

Lovforslag nr. L 232. Fremsat den 30. marts 2000 af socialministeren (Henrik Dam Kristensen)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område

(Styrkelse af den særlige støtte til børn og unge og om dispensationsadgang ved nedsættelse af børn og unge-udvalg)

§ 1

I lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 26 af 17. januar 2000, foretages følgende ændringer:

1. I § 32, stk. 2, 1. pkt., ændres »i eget miljø« til: »i hjemmet eller i det nære miljø«.

2. I § 32 indsættes som stk. 5:

»Stk. 5. Ved anvendelse af bestemmelserne i dette kapitel skal der lægges afgørende vægt på, at støtten ydes ud fra barnets eller den unges bedste, herunder skal der lægges vægt på at give barnet eller den unge en stabil og god voksenkontakt og kontinuitet i opvæksten.«

3. Efter § 33 og før overskriften til § 34 indsættes:

»Tværkommunal underretningspligt

§ 33 a. Hvis en familie med et eller flere børn under 18 år flytter fra én kommune til en anden kommune, og fraflytningskommunen finder, at et eller flere børn har behov for særlig støtte, skal fraflytningskommunen underrette tilflytningskommunen herom.«

4. Overskriften til § 35 affattes således:

»Enkeltpersoners underretningspligt m.v.«

5. I § 35 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Socialministeren kan fastsætte regler, hvorefter personer, der udøver offentlig tjeneste eller hverv, skal underrette kommunen, hvis de

under udøvelsen af deres tjeneste eller hverv får kendskab til en gravid kvinde med alvorlige misbrugsproblemer, der giver formodning om, at der er behov for støtte. Socialministeren kan fastsætte tilsvarende regler for andre grupper, der under udøvelsen af deres erhverv får kendskab til sådanne forhold.«

Stk. 3 bliver herefter stk. 4.

6. Efter § 37 indsættes efter overskriften »Undersøgelser«:

»§ 37 a. For at tilgodese børn og unge med behov for særlig støtte, opretter kommunen en tværfaglig gruppe, der skal sikre, at støtten ydes tidligt og sammenhængende, og at der i tilstrækkeligt omfang formidles kontakt til lægelig, social, pædagogisk, psykologisk og anden sagkundskab.

Stk. 2. Et af gruppens medlemmer udpeges som ansvarlig for at koordinere indsatsen over for det enkelte barn og den enkelte unge.«

7. I § 38 stk. 1, 4. pkt., indsættes efter »andre«: », jf. § 37 a.«.

8. § 40, stk. 1, 2. pkt., affattes således:

»Blandt de i stk. 2 nævnte foranstaltninger vælges den eller de mindst indgribende formålstjenlige foranstaltninger.«

9. I § 40, stk. 2, nr. 5, udgår: »andet«.

10. § 40, stk. 2, nr. 7, affattes således:

»7) at udpege en fast kontaktperson for barnet eller den unge og for hele familien,«

11. I § 40, stk. 2, nr. 11, ændres »andet« til: »et«.

12. I § 40, stk. 2, indsættes som nr. 12:

»12) at formidle et praktiktilbud hos en offentlig eller privat arbejdsgiver for den unge og i den forbindelse udbetale en godtgørelse til den unge.«

13. Efter § 40 indsættes:

»§ 40 a. Kommunen tilbyder forældremyndighedens indehaver en støtteperson i forbindelse med barnets eller den unges anbringelse uden for hjemmet, jf. § 40, stk. 2, nr. 11, og §§ 42, 42 a og 42 b.«

14. I § 42, stk. 1, 2. pkt., ændres »når det må anses for godtgjort« til: »når der er begrundet formodning for«.

15. Efter § 42 indsættes:

»§ 42 a. Er et barn eller en ung med samtykke fra forældremyndighedens indehaver og den unge, der er fyldt 15 år, anbragt uden for hjemmet, og tilbagekaldes samtykket, kan børn og ungeudvalget beslutte, at barnet eller den unge i op til 3 måneder fra tilbagekaldelsen af samtykket ikke skal kunne hjemtages, uanset at betingelserne i § 42 ikke er opfyldt. En sådan beslutning om en hjemtagelsesperiode kan træffes, hvis det må antages, at en øjeblikkelig hjemtagelse kan skade barnet eller den unge.

Stk. 2. En afgørelse efter stk. 1 kan træffes foreløbigt efter reglerne i § 45, når betingelserne herfor er opfyldt.

§ 42 b. Uanset at betingelserne i § 42 ikke er opfyldt, kan børn og ungeudvalget i ganske særlige tilfælde beslutte, at barnet eller den unge skal være anbragt uden samtykke, hvis barnet eller den unge efter længere tids anbringelse efter § 40, stk. 2, nr. 11, eller § 42 har fået en sådan tilknytning til anbringelsesstedet, at det må antages, at hjemtagelsen kan skade barnets eller den unges sundhed eller udvikling. For en ung, der er fyldt 15 år, kan en afgørelse efter 1. pkt. kun træffes, når den unge erklærer sig enig i anbringelsen. En anbringelse efter 1. pkt. kan kun opretholdes efter den unges fyldte 15. år, når den unge erklærer sig enig i anbringelsen.

Stk. 2. En afgørelse efter stk. 1 kan træffes foreløbigt efter reglerne i § 45, når betingelserne

herfor er opfyldt.«

16. § 43 affattes således:

»§ 43. Hvis barnet eller den unge ikke har været anbragt uden for hjemmet inden for det seneste år før datoen for den aktuelle anbringelse, eller hvis barnet eller den unge er anbragt uden for hjemmet efter § 42 b, forudsætter opretholdelse af en foranstaltning efter § 42 eller § 42 b ud over et år fra børn og ungeudvalgets afgørelse fornyet afgørelse i udvalget.

Stk. 2. Hvis barnet eller den unge har været anbragt uden for hjemmet inden for det seneste år før datoen for den aktuelle anbringelse, forudsætter opretholdelse af en foranstaltning efter § 42 ud over 2 år fra børn og ungeudvalgets afgørelse fornyet afgørelse i udvalget.

Stk. 3. Er sagen efter stk. 1 og 2 indbragt for Ankestyrelsen eller forelagt landsretten eller Højesteret, regnes fristen fra den endelige afgørelse eller dom. Uanset bestemmelsen i stk. 1 og 2, kan børn og ungeudvalget, Ankestyrelsen eller retten fastsætte en kortere frist for fornyet behandling i udvalget.

Stk. 4. Børn og ungeudvalget kan ved afgørelser efter §§ 42 og 42 b undtagelsesvis fastsætte en længere frist end nævnt i stk. 1-3, når de forhold, der ligger til grund for afgørelsen, med overvejende sandsynlighed må antages at vedvare ud over fristen. Samme beføjelse har Ankestyrelsen og retten.

Stk. 5. Stk. 1-4 finder tilsvarende anvendelse ved afgørelser, som Ankestyrelsen træffer efter § 47, stk. 3.«

17. I § 45, stk. 1, indsættes efter »§§ 39, 42,«: »42 a, 42 b,«.

18. I § 45, stk. 4, indsættes efter 2. pkt.:

»En afgørelse vedrørende § 42 a har gyldighed for hjemtagelsesperioden, dog højst 3 måneder regnet fra tilbagekaldelsen af samtykket.«

19. § 46, stk. 1 og 2, affattes således:

»§ 46. Foranstaltninger efter §§ 40, 41, 42, 42 a og 42 b, skal ophøre, når formålet er nået, når de ikke længere opfylder deres formål under hensyn til barnets eller den unges særlige behov, eller når den unge fylder 18 år.

Stk. 2. Kommunen træffer afgørelse om hjemgivelse, uanset om barnet eller den unge er anbragt uden for hjemmet efter § 40, stk. 2, nr. 11, § § 42, 42 a eller 42 b. Hvis kommunen træffer

afgørelse om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt efter § 42 eller § 42 b, skal kommunen umiddelbart orientere børn og unge-udvalget herom. Hvis kommunen ikke kan imødekomme en begæring om hjemgivelse, forelægges sagen til afgørelse i børn og unge-udvalget, jf. §§ 42, og 42 b.«

20. I § 46, stk. 4, indsættes efter »i samarbejde med den unge«: »senest 6 måneder«.

21. I § 47, stk. 3, indsættes efter »42«: »42 a, 42 b«.

22. § 48 affattes således:

»§ 48. Afgørelser efter §§ 39, 42 og 44 fuldbyrdes af kommunen.

Stk. 2. Kommunen har mod behørig legitimation og uden retskendelse adgang til forældremyndighedens indehavers bolig, rum eller gemmer for at eftersøge og medtage et barn eller en ung med henblik på at fuldbyrde de i stk. 1 nævnte afgørelser.

Stk. 3. Politiet yder bistand til kommunen ved udøvelsen af beføjelser efter stk. 2. Socialministeren fastsætter efter aftale med justitsministeren nærmere regler herom.«

23. § 55, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Ændring af anbringelsesstedet kræver samtykke fra forældremyndighedens indehaver og den unge, der er fyldt 15 år, jf. dog stk. 3 og 4.«

24. I § 55 indsættes som stykke 3 og 4:

»Stk. 3. Er anbringelsen sket efter § 40, stk. 2, nr. 11, §§ 42 a eller 42 b, og kan samtykke til ændret anbringelsessted ikke opnås, kan anbringelsesstedet kun ændres ved, at der træffes afgørelse efter § 42.

Stk. 4. Er anbringelsen sket efter § 42, og kan samtykke til ændret anbringelsessted ikke opnås, kan anbringelsesstedet kun ændres ved, at der træffes fornyet afgørelse efter § 42. Forældremyndighedens indehaver og den unge, der er fyldt 15 år, kan dog meddele samtykke til, at der ikke skal træffes fornyet afgørelse efter § 42.«

25. I § 58, stk. 1, indsættes efter »kapitel 8«: »og forinden der træffes afgørelse i en sag om ophør af en anbringelse«.

26. I § 58, stk. 2, indsættes efter »foranstaltning«: »og til spørgsmålet om ophør af anbringelsen«.

27. Efter § 58 og før overskriften til § 59 indsættes:

»§ 58 a. For unge under 18 år, der har begået voldskriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet, udarbejder kommunen en plan for en indsats, der kan modvirke yderligere kriminalitet og yde den nødvendige støtte til den unge. Planen skal angive formålet med indsatsen samt hvilken indsats, der er nødvendig for at opnå formålet. Planen skal under hensyn til dette formål tillige angive indsatsens forventede varighed, særlige forhold vedrørende den unge, herunder behandling, uddannelse m.v. Planen udarbejdes i samarbejde med den unge og dennes familie.

§ 58 b. Socialministeren kan fastsætte regler om, at kommunen og amtskommunen skal træffe beslutninger om indhold og udførelse af støtte efter kapitel 8.«

28. Overskriften til § 59 affattes således:

»Indstilling vedrørende anbringelse uden samtykke og om fortsat anbringelse uden samtykke«

29. I § 59, nr. 2, indsættes efter »utilstrækkelige«: »eller uanvendelige«.

30. Efter § 59 indsættes:

»§ 59 a. En indstilling om at et barn eller en ung ikke kan hjemtages i op til 3 måneder efter § 42 a skal indeholde en redegørelse for

- 1) grundlaget for at betingelserne i § 42 a anses for opfyldt,
- 2) de forhold i familien og hos barnet eller den unge eller i dennes omgivelser, som i en hjemtagelsesperiode på op til 3 måneder kan bidrage til at klare vanskelighederne,
- 3) den plan for anbringelsen, jf. § 53, stk. 2, herunder den støtte og de initiativer, som er påtænkt for barnet eller den unge og dennes familie i hjemtagelsesperioden og i tiden derefter, og
- 4) barnets eller den unges holdning til den påtænkte foranstaltning.

§ 59 b. En indstilling om anbringelse uden for hjemmet efter § 42 b skal indeholde en redegørelse for

- 1) grundlaget for at betingelserne i § 42 b anses for opfyldt,
- 2) de forhold i anbringelsesstedet og hos barnet eller den unge eller i dennes omgivelser og de forhold i barnets eller den unges familie,

som kan bidrage til at undgå alvorlige problemer for barnet eller den unge, og

- 3) barnets eller den unges holdning til den påtænkte foranstaltning.«

31. § 60, stk. 1, affattes således:

»§ 60. Kommunen tilbyder forældremyndighedens indehaver gratis advokatbistand under en sag om

- 1) gennemførelse af en undersøgelse som nævnt i § 39,
- 2) anbringelse uden for hjemmet efter § 42,
- 3) opretholdelse af en anbringelse i op til 3 måneder efter § 42 a,
- 4) opretholdelse af en anbringelse efter § 42 b,
- 5) opretholdelse af en anbringelse efter § 43,
- 6) gennemførelse af lægelig undersøgelse eller behandling efter § 44,
- 7) godkendelse af en foreløbig afgørelse efter § 45, stk. 3,
- 8) ændring af anbringelsessted efter § 55, stk. 3 eller 4, jf. § 42,
- 9) afbrydelse af forbindelsen m.v. efter § 57, stk. 3 og
- 10) brev og telefonkontrol, jf. § 108, stk. 2.«

32. I § 60, stk. 3, ændres »stk. 1, nr. 1-6« til: »stk. 1, nr. 1-8«.

33. § 62, stk. 1, affattes således:

»§ 62. Børn og unge-udvalget efter § 18 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område træffer i et møde afgørelse om

- 1) gennemførelse af en undersøgelse efter § 39,
- 2) anbringelse uden for hjemmet efter § 42,
- 3) opretholdelse af en anbringelse i op til 3 måneder efter § 42 a,
- 4) opretholdelse af en anbringelse efter § 42 b,
- 5) opretholdelse af en anbringelse efter § 43,
- 6) gennemførelse af lægelig undersøgelse eller behandling efter § 44,
- 7) godkendelse af en foreløbig afgørelse efter § 45, stk. 3,
- 8) ændring af anbringelsessted efter § 55, stk. 3 eller 4, jf. § 42,
- 9) afbrydelse af forbindelsen m.v. efter § 57, stk. 3,
- 10) flytning eller hjemtagelse efter § 64, stk. 4,
- 11) brev- og telefonkontrol efter § 108, stk. 2, og

12) anbefaling til Den Sociale Ankestyrelse af adoption uden samtykke, jf. adoptionsloven.«

34. I § 62, stk. 4, 1. pkt., ændres: »og § 108, stk. 2,« til: »§ 108, stk. 2, samt afgørelse om anbefaling af adoption, jf. stk. 1, nr. 12,«.

35. Efter § 62 indsættes før *kapitel 10*:

»Kapitel 9 a

Tilbud til unge fra 18 til 21 år

§ 62 a. Kommunen yder hjælp efter stk. 2 og 3 til unge i alderen fra 18 til 21 år, når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til den unges behov for støtte, og hvis den unge er indforstået hermed.

Stk. 2. Kommunen kan træffe afgørelse om, at en tildelt personlig rådgiver eller en fast kontaktperson, jf. § 40, stk. 2, nr. 6 og 7, kan opretholdes.

Stk. 3. Til unge, der er eller var anbragt uden for hjemmet i et anbringelsessted efter reglerne i kapitel 8 umiddelbart inden det fyldte 18. år, kan kommunen træffe afgørelse om,

- 1) at døgnophold i et anbringelsessted, jf. §§ 49 og 51, kan opretholdes,
- 2) at udpege en personlig rådgiver for den unge, jf. § 40, stk. 2, nr. 6,
- 3) at udpege en fast kontaktperson for den unge, jf. § 40, stk. 2, nr. 7,
- 4) at etablere en udslusningsordning i det hidtidige anbringelsessted.

Stk. 4. Tilbud efter stk. 2 og 3 skal ophøre, når de ikke længere opfylder deres formål under hensyn til den unges behov for støtte, eller når den unge fylder 22 år.

§ 62 b. Den unge betaler for døgnophold efter § 62 a, stk. 3, nr. 1, og for udslusningsophold efter § 62 a, stk. 3, nr. 4, efter regler, der fastsættes af socialministeren.«

36. I § 108, stk. 1, indsættes som 3. pkt.:

»Aflåsning om natten af værelser i sikrede afdelinger betragtes ikke som isolation.«

37. I § 123, stk. 1, 2. pkt., ændres »§ 42« til: »§§ 42 eller 42 b«.

38. I § 123, stk. 4, indsættes som 2. pkt.:

»Dette gælder også, når Ankestyrelsen behandler en sag efter § 47, stk. 3.«

39. I § 124, *stk. 1*, indsættes efter »afgørelser efter«: »§ 47, *stk. 3*, og«.

40. I § 131, *stk. 5, 1. pkt.*, indsættes efter »§ 40, *stk. 2*«: », § 40 a og tilbud efter § 62 a«.

41. I § 133, *stk. 2*, indsættes efter »§ 40, *stk. 2*, nr. 1-10,«: »§ 40, *stk. 2*, nr. 12, § 40 a, § 62 a, *stk. 2*, og *stk. 3*, nr. 2 og 3«.

§ 2

I lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. lovbekendtgørelse nr. 540 af 21. juli 1998, som ændret senest ved lov nr. 394 af 2. juni 1999, foretages følgende ændring:

1. I § 21, *stk. 1*, indsættes som 2. *pkt.*:

»Socialministeren kan tillige i forretningsordningen bemyndiges til at dispensere fra kravet i § 19, *stk. 2*, om, at der for hvert medlem udpeges en stedfortræder.«

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 2001, jf. dog *stk. 2*. Sager der ikke er endelig afgjort inden den 1. januar 2001, behandles efter de gældende regler.

Stk. 2. § 2 træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Baggrund og formål
2. Gældende ret
 - 2.1. Støtten ydes til barnets bedste
 - 2.2. Tidlig indsats
 - 2.2.1. Underretningspligt
 - 2.2.2. Tværfagligt samarbejde
 - 2.2.3. Tidlig anbringelse
 - 2.3. Kontinuitet i anbringelsen
 - 2.3.1. Hjemtagelse
 - 2.3.2. Tidsperspektivet for en foranstaltning
 - 2.3.3. Frister for genoptagelse af tvangsanbringelsessager
 - 2.3.4. Prøvelse af anbringelsesgrundlag ved ændring af anbringelsessted uden samtykke
 - 2.4. Tilbud til de over 18-årige
 - 2.4.1. Forlængelse ud over det 18. år af ophold i et anbringelsessted
 - 2.4.2. Ophold i et botilbud mv.
3. Lovforberedelsen
 - 3.1. Socialministeriets overvejelser mv.
 - 3.2. Indstillinger fra myndigheder, organisationer mv.
4. Lovforslaget
 - 4.1. Internationale konventioner mv.
 - 4.2. Formål
 - 4.2.1. Støtten ydes til barnets bedste
 - 4.2.2. Formålet med særlig støtte til børn og unge
 - 4.3. Styrkelse af den tidlige indsats
 - 4.3.1. Tværkommunal underretningspligt
 - 4.3.2. Enkeltpersoners underretningspligt
 - 4.3.3. Tværfagligt samarbejde
 - 4.3.4. Anbringelse uden for hjemmet
 - 4.4. Kontinuitet i anbringelsen
 - 4.4.1. Støtteperson til forældre, hvis børn er anbragte
 - 4.4.2. Hjemtagelsesperiode
 - 4.4.3. Fortsat anbringelse

- 4.4.4. Ændring af anbringelsessted uden samtykke
- 4.5. Tidsperspektivet for en tvangsanbringelse
 - 4.5.1. Kompetence til at hjemgive
 - 4.5.2. Fristforlængelse for genoptagelse
- 4.6. Tilbud særligt rettet mod de utilpassede unge
- 4.7. Tilbud til de over 18-årige
- 4.8. Øget kvalitet i sagsbehandlingen
- 4.9. Øvrige ændringer
- 4.10. Yderligere initiativer
 - 4.10.1. Efteruddannelse
 - 4.10.2. Evaluering
- 4.11. Administrative konsekvenser for det offentlige
- 4.12. Økonomiske konsekvenser for det offentlige
- 4.13. Erhvervsmæssige og miljømæssige konsekvenser
- 4.14. Forholdet til EU-retten
- 4.15. Skematisk fremstilling af lovforslagets konsekvenser i hovedtræk

1. Baggrund og formål

Formålet med lovforslaget er at sikre, at støtte til børn og unge med særlige behov ydes til barnets bedste og at understrege betydningen af en tidlig indsats og af stabile anbringelsesforløb.

Der har været og er løbende debat om, hvorvidt samfundets indsats over for børn og unge, der har brug for støtte, er tilstrækkelig, og om børn og unges retssikkerhed og dermed også retsbeskyttelse er tilstrækkelig sikret.

Reglerne om særlig støtte til børn og unge findes i servicelovens kapitel 8. Reglerne, der indførtes i den dagældende bistandslov den 1. januar 1993, bygger på hensynet til forældres og børns retssikkerhed og børn og unges retsbeskyttelse. Reglerne bygger i vidt omfang på betænkning nr. 1212, 1990, afgivet af udvalget om de retlige rammer for indsatsen over for børn og unge (Graversen-udvalget)

Ved retssikkerhed forstået som et retligt værn mod uberettigede indgreb i familieforhold sigtede man i

Graversen-udvalget til, at barnet og den unge og forældrene ofte har overensstemmende interesser i at blive beskyttet mod det offentliges magtfordrejning eller magtfuldkommenhed. Der blev samtidig i udvalget peget på, at udbyggede retssikkerhedsgarantier kan være ensbetydende med en ensidig varetagelse af forældreinteresser på bekostning af børnene. Det er ikke altid børn og forældre har sammenfaldende interesser. Børn og forældre kan have fælles interesser i retssikkerhed, men børn kan tillige have behov for retsbeskyttelse, det vil fx sige et retligt værn imod overgreb og imod opvækstvilkår, der skader dets sundhed eller udvikling.

Diskussionen om børns retssikkerhed og retsbeskyttelse er blevet aktualiseret igennem 1990-erne, bl.a. som følge af Danmarks ratifikation den 19. juli 1991 af FN's Konvention om Barnets Rettigheder (Børnekonventionen). Børnekonventionens bærende ide om, hvad der er til barnets bedste afspejles direkte i lovgivningen om særlig støtte til børn og unge. Debatten om børn og unges rettigheder har ligeledes ført til en permanentgørelse af Børnerådet.

Bl.a. resultater af undersøgelser, status på Regeringens handlingsplan for de svagest stillede børn og unge 1994, konkrete sager, der har været fremme i offentligheden, meldinger fra politikere, fagpersoner og andre, har vist behov for at styrke indsatsen på området for støtte til børn og unge.

Regeringen har på denne baggrund fundet det afgørende at fremsætte et lovforslag, der i højere grad kan sikre, at støtten ydes til barnets bedste, at den tidlige indsats overfor barnet styrkes, at muligheden for kontinuitet i anbringelserne forbedres og at tidsperspektiverne i anbringelserne skaber større stabilitet for barnet og den unge.

Et hovedsigte med lovforslaget er, at der skal sikres bedre og mere stabile opvækstvilkår for den lille gruppe af børn og unge, der er mest udsatte eller omsorgs-svigtede. Der skal sættes ind med forebyggende foranstaltninger så tidligt som muligt, for at få løst problemerne, mens de er små. En anbringelse skal ske så tidligt som muligt, hvor den er den nødvendige og rigtige foranstaltning. Støtten til forældrene skal styrkes under barnets eller den unges anbringelse, og der skal sikres et så stabilt anbringelsesforløb som muligt, når først barnet eller den unge er anbragt uden for hjemmet. Formålet er ikke at lægge op til flere anbringelser på bekostning af den forebyggende indsats generelt.

Herudover har regeringen fundet det væsentligt at øge mulighederne for en mere glidende overgang til voksertilværelsen for de mest udsatte unge. Flere politikere, organisationer, fagpersoner og andre har hen-

ledt opmærksomheden på problemer som unge - tidligere anbragte - har i forbindelse med overgangen fra ophold i et anbringelsessted til ophold i selvstændig bolig.

2. Gældende ret

2.1. Støtten ydes til barnets bedste

Efter servicelovens § 32 er formålet med at yde støtte til børn og unge med særlige behov at skabe de bedst mulige opvækstvilkår med samme muligheder for personlig udfoldelse, udvikling og sundhed, som andre unge har. Støtten ydes tidligt og sammenhængende, så begyndende problemer hos barnet eller den unge så vidt muligt kan afhjælpes i eget miljø. Støtten udformes ud fra en konkret vurdering af barnets eller den unges og familiens forhold. Barnets eller den unges synspunkter skal altid inddrages og efter alder og modenhed tillægges passende vægt. Problemerne skal så vidt muligt løses i samarbejde med familien og med dennes medvirken. Ved valg af foranstaltning bør det tilstræbes, at barnet eller den unge kan blive i hjemmet.

2.2. Tidlig indsats

2.2.1. Underretningspligt

Efter servicelovens § 6 fører kommunen tilsyn med forholdene for børn og unge under 18 år i kommunen. Alle der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, har pligt til at underrette kommunen, ligesom personer, der udøver offentlig tjeneste eller hverv, skal underrette kommunen, hvis de under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til forhold, der giver formodning om, at et barn eller en ung under 18 år har behov for særlig støtte.

2.2.2. Tværfagligt samarbejde

Hvis det må antages, at et barn eller en ung trænger til særlig støtte, skal kommunen sørge for, at barnets eller den unges forhold undersøges, herunder inddrage fagfolk, som allerede har viden om barnets eller den unges og familiens forhold, fx sundhedsplejersker, pædagoger, psykologer eller lærere.

2.2.3. Tidlig anbringelse

Når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til et barns eller en ungs særlige behov for støtte, skal kommunen fra begyndelsen vælge den eller de foranstaltninger, som må anses for mest formålstjenlige i forhold til de afdækkede problemer.

Der skal således efter undersøgelsen af forholdene træffes beslutning om en anbringelse som den første foranstaltning, hvis det i den konkrete situation vurderes at være til barnets bedste. I forbindelse med en indstilling fra kommunen til børn og unge-udvalget om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke, skal indstillingen bl.a. indeholde en redegørelse for grundlaget for at betingelserne for en sådan anbringelse anses for opfyldt, for de foranstaltninger, der har været iværksat eller tilbudt familien og grundene til, at foranstaltninger af denne karakter nu må anses for utilstrækkelige.

Det er bl.a. en betingelse for anbringelse uden for hjemmet uden samtykke, at det må anses for godtgjort, at problemerne ikke kan løses i hjemmet. Denne betingelse skal ses i sammenhæng med de krav, der stilles til redegørelsen for den undersøgelse, der ligger til grund for iværksættelse af eventuelle foranstaltninger, herunder at der skal ske en grundig vejledning af forældremyndighedsindehaveren, og at der skal gives oplysninger om alternative hjælpemuligheder.

2.3. Kontinuitet i anbringelsen

2.3.1. Hjemtagelse

Kommunen skal udarbejde en plan i alle anbringelsessager. Planen skal angive formålet med anbringelsen og under hensyn til dette formål tillige angive anbringelsens forventede varighed, særlige forhold vedrørende barnets eller den unges pleje, behandling, uddannelse mv. Planen skal endvidere angive, hvilke former for støtte, der selvstændigt skal iværksættes over for familien i forbindelse med at barnet eller den unge opholder sig uden for hjemmet og i tiden efter barnets eller den unges hjemgivelse.

Det skal senest 3 måneder efter at barnet eller den unge har fået ophold uden for hjemmet vurderes, om planen skal revideres. Herefter skal en sådan vurdering ske med højst 6 måneders mellemrum.

Forældre til børn og unge, der er frivilligt anbragt, kan tilbagekalde samtykket til anbringelsen når som helst. Barnet eller den unge kan herefter hjemtages, med mindre betingelserne for en anbringelse uden samtykke er opfyldt. Hvis barnets eller den unges øjeblikkelige behov ikke kan afvente, at sagen behandles i børn og unge-udvalget, kan en afgørelse om fx anbringelse uden for hjemmet uden samtykke træffes foreløbigt af formanden for børn og unge-udvalget.

2.3.2. Tidsperspektivet for en foranstaltning

Foranstaltninger efter kapitel 8 - det gælder også anbringelser - skal ophøre, når formålet er nået, når de ikke længere opfylder deres formål under hensyn til

barnets eller den unges særlige behov, eller når den unge fylder 18 år. Det er kommunen der træffer afgørelse om hjemgivelse. Hvis den unge er indforstået med det, kan visse foranstaltninger opretholdes, indtil den unge fylder 20 år.

Forud for en hjemgivelse fra et anbringelsessted, skal kommunen så vidt muligt i samarbejde med forældremyndighedens indehaver og barnet eller den unge i planen angive den videre indsats i forbindelse med hjemgivelsen.

Hvis kommunen ikke kan imødekomme en begæring om hjemgivelse, forelægges sagen til afgørelse i børn og unge-udvalget efter reglerne om anbringelse uden samtykke.

Der henvises til afsnit 2.4. om tilbud til de over 18-årige.

2.3.3. Frister for genoptagelse af tvangsanbringelsessager

En opretholdelse af en anbringelse uden samtykke ud over 1 år fra børn og unge-udvalgets afgørelse eller den seneste endelige afgørelse eller dom forudsætter en fornyet afgørelse i børn og unge-udvalget. De kompetente myndigheder, det vil sige børn og unge-udvalget, Den Sociale Ankestyrelse og landsretten, har mulighed for at fastsætte en kortere frist for fornyet behandling i udvalget.

De kompetente myndigheder kan undtagelsesvis fastsætte en længere frist, når de forhold, der ligger til grund for afgørelsen med stor sikkerhed må antages at vedvare ud over fristen og hensynet til barnet eller den unge afgørende tilsiger at fristen forlænges.

2.3.4. Prøvelse af anbringelsesgrundlag ved ændring af anbringelsessted uden samtykke

Det er en betingelse for at ændre et anbringelsessted, at forældremyndighedens indehaver og den unge, der er fyldt 15 år giver samtykke til at anbringelsesstedet ændres. Det gælder, uanset om der er tale om en anbringelse med eller uden samtykke. Hvis der ikke kan opnås samtykke til en ændring af anbringelsesstedet, kan anbringelsesstedet kun ændres ved, at der træffes en afgørelse eller en fornyet afgørelse i børn og unge-udvalget om, at anbringelsesgrundlaget for en anbringelse uden samtykke efter § 42 er eller fortsat er opfyldt. Det er kommunen, der træffer afgørelse om valg af anbringelsessted i overensstemmelse med planen for det enkelte barn eller den enkelte unge. Det gælder både typen af anbringelsesstedet og det konkrete valg. Kommunens afgørelse om valg mellem forskellige typer af anbringelsessteder kan indbringes for det sociale nævn.

2.4. Tilbud til de over 18-årige

Som hovedregel ophører foranstaltninger efter kapitel 8 senest når den unge fylder 18 år. Hvis den unge er indforstået med det, kan foranstaltninger i form af en personlig rådgiver, en fast kontaktperson eller døgnophold i familiepleje, opholdssted eller institution dog opretholdes, indtil den unge fylder 20 år.

Forud for ophør af en anbringelse ved det fyldte 18. år skal det i planen, der er lagt for anbringelsen, angives hvilken form for støtte og vejledning, der ydes den unge med hensyn til boligforhold, uddannelse og arbejde samt personlig rådgivning. I planen anføres endvidere særlige forhold i forbindelse med selve udsusningen fra anbringelsesstedet.

18-års aldersgrænsen i servicelovens regler for børn og unge tilsigter ikke, at støtten til de unge over 18 år nødvendigvis skal bortfalde, hvis foranstaltningerne ikke forlænges udover det 18. år, men at der for dem, som fortsat har behov for særlig støtte, skal ydes hjælp efter de muligheder, der er i såvel aktiv- som service-loven for over 18-årige.

2.4.1. Forlængelse ud over det 18. år af ophold i et anbringelsessted

Unge, der er anbragt uden for hjemmet inden det 18. år og hvis ophold forlænges, forsørges normalt fortsat af det offentlige. I disse tilfælde er der normalt ikke sket en sådan ændring i pågældendes forhold, at der udbetales kontanthjælp. Det er efter aktivloven en forudsætning for at kunne modtage tilbud om aktivering, at den unge er berettiget til at modtage kontanthjælp. Der har dog vist sig en varierende praksis i kommunerne for så vidt angår spørgsmålet om udbetaling af kontanthjælp i disse situationer.

I tilfælde, hvor fx ophold på en døgninstitution suppleres med foranstaltninger uden for institutionen, afholdes udgiften som hovedregel over døgninstitutionens drift, ligesom der fortsat ud over det 18. år udbetales lømmepenge, arbejdsvederlag mv. De unge har pligt til at bidrage til udgifterne ved opholdet efter kommunens afgørelse. Det gælder også, hvis den unge har indtægter ved eget arbejde, førtidspension, afkast af formue mv. Den unge skal have et beløb til rådighed, der kan dække de særlige behov, som denne aldersgruppe har.

2.4.2. Ophold i et botilbud mv.

Unge over 18 år i et botilbud efter servicelovens regler for voksne vil i almindelighed være berettiget til kontanthjælp som udeboende, hvis de i øvrigt opfylder betingelserne herfor. Det forudsættes, at de som kontanthjælpsmodtagere skal betale for opholdet.

Der er efter aktivloven en række redskaber til rådighed, fx jobtræning eller særligt tilrettelagte uddannelsesaktiviteter, ligesom der kan gives tilbud om beskæftigelsesfremmende foranstaltninger. Endvidere kan en revalidering bidrage til, at en person med begrænsninger i arbejdsevnen fastholdes eller kommer ind på arbejdsmarkedet.

Efter serviceloven er der en række hjælpemuligheder til rådighed for de svage grupper af unge over 18 år. De forskellige botilbud, tilbud om personlig bistand, aktivitets- og samværstilbud mv. kan sammensættes til en støtte, som er afpasset efter den enkeltes behov. Servicelovens regler om tilbud, herunder botilbud, jf. kapitel 18, finder anvendelse overfor unge over 18 år, der opfylder betingelserne herfor. Tilbudene kan ydes uanset boform, det vil sige også i anbringelsessteder for børn og unge.

Kommunen kan tilbyde midlertidige ophold i boformer til personer, som på grund af betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer, har behov for sådan et ophold, og som ikke er omfattet af lovens andre botilbud. Denne bestemmelse har til formål at sikre, at kommunerne fortsat kan tilbyde midlertidige ophold, herunder week-endophold, til personer med behov for aflastning, optræning, afprøvning af fremtidige bomuligheder, udsusning mv. Tilbud om ophold i en boform med henblik på midlertidigt ophold er således beregnet til at afhjælpe problemer, der normalt ikke kan løses ved ophold i en almindelig bolig, selv om der er mulighed for støtte efter den sociale lovgivning. Endvidere har amtskommunerne pligt til at sørge for midlertidige botilbud til voksne personer med nedsat psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer. Det kan dels være personer med stofmisbrug som hovedproblem, dels personer med andre adfærdsmæssige problemer af psykisk eller social karakter.

Reglerne om handleplaner for voksne fremgår af servicelovens § 111. Normalt vil den unge ikke falde ind under denne bestemmelse på grund af det hidtidige institutionsophold, men kommunen har mulighed for at fortsætte anbringelsesplanen i en handleplan efter lovens bestemmelse. Reglerne om handleplaner for voksne kan således også finde anvendelse, når den unge fylder 18 år, hvis kommunen finder, at den unge opfylder betingelserne herfor.

3. Lovforberedelsen

3.1. Socialministeriets overvejelser mv.

Som det er nævnt ovenfor under punkt 1 om forslagens baggrund og formål, har såvel konkrete sager som resultater af undersøgelser, redegørelser mv. og

meldinger fra politikere, fagpersoner og andre vist et behov for at styrke indsatsen for børn og unge med særlige behov.

Denne offentlige debat har været et vigtigt element for det lovforberedende arbejde, som har taget udgangspunkt i, at regeringens børneudvalg i 1994 fremlagde en handlingsplan for de svagest stillede børn og unge.

I handlingsplanen blev bl.a. peget på behovet for et tættere samarbejde mellem sektorer og faggrupper og for en styrkelse af den tidlige indsats, og planen var derfor baseret på en række konkrete metodeudviklingsprojekter med disse formål, herunder etablering af tværfaglige teams, etablering af åbne anonyme rådgivninger, kontaktsteder og specialdagtilbud mv.

I 1996 blev der gjort status, hvoraf fremgik, at man var nået langt på metodeudviklingsområdet. Med henblik på den videre udvikling og erfaringsformidling iværksatte Socialministeriet bl.a. et analyseprojekt under Socialforskningsinstituttet om kvaliteten og indholdet i kommunernes arbejde med børnesager.

Af Socialforskningsinstituttets undersøgelse »Når børn og unge anbringes - en undersøgelse af kommunernes praksis i anbringelsessager« 1997:6, fremgår det bl.a., at der ikke i alle sager foretages en egentlig undersøgelse, og at arbejdet med planer og revision heraf ikke altid lever op til lovens krav, ligesom der peges på heraf afledte forskelle i de konkrete anbringelsesforløb.

I undersøgelsen nævnes endvidere behovet for at inddrage forældre og børn i større udstrækning og styrke indsatsen over for forældrene under anbringelsen, og der gøres opmærksom på betydningen af »efterværn« - dvs. støtte til anbragte og tidligere anbragte børn og unge i forhold til uddannelse, arbejdsmarkedet, forælderrolle mv., herunder i form af udslusningsstøtte.

Undersøgelsen er i første omgang blevet fulgt op i forbindelse med indførelsen af serviceloven, hvor betydningen af det forebyggende arbejde er blevet understreget, og hvor der blev gennemført en stramning og ændring af reglerne om særlig støtte bl.a. ved anbringelser uden for hjemmet, herunder indført en kontaktpersonordning for unge.

Også indenfor de sidste år er der blevet tilføjet ny viden om indsatsen overfor børn, unge og familier med særlige behov.

I Socialforskningsinstituttets undersøgelse »Anbringelser af børn, En kvalitativ analyse af processen« 1998:2, er således beskrevet de elementer, der er afgørende for et godt anbringelsesforløb - især anbringel-

sesstedets faglighed, menneskelige kvaliteter og respekt for forældrene. Der beskrives også anbringelser, der ikke fungerer; her er særligt forældrenes relation til barnet og indstilling til anbringelsen vigtig. Der peges endvidere på betydningen af, at der findes det rigtige anbringelsessted, etableres samarbejde med forældrene og at barnets holdning undersøges, ligesom det konstateres, at planer normalt udarbejdes og fungerer godt.

Børnerådet udsendte i november 1998 debatoplægget »Anbringelse til barnets bedste, Forslag til styrkelse af indsatsen for truede 0-3 årige børn.« Børnerådet henviser til FN's Børnekonventions principper om, at der skal tages udgangspunkt i barnet bedste - og skabes sammenhæng i barnets liv. Børnerådet har med dette udgangspunkt opstillet alternativer til den nuværende praksis på anbringelsesområdet i forhold til de helt små børn.

Forskellige undersøgelser, fx Bibi Vegler: »Barnet mellem 2 familier« og et projekt under Familieplejen i Danmark fra august 1999 har vist behov for en støttestrategi for forældre, der har et anbragt barn. Rapporten »Samarbejde mellem forældre og plejeforældre« viser således, at mange forældre til anbragte børn oplever ikke at få støtte under og efter anbringelsen, hvilket bl.a. kan medføre tilbagetrækning, vrede og kritik. Hertil kommer, at der er tale om en meget belastet gruppe, der ofte er blevet svigtet i opvæksten, har ringe uddannelse eller ringe arbejdsmarkedstilknøytning, og mange er enlige. Der er derfor behov for en uvildig person, der - også akut - kan støtte og give forældrene modspil på deres egne præmisser, fx til forberedelse og bearbejdning af møder, læsning af breve mv. og mulighed for at kunne få kontakt, når det brænder på.

Børnesagens Fællesråd har med oplægget »Herfra og sikkert videre, Forslag til styrkelse af efterværn for unge med anbringelsesbaggrund« fra april 1999 sat fokus på arbejdet med efterværn for unge, der har været anbragt, idet mange unge bliver usikre, når de skifter fra trygge rammer til selvstændig bolig - ofte med et begrænset netværk. Usikkerheden går på boligforhold, uddannelse, arbejde og ikke mindst fremtidigt netværk.

Et initiativ af betydning for udviklingen af støtten til børn og deres familier er arbejdet i regeringsudvalget om social arv, nedsat i januar 1999. Af udvalgets status fra august 1999 fremgår det bl.a.

- at indsatsen mod negativ social arv skal tilpasses den enkelte,
- at der skal fokuseres på børns og unges ressourcer og udvikling af kompetencer, og

- at der skal lægges vægt på forebyggelse og tidlig indsats og på sammenhæng og kontinuitet både mellem tilbudene og i børnenes og de unges liv.

Indsatsen over for vanskeligt stillede børn og unge og deres familier var også emnet for Folketingets drøftelse af forespørgsel nr. F 10, den 28. oktober 1999.

Under debatten i Folketinget var der bred enighed om

- at styrke den forebyggende indsats over for potentielt truede børn og deres forældre, og handicappede forældre,
- at frontpersonalet i arbejdet med risikobørn skal støttes i deres underretningspligt og involveres i sagsforløbet, når det skønnes hensigtsmæssigt af hensyn til en helhedsorienteret indsats,
- at kommunerne skal tilskyndes til at bruge den nære families og lokalsamfundets ressourcer ved foranstaltninger over for truede børn og unge,
- at anbringelsesteder til truede børn og unge og behandlingssteder til børn og forældre med et misbrug skal opkvalificeres,
- at børn og unge med forældre i fængsel skal sikres bedre vilkår, og
- at der skal ske en målrettet indsats for forældre til anbragte børn med henblik på løsning af årsagerne til anbringelsen.

Den Sociale Ankestyrelse har den 3. november 1999 fremlagt en »Rapport om flytninger blandt familier med børn og unge med behov for særlig støtte«, som viser, at kommunerne inden for en etårig periode i 1998/99 skønnede, at antallet af familier med behov for særlige foranstaltninger, som flyttede kommune, uden at tilflytningskommunen mente sig tilstrækkelig orienteret af fraflytningskommunen om familien, var på 566 familier med 900 børn. Tilflytterkommunerne skønnede at 311 af familierne havde behov for anbringelse af børnene. Fraflytningskommunerne mente, at en umiddelbart forestående anbringelse var hovedmotivet til flytning for 226 familier med 405 børn.

I november 1999 afgav regeringens ministerudvalg om integration og utilpassede unge rapport og foreslog i den forbindelse en række initiativer til forbedring af indsatsen. I forhold til lovgivningen drejer det sig særligt om:

- Udvidelse af kravene til servicedeclarationer og kvalitetsstandarder i forbindelse med arbejdet med børn og unge.
- Indførelse af mulighed for at udpege en fast kontaktperson til en familie og til svage forældre.
- Udvidelse af kravene om udarbejdelse af planer for børn under 15 år, der har gjort sig skyldige i volds-kriminalitet.

- Oprustning af den kommunale indsats på fritidsområdet for de udsatte unge.

- Mulighed for at kunne udbetale en godtgørelse til de utilpassede unge under 18 år, der ikke går i skole, men i kommunalt regi deltager i en arbejdsmarkedsforanstaltning.

Disse indsatsområder foreslås medtaget i lovforslaget. For så vidt angår forslaget om oprustning af indsatsen på fritidsområdet for de udsatte unge er der på finansloven for år 2000 afsat 50 mill. kr. til forbedring af klubtilbud. Bevillingen er afsat med henblik på at styrke kommunernes udbygning af klubtilbud og andre socialpædagogiske fritidstilbud til utilpassede unge, idet klubområdet har muligheder for at yde en betydningsfuld indsats i forhold til denne gruppe.

De nævnte undersøgelser, udtalelser mv. har haft forskellige vinkler, og der har været forskelle både i forhold til beskrivelsen af problemerne på området - og på angivelsen af mulige indsatser til afhjælpning af problemerne.

Men vigtigheden af de fundamentale principper, som loven i dag bygger på, og som dette lovforslag sigter på at styrke - såsom kontinuitet og stabilitet i opvæksten, forebyggelse, inddragelse af børn og forældre, grundig information til alle parter og kvalitet i sagsbehandlingen - er der udbredt enighed om.

3.2. *Indstillinger fra myndigheder, organisationer mv.*

Socialministeren udsendte i efteråret 1998 et oplæg med ideer til debat om ændring af servicelovens regler om særlig støtte til børn og unge. Der blev herefter fremsat en række bemærkninger og forslag til ændringer af loven. Bl.a. på denne baggrund blev der udarbejdet et udkast til forslag til lov om ændring af serviceloven (Styrkelse af den særlige støtte til børn og unge). Dette udkast til lovforslag blev den 31. marts 1999 sendt til høring til en række myndigheder, organisationer m.fl. Bilag 2 indeholder en fortegnelse over høringsparterne. Udkastet til lovforslag gav anledning til mange tilbagemeldinger både fra myndigheder, organisationer og private.

Generelt blev det tilkendegivet, for eksempel af Det Danske Center for Menneskerettigheder, Børnerådet, Kommunernes Landsforening og Den Sociale Ankestyrelse m.fl., at det er positivt at styrke den tidlige forebyggende indsats, ligesom vigtigheden af at sikre stabilitet i opvæksten og tage udgangspunkt i barnets bedste blev fremhævet, fx af Børnerådet, Socialpædagogernes Landsforbund m.fl. Foreningen af Socialchefer i Danmark og Advokatrådet fremhævede især forslaget om underretningspligt mellem kommuner.

Der var også indvendinger mod nogle af forslagene. Nogle høringsparter pointerede vigtigheden af at være opmærksom på alle elementer i den svære afvejning, der altid vil være kendetegnende for reglerne om særlig støtte til børn, unge og familier i de særlige situationer, hvor barnets interesser ikke er sammenfaldende med forældrenes - nemlig mellem forældrenes retssikkerhed og hensynet til barnet. Sådanne overvejelser er bl.a. fremført af Den Sociale Ankestyrelse, Dommerforeningen, Advokatrådet og Menneskerettighedscenteret.

Lovudkastet blev på denne baggrund revideret, og væsentlige synspunkter, der kom til udtryk i hørings svarene, blev indarbejdet. Det reviderede udkast til lovforslag sendtes i februar 2000 til høring til centrale organisationer mv., jf. bilag 2, herunder Børnerådet, Det Danske Center for Menneskerettigheder, Kommunernes Landsforening, Den Danske Dommerforening, Advokatrådet, Socialpædagogernes Landsforbund og Dansk Socialrådgiverforening m. fl. Reaktionerne på det reviderede lovforslag var gennemgående meget positive, idet organisationerne generelt kunne tilslutte sig de foreslåede ændringer.

Der har i den seneste høringsrunde været fremsat indvendinger mod enkelte af forslagene. Dette har ført til en sidste revision af lovforslaget, og regeringen finder, at lovforslaget i den foreliggende udformning afspejler en hensigtsmæssig balance mellem de retssikkerhedsmæssige hensyn, som særligt retter sig mod forældrene, og hensynet til retsbeskyttelsen af børn og unge, det vil sige det retlige værn imod overgreb og imod opvækstvilkår, der skader børns sundhed eller udvikling.

4. Lovforslaget

4. 1. Internationale konventioner mv.

Lovforslaget skønnes at være i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser. På enkelte områder vedrører forslaget rettigheder, der er reguleret i internationale konventioner. Det gælder navnlig forslaget om at indføre mulighed for at træffe afgørelse om, at et barn ikke skal kunne hjemtages i op til 3 måneder fra tilbagekaldelse af samtykket til anbringelsen, hvis en øjeblikkelig hjemtagelse antages at kunne skade barnet eller den unge og forslaget om at kunne opretholde en anbringelse uden for hjemmet uden samtykke - uanset betingelserne efter de hidtil gældende regler om anbringelse uden samtykke ikke er opfyldt - hvis hjemtagelse antages at kunne skade barnets eller den unges sundhed eller udvikling, (forslagets nr. 15). Også forslagene nr. 14 (om ændring af dokumentationskravene ved anbringelser uden sam-

tykke og nr. 16 (om forlængelse af genbehandlingsfristen) er relevante i forhold til den internationale regulering.

Der er på den baggrund i det følgende redegjort for de foreslåede reglers forhold til relevante internationale konventioner, herunder FN's Børnekonvention og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Ved administrationen af den vedtagne lov skal en afgørelse altid træffes under hensyn til reglerne i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Tvangsmæssig anbringelse af et barn uden for hjemmet og opretholdelse af en frivillig anbringelse i tilfælde, hvor forældrene tilbagekalder et meddelt samtykke, vil udgøre et indgreb i børns og forældres ret til respekt for deres familieliv. Denne ret er beskyttet af artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Bestemmelsen regulerer retten til respekt for privat- og familielivet.

Dette indebærer, at betingelserne i artikel 8 skal være opfyldt for, at et sådant indgreb kan anses for at være i overensstemmelse med konventionen.

Efter bestemmelsen skal et sådant indgreb ske i overensstemmelse med loven, hvilket vil sige, at indgrebet skal have fornøden hjemmel. Herudover skal indgrebet varetage et anerkendelsesværdigt formål, hvilket i praksis betyder, at det skal være begrundet i hensynet til barnets interesser. Endelig skal indgrebet være »nødvendigt i et demokratisk samfund«, hvilket vil sige, at indgrebet skal være proportionalt. I praksis er det navnlig den sidste betingelse, der er afgørende for vurderingen af indgrebets forenelighed med konventionen.

I sager vedrørende tvangsfjernelse m.m. efterprøver Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, om de grunde, som de nationale myndigheder har anført til støtte for deres afgørelser, er *relevante og tilstrækkelige* til at begrunde indgrebet.

Ved vurderingen af hensynet til barnets interesser udviser Domstolen forståelse for, at de nationale myndigheder er i en bedre position til at vurdere disse hensyn. Domstolen forsøger således ikke at sætte sig i de nationale instansers sted, men vurderer derimod disse myndigheders udøvelse af deres beføjelser.

Medlemsstaterne har en betydelig skønsmargin ved vurderingen af nødvendigheden af at tvangsfjerne et barn, hvorimod yderligere begrænsninger i retten til familieliv, herunder begrænsninger i retten til at træffe afgørelser og muligheden for samvær, vil blive underkastet en mere intensiv prøvelse, da disse yderligere begrænsninger indebærer en fare for, at relationerne mellem forældrene og navnlig mindre børn lider uoprettelig skade.

Domstolen har udtalt, at tvangsfjernelse af et barn normalt skal anses for en midlertidig foranstaltning, der skal bringes til ophør, så snart omstændighederne tillader det, og at gennemførelsen af sådanne midlertidige foranstaltninger bør være forenelige med det overordnede formål om at genforene barnet med dets biologiske forældre. Der skal derfor foretages en rimelig afvejning af barnets interesse i at forblive i det offentlige varetægt over for barnets og forældrenes interesse i en genforening af familien. Ved denne afvejning lægges der særlig vægt på hensynet til barnets interesser, der efter omstændighederne kan veje tungere end hensynet til en genforening med familien.

Et barn, der har været anbragt uden for hjemmet i meget lang tid, kan med tiden få en sådan tilknytning til plejefamilien, at det vil være til skade for barnet, hvis det, eventuelt mod barnets ønske, bliver hjemgivet, både på grund af båndene til anbringelsesstedet, typisk plejefamilien og på grund af forholdene i barnets hjem.

Loven forudsættes administreret i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Også efter FN's Børnekonvention skal barnets interesser - barnets tarv - komme i første række ved foranstaltninger vedrørende børn. Efter konventionens artikel 3 skal barnet sikres den beskyttelse og omsorg, der er nødvendig for dets trivsel under hensyntagen til de rettigheder og pligter, der gælder for barnets forældre eller andre personer med ansvar for barnet. Efter artikel 9 skal staterne sikre, at barnet ikke adskilles fra forældrene mod deres vilje. Ved et sådant indgreb stilles krav om hjemmel og om at indgrebet er nødvendigt af hensyn til barnets tarv. Der nævnes bl.a. forældres misbrug eller vanrøgt af barnet.

For så vidt angår forholdet til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention bemærkes, at børnekonventionen indgår i fortolkningen af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions bestemmelser, herunder artikel 8.

Børnekonventionens regel om, at alle foranstaltninger vedrørende børn skal tage udgangspunkt i barnets tarv indeholder således også en regel om, at forældres rettigheder og pligter respekteres.

Idet der henvises til det ovenfor anførte om afvejningen af hensyn efter Den Europæiske Menneskerettighedskonvention findes forslaget ikke at stride imod konventionskravene. Det forudsættes, at loven administreres i overensstemmelse med konventionerne.

4.2. Formål

4.2.1. Støtten ydes til barnets bedste

I debatten om servicelovens regler om særlig støtte til børn og unge har det været fremført, at der i anbringelsessager og særligt i forbindelse med hjemgivelser i for høj grad tages hensyn til forældrene, frem for at se på, hvad der er bedst for barnet.

Formålsbestemmelsen i servicelovens § 32 om reglerne om særlig støtte angiver, at støtten i hvert enkelt tilfælde udformes på baggrund af en konkret vurdering af det enkelte barns eller den enkelte unges og familiens forhold. Det fremgår ligeledes af bestemmelsen, at barnet og den unges vanskeligheder så vidt muligt skal løses i samarbejde med familien og med dens medvirken.

Disse regler foreslås ikke ændret, men da det især er i de tilfælde hvor forældrene og børnene ikke har sammenfaldende interesser, at spørgsmålet om hvorvidt forældrenes interesser i for høj grad tilgodeses på bekostning af barnets bedste, foreslås det præciseret, at der i sådanne konfliktsituationer skal lægges afgørende vægt på, at støtten ydes ud fra barnets eller den unges bedste. Herved signaleres, at hensynet til, hvad der er bedst for barnet vejer tungest. I denne sammenhæng skal der også lægges vægt på, at barnet får en stabil og god voksenkontakt og kontinuitet i opvæksten.

Det bemærkes i denne forbindelse, at det fortsat er afgørende, at en vurdering af barnets forhold, og hvilke foranstaltninger, der er bedst for barnet, inddrager forældrenes interesser - også når en anbringelse bliver nødvendig. Det vil sige, at det i disse situationer er afgørende, at kommunen løbende inddrager forældrene og forholder sig til deres situation og herunder tager stilling til forældrenes behov for støtte før, under og efter forløbet. Forslaget om indførelse af mulighed for at tilbyde forældrene en støtteperson illustrerer vigtigheden af, at der er tilstrækkelig fokus på forældrenes særlige situation og behov, når et barn anbringes. Uanset om der tilbydes støtteperson eller ej, er det helt afgørende, at myndighedernes indsats overfor familien også retter sig mod forældrene. I de gældende regler er således understreget vigtigheden af at inddrage forældrene, og der gives mulighed for at yde forældrene forskellige former for rådgivningsmæssig, praktisk og økonomisk støtte, ligesom det må overvejes om problemerne kan løses gennem behandling i familien.

Endvidere er der stillet forslag om en præcisering af, at et barn eller en ung ved ophør af en anbringelse skal høres i samme omfang som ved iværksættelse af en foranstaltning.

Begge forslagene bygger på principperne i konventionen om barnets rettigheder, der er nærmere omtalt i afsnit 4.1.

4.2.2. Formålet med særlig støtte til børn og unge

Målsætningen i servicelovens § 32 opstiller indsatsen for børn og unge med behov for særlig støtte. Den fastsætter, at støtten må ydes tidligt og sammenhængende, så begyndende problemer hos barnet eller den unge så vidt muligt kan afhjælpes i eget miljø, og at støtten må udformes på baggrund af en konkret vurdering af det enkelte barns eller den enkelte unges og familiens forhold. Barnets eller den unges vanskeligheder må så vidt muligt løses i samarbejde med familien og med dennes medvirken. Hvor dette ikke er muligt, må foranstaltningens baggrund, formål og indhold tydeliggøres for forældremyndighedsindehaveren, barnet eller den unge.

Formålsbestemmelsen fremhæver således, at barnet eller den unge er en del af familien, uanset problemerne for barnet eller den unge, og at det er væsentligt at bevare familienheden, hvis mulighederne er til stede. Men samtidig signaleres, at forståelsen med familien rækker til en vis grænse, dvs. at hvis barnets eller den unges forhold tilsiger et nødvendigt indgreb mod forældrenes vilje, så må det finde sted.

Intentionen om, at problemerne så vidt muligt skal afhjælpes ved foranstaltninger, der kan forebygge anbringelse uden for hjemmet, fremgår også af lovens § 40, hvor det er angivet, at det ved afgørelser om foranstaltninger bør tilstræbes, at barnet eller den unge kan blive i hjemmet.

Regeringen finder det hensigtsmæssigt, at denne hensigtsserklæring i lovens § 40 indgår i den generelle formålsbestemmelse i § 32, således at det i formålsbestemmelsen angives, at støtten må ydes tidligt og sammenhængende, så begyndende problemer hos barnet eller den unge så vidt muligt kan løses *i hjemmet eller i det nære miljø*.

Med den ændrede formulering tydeliggøres, at kommunen ikke kun skal søge at drage nytte af ressourcerne hos personer i hjemmet, typisk forældremyndighedsindehaverne og hjemmeboende søskende, men også overveje, om der er andre nære pårørende og nærtstående personer i øvrigt, som vil kunne bidrage til løsning af problemerne.

4.3. Styrkelse af den tidlige indsats

Det var et væsentligt mål for Regeringens Børneudvalgs handlingsplan fra 1994 at styrke den tidlige indsats over for svagt stillede børn og deres familier. Som led i realiseringen af handlingsplanen er der bl.a. ydet

støtte til metodeudviklingsprojekter i kommuner og amter til at fremme den tidlige og forebyggende indsats.

Vigtigheden af, at der sættes ind med støtte så tidligt som muligt for derigennem at få løst problemerne, mens de er små og derved forebygge mere alvorlige problemer i familien, er også blevet yderligere understreget i den lovgivning, der er gennemført på børneområdet i de senere år. Bl.a. blev der i forbindelse med servicelovens gennemførelse indsat formålsbestemmelser, som fremhæver betydningen af det forebyggende arbejde.

Fra flere sider, bl.a. i Socialforskningsinstituttets rapport om anbringelser af børn (98:2) er der imidlertid peget på, at engagementet hos sagsbehandlere i etableringen af et samarbejde med forældrene i nogle tilfælde er af en sådan karakter, at de i langt højere grad fokuserer på forældrene end på barnet eller den unge. Dette kan indebære, at barnet glemmes i processen med risiko for, at barnets udvikling går i stå eller tager en uønsket retning.

I den løbende debat om, hvorvidt de gældende børneregler lægger for meget vægt på forældrenes retssikkerhed på bekostning af børnene, har det desuden været fremført, at anbringelse uden for hjemmet, eventuelt som en tvangsmæssig foranstaltning, i nogle tilfælde iværksættes på for sent et tidspunkt til skade for barnet. Der er i den forbindelse navnlig fremhævet situationer med massiv omsorgssvigt over for barnet, og hvor det er udsigtsløst at forsøge at løse problemerne under barnets fortsatte ophold i hjemmet.

Regeringen finder det afgørende, at der fortsat sættes ind med en tidlig og målrettet indsats, som kan forebygge anbringelse af børn og unge uden for hjemmet. Men samtidig er det vigtigt, at støtten altid afpasses efter problemernes karakter, således at hjælpen ikke går ud over, hvad der er brug for i den enkelte sag, men at familien på den anden side ikke skal gennemgå en række foranstaltninger, der hver især er utilstrækkelige til at løse problemerne.

Regeringen foreslår derfor en række ændringer i serviceloven med henblik på at styrke den tidlige indsats.

4.3.1. Tværkommunal underretningspligt

Efter retssikkerhedslovens § 9, stk. 3, har børn og unge under 18 år samme opholdskommune som forældrene. Det vil sige, at det er den kommune, forældrene har ophold i, der skal træffe afgørelse om særlig støtte, herunder om anbringelse uden for hjemmet.

Når forældre til børn med behov for særlig støtte flytter til en anden kommune, er det derfor vigtigt, at

den nye kommune bliver gjort opmærksom på dette behov. I mange tilfælde vil forældrene selv tage kontakt til den nye kommune for at få hjælp til løsning af problemerne, men der ses også eksempler på, at forældre flytter til en anden kommune for at undgå iværksættelse af foranstaltninger, som den hidtidige kommune har påtænkt, men hvor der endnu ikke er truffet afgørelse herom. I sådanne situationer - og specielt hvis flytningen må antages at være betinget af en umiddelbart forestående anbringelse uden for hjemmet - kan det være af afgørende betydning, at fraflytningskommunen underretter tilflytningskommunen.

For at sikre mere kontinuitet i indsatsen over for vanskeligt stillede børn og unge foreslås fraflytningskommunens forpligtelse til at underrette tilflytningskommunen derfor præciseret i servicelovens regler om underretningspligt.

4.3.2. Enkeltpersoners underretningspligt

Med hjemmel i servicelovens § 35, er der i Socialministeriets bekendtgørelse nr. 875 af 27. november 1997, fastlagt en forpligtelse for personer, der udøver offentlig tjeneste eller hverv, til at underrette kommunen, hvis de under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til forhold, der giver en formodning om, at et barn eller en ung under 18 år har behov for særlig støtte. Underretningspligten omfatter endvidere visse andre persongrupper, bl.a. privatpraktiserende læger, der under udøvelsen af deres erhverv bliver bekendt med forhold, der må give en formodning om, at barnet eller den unge har behov for særlig støtte.

Reglerne om underretningspligt skal medvirke til, at der tages fat om problemer hos børn og unge så tidligt som muligt og derved forebygge mere alvorlige problemer senere i opvæksten.

Efter forslaget skabes der hjemmel til, at socialministeren tillige kan fastsætte regler om underretningspligt vedrørende gravide kvinder med misbrugsproblemer (alkohol- eller stofmisbrug) af en karakter, der giver formodning for, at der vil være behov for støtte.

Der er på den ene side tale om en underretningspligt, der kan have betydning for det kommende barn, og på den anden side er der tale om en bestemmelse, der hjemler mulighed for at pålægge personer at bryde tavshedspligten, når de via deres hverv får kendskab til en gravid misbruger. Da videregivelse af rent personlige oplysninger uden samtykke kan skade muligheden for at skabe og bevare et åbent tillidsforhold mellem den gravide og den, der videregiver oplysningerne, begrænses underretningspligten til at omhandle gravide kvinder med et alvorligt alkohol- og/eller stofmisbrug.

Bestemmelsen vil i et vist omfang kunne støtte kommunerne i løsningen af deres rådgivningsopgave efter servicelovens § 3, herunder forpligtelsen til at være opmærksom på, om den enkelte har behov for hjælp efter serviceloven eller efter anden lovgivning. Dermed vil der blive bedre mulighed for at tilbyde gravide kvinder med misbrugsproblemer relevant hjælp på et tidligt tidspunkt og dermed mindske risikoen for, at børn får skader som følge af moderens alkohol- eller narkotikamisbrug. Den udvidede underretningspligt vil endvidere skabe bedre forudsætninger for at sætte tidligt ind med en indsats, når barnet er født.

4.3.3. Tværfagligt samarbejde

Servicelovens regler stiller krav om, at den tværfaglige viden om et barns, en ungs eller familiens forhold skal inddrages som led i kommunens undersøgelse af et barns eller en ungs forhold, hvor det må antages at barnet eller den unge trænger til særlig støtte.

For at understrege betydningen af, at kommunens arbejde tilrettelægges, så den tværfaglige sagskundskab kan inddrages i sagsbehandlingen, medtager lovforslaget en bestemmelse, hvorefter kommunen skal oprette en tværfaglig gruppe. Den foreslåede bestemmelse svarer til § 7 i lov om forebyggende sundhedsordninger for børn og unge. Der er med dette forslag ikke krav om, at kommunen skal oprette nye organer. Kommunen vil kunne anvende den tværfaglige gruppe, der allerede er nedsat. Som samarbejdspartnere kan sagsbehandlere, pædagoger, lærere, de kommunalt ansatte læger og sundhedsplejersker, psykologer, m.fl. indgå. Amtskommunernes ekspertise vil kunne anvendes ad hoc.

Sagsbehandleren vil i den tværfaglige gruppe kunne få støtte i behandlingen af de vanskelige børnesager, hvorved den del af indsatsen, der vedrører en kvalificering af undersøgelsen i kommunens børnesager kan styrkes.

4.3.4. Anbringelse uden for hjemmet

I den gældende lovs § 40, stk. 1, som fastlægger det materielle kriterium for iværksættelse af frivillige foranstaltninger, er det angivet, at det bør tilstræbes, at barnet eller den unge kan blive i hjemmet. Det er endvidere angivet i § 42, stk. 1, at afgørelser om anbringelse af børn og unge uden for hjemmet uden samtykke forudsætter, at det må anses for godtgjort, at problemerne ikke kan løses i hjemmet.

Det har ikke været intentionen med disse bestemmelser, at der skal være afprøvet enhver form for hjælp i hjemmet, før der kan ske en anbringelse uden

for hjemmet. Hensigten er, at der så vidt muligt fra begyndelsen vælges den foranstaltning - eventuelt en kombination af flere foranstaltninger - som må anses for mest formålstjenlig i forhold til de afdækkede problemer.

Det har imidlertid vist sig i praksis, at anbringelse uden for hjemmet i nogle tilfælde iværksættes for sent som følge af en misforstået opfattelse af, at alle de øvrige foranstaltningstyper, der er nævnt i lovens § 40, stk. 2, skal være afprøvet, før der kan træffes afgørelse om anbringelse af et barn eller en ung.

For at tydeliggøre, at opregningen i § 40, stk. 2, af mulige foranstaltninger ikke er udtryk for en form for rangfølge, hvor det påhviler kommunen at afprøve rækken af mulige foranstaltninger, eventuelt afsluttende med en anbringelse uden for hjemmet, foreslås det, at formuleringen i § 40, stk. 1, hvorefter *det bør tilstræbes, at barnet eller den unge kan blive i hjemmet*, erstattes med formuleringen om, *at der blandt de nævnte foranstaltninger skal vælges den eller de mindst indgribende formålstjenlige foranstaltninger*.

Forslaget om at ændre formuleringen i § 40, stk. 1, skal endvidere ses på baggrund af, at det efter forslaget til ændring af § 32 vil være præciseret i formålsbestemmelsen til reglerne for særlig støtte til børn og unge, at begyndende problemer hos barnet eller den unge så vidt muligt skal afhjælpes i hjemmet eller i det nære miljø. Forslaget ændrer således ikke ved, at der altid skal være proportionalitet mellem de problemer, der er, og den foranstaltning, der foreslås gennemført.

Det er samtidig foreslået, at kommunen i sin indstilling til børn og unge-udvalget skal angive, hvilke foranstaltninger, der har været iværksat eller tilbudt, og grundene til, at foranstaltninger af denne karakter nu kan anses for utilstrækkelige, eller hvorfor eventuelle foranstaltninger må anses for uanvendelige.

Endelig foreslås den nuværende betingelse i § 42, stk. 1, om, at afgørelser om anbringelse uden samtykke kun kan træffes, når det må anses for *godtgjort*, at problemerne ikke kan løses under barnets eller den unges fortsatte ophold i hjemmet, ændret til, at der skal være en *begrundet formodning for*, at problemerne ikke kan løses i hjemmet. Den ændrede formulering ændrer ikke ved kommunens forpligtelse til at overveje, om en mindre indgribende foranstaltning end en anbringelse er tilstrækkelig til at løse problemerne, men der er tale om et lidt lempeligere krav til dokumentationen for, at problemerne ikke vil kunne løses under barnets eller den unges forbliven i hjemmet. Forslaget hænger sammen med, at det har vist sig i praksis, at det nuværende dokumentationskrav i visse tilfælde opleves som en barriere for tidlige beslut-

ninger om anbringelse uden samtykke i situationer med massiv omsorgssvigt, især over for helt små børn, eller mindre søskende til anbragte børn.

4.4. Kontinuitet i anbringelsen

Undersøgelser foretaget af bl.a. Socialforskningsinstituttet har vist, at nogle anbragte børn og unge i for høj grad udsættes for skift i anbringelsessted under opvæksten. Der kan både være tale om hjemtagelser/givelser og efterfølgende genanbringelser, og om uplanlagte skift fra et anbringelsessted til et andet. Tidligere forskningsresultater har utvetydigt peget på, at gentagne anbringelser og de brud i opvæksten, som disse hjemgivelser og genanbringelser medfører, er nogle af de faktorer, der stærkest påvirker barnets/den unges udviklingsbetingelser i negativ retning.

Som et led i muligheden for at en anbringelse forløber godt og kontinuerligt, er det meget vigtigt, at der er et godt samarbejde og en god kontakt med forældrene. Det gælder både forældrenes forhold til kommunen, til anbringelsesstedet og til børnene. Et godt samarbejde forudsætter ofte at forældrene har en vis forståelse for og accept af anbringelsen.

En støtteperson til forældrene under anbringelsen af barnet kan ud over den direkte støtte til forældrene dermed også have en meget gavnlig effekt for kontinuiteten i anbringelsen og for barnets udvikling.

Forældre til børn og unge, der er frivilligt anbragt, kan når som helst tilbagekalde samtykket til anbringelsen. Barnet eller den unge kan herefter hjemtages, med mindre betingelserne for en anbringelse uden samtykke er opfyldt. Hvis barnet eller den unge er anbragt uden samtykke, skal der ske hjemgivelse, når betingelserne for anbringelsen ikke længere er opfyldt.

Problemerne omkring hjemtagelse/-givelse knytter sig især til 2 situationer.

Den ene situation er spørgsmålet om forberedelse af en hjemgivelse i de tilfælde, hvor forældrene trækker et samtykke tilbage, uanset formålet med anbringelsen ikke er nået.

Den anden situation er spørgsmålet om, hvorvidt det vil skade barnets sundhed eller udvikling at blive flyttet fra anbringelsesstedet - uanset at formålet med anbringelsen er nået - i tilfælde hvor grundlaget for en anbringelse uden samtykke ikke er opfyldt. Det kan være i situationer, hvor forældrene trækker samtykket til en frivillig anbringelse tilbage, eller hvor betingelserne for en anbringelse uden samtykke ikke længere er opfyldt.

Efter servicelovens § 53 skal kommunen, inden der træffes afgørelse om anbringelse, udarbejde en plan i alle anbringelsessager. Planen skal bl.a. angive formå-

let med anbringelsen og indeholde såvel et tidsperspektiv som en forberedelse af indsatsen efter en hjemgivelse. Planen skal angive, hvilke former for støtte, der under anbringelsen selvstændigt skal iværksættes over for familien. Forud for ophør af en anbringelse skal der foretages en sidste revision af planen, hvor der tages stilling til den videre indsats.

Med henblik på en yderligere styrkelse af barnets eller den unges stilling i den - forholdsvis begrænsede - del af anbringelsessagerne, hvor forældrene uden varsel tilbagekalder samtykket til en anbringelse uden for hjemmet, eller hvor betingelserne for en anbringelse uden samtykke ikke længere er opfyldt, foreslås to nye bestemmelser i serviceloven.

Forslaget til § 42 a skaber mulighed for i tilfælde, hvor forældrene tilbagekalder samtykket til en anbringelse og kræver barnet eller den unge hjem øjeblikkeligt, at børn og unge-udvalget kan beslutte, at hjemtagelsen skal udsættes, hvis det må antages, at en øjeblikkelig hjemtagelse kan skade barnet eller den unge. Barnet eller den unge kan i hjemtagelsesperioden forberedes på den nye situation, og kommunen kan få mulighed for at tilrettelægge den videre indsats over for familien.

Forslaget til § 42 b giver mulighed for i tilfælde, hvor barnet eller den unge efter længere tids anbringelse uden for hjemmet har fået en meget nær tilknytning til anbringelsesstedet, at opretholde anbringelsen uden for hjemmet uden samtykke, hvis en hjemtagelse kan skade barnets eller den unges sundhed eller udvikling. Det foreslås at kunne ske, selv om betingelserne i § 42 for tvangsmæssig anbringelse ikke er opfyldt. En anbringelse efter den foreslåede § 42 b kan dog ikke opretholdes efter den unge er fyldt 15 år, med mindre den unge er enig heri.

Da der er tale om foranstaltninger uden samtykke, er det samtidig af retssikkerhedsmæssige hensyn foreslået, at sagerne skal behandles efter de regler, som finder anvendelse i sager om anbringelse uden samtykke efter § 42.

Der henvises til bemærkningerne under 4.4.2. - 4.4.4.

4.4.1. Støtteperson til forældre, hvis børn er anbragte

Som en ny foranstaltning foreslås det, at kommunen skal tilbyde forældremyndighedens indehaver en støtteperson i forbindelse med barnets eller den unges anbringelse uden for hjemmet. Det gælder uanset om der er tale om en anbringelse med eller uden samtykke.

En støtteperson for forældrene kan, ved at være med til at dække de behov som forældrene har under barnets anbringelse, også være med til at styrke foræl-

drene samarbejde og involvering i arbejdet omkring barnet. Dette kan medføre en større gensidig respekt, hvor anbringelsesstedet i højere grad forventes at respektere, at forældrene fortsat er forældre, og hvor forældrene i højere grad oplever, at de har betydning for børnene også under anbringelsen. Herved må forældrene forventes at blive bedre i stand til at støtte barnet i, at det under de givne omstændigheder er bedst for barnet at bo et andet sted end hos forældrene. En sådan gensidig respekt vil betyde, at barnet oplever en mindre grad af splittelse mellem forældrene og anbringelsesstedet og dermed give en bedre mulighed for udvikling under anbringelsen.

4.4.2. Hjemtagelsesperiode

Forældrene eller den unge, der er fyldt 15 år, kan når som helst tilbagekalde samtykket til en frivillig anbringelse, og i så fald skal barnet eller den unge hjemgives, medmindre betingelserne for en anbringelse uden samtykke er opfyldt. Hvis disse betingelser er opfyldt, kan formanden for børn og unge-udvalget om nødvendigt træffe en foreløbig beslutning om tvangsmæssig anbringelse. Dette sikrer, at barnet eller den unge kan forblive anbragt - blot uden samtykke.

I sager om anbringelse med samtykke har kommunen ofte et godt samarbejde med forældrene og barnet eller den unge, og i de fleste tilfælde vil der kunne opnås enighed om eller forståelse for, at der kan være behov for forberedelse af en hjemgivelse. Der forekommer imidlertid tilfælde, hvor forældrene tilbagekalder samtykket til anbringelsen og kræver barnet eller den unge hjemgivet øjeblikkeligt.

Da pludselige og uforberedte hjemgivelser i visse tilfælde kan skade barnet eller den unge, vil der efter forslaget til § 42 a blive mulighed for, at børn og unge-udvalget kan beslutte, at barnet eller den unge skal forblive anbragt i op til 3 måneder efter tilbagekaldelsen af samtykket. En sådan hjemgivelsesperiode giver mulighed for, at hjemgivelsen til forældrene kan forberedes under hensyn til barnets eller den unges behov.

Der vil efter forslaget gælde de samme regler for afgørelseskompetence og klageadgang som for anbringelse uden samtykke. For at formålet med en hjemtagelsesperiode kan opnås, forventes anvendelsen af bestemmelsen fortrinsvis at ske på baggrund af en formandsafgørelse.

4.4.3. Fortsat anbringelse

Der gives med forslaget til § 42 b som noget nyt mulighed for, at børn og unge-udvalget i ganske særlige tilfælde kan beslutte, at et barn eller en unge fortsat

F. t. l. vedr. social service m.v.

skal være anbragt uden for hjemmet uden samtykke, selv om betingelserne for tvangsmæssig anbringelse i lovens § 42 ikke er opfyldt.

Forslaget tilsigter en beskyttelse af barnet eller den unge i de - forholdsvist få - situationer, hvor barnet eller den unge efter længere tids anbringelse uden for hjemmet har fået så nære relationer og tilknytning til anbringelsesstedet, at en hjemgivelse vil være til skade for barnets eller den unges sundhed eller udvikling. Kravet om, at der skal være tale om længere tids anbringelse uden for hjemmet, indebærer, at bestemmelsen i almindelighed kun vil kunne anvendes, hvis barnet eller den unge har været i det samme anbringelsessted i 5-6 år.

De nære relationer og tilknytning til anbringelsesstedet vil være en kombination af barnets eller den unges relationer til såvel personer i anbringelsesstedet, som til personer i barnets eller den unges nære anbringelsesmiljø og til anbringelsesstedet og dets omgivelser. Det er ikke tanken, at kommunen skal vurdere, om forældrene er lige så egnede som anbringelsesstedet, fx plejeforældre, til at have barnet eller den unge boende. Det er alene barnets eller den unges nære relationer og behov, der skal lægges vægt på. Eventuelle behov, som personerne i anbringelsesstedet måtte have, kan ikke tillægges vægt i denne sammenhæng.

Den foreslåede bestemmelse kan finde anvendelse, hvad enten barnets eller den unges anbringelse uden for hjemmet oprindelig er sket som en frivillig anbringelse eller en tvangsanbringelse efter lovens § 42, men den foreslåede bestemmelse omfatter kun situationer, hvor betingelserne i § 42 for anbringelse uden samtykke ikke er opfyldt. Hvis betingelserne for en anbringelse uden samtykke er til stede, er det § 42, der anvendes.

For unge, der er fyldt 15 år, finder den nye bestemmelse kun anvendelse, hvis den unge erklærer sig enig i anbringelsen. Dette skal ses på baggrund af, at grundlaget for en anbringelse uden samtykke, jf. § 42, ikke er til stede, og at unge, der er fyldt 15 år, har selvstændig partsstatus i anbringelsessager. Da betingelserne i § 42 ikke er opfyldt, og da den fortsatte anbringelse i høj grad vil hvile på den unges tilknytning til anbringelsesstedet, er det afgørende, at den unge selv ønsker anbringelsen opretholdt.

For børn og unge under 15 år forudsættes det, at barnet høres, og at dets synspunkter tillægges vægt.

4.4.4. Ændring af anbringelsessted uden samtykke

Det er kommunen, der efter servicelovens § 55, stk. 1, træffer afgørelse om valg af anbringelsessted i overensstemmelse med planen for det enkelte barn el-

ler den enkelte unge. Det gælder både typen af anbringelsesstedet og det konkrete valg. Kommunens afgørelse om valg mellem forskellige typer af anbringelsessteder kan indbringes for det sociale nævn.

De gældende regler i lovens § 55, stk. 2, stiller dog særlige krav, når en kommune ønsker at gennemføre en ændring af anbringelsessted, og forældremyndighedens indehaver og den unge, der er fyldt 15 år, ikke er enige i denne ændring.

I disse situationer er det en betingelse for at ændringen kan gennemføres, at børn og unge-udvalget træffer afgørelse om, at betingelserne for en tvangsanbringelse er eller fortsat er opfyldt. Det gælder uanset, om anbringelsen hidtil har været frivillig eller tidligere er besluttet af børn og unge-udvalget efter lovens § 42. Børn og unge-udvalget tager alene stilling til anbringelsesgrundlaget og ikke til kommunens valg af anbringelsessted.

Kravet om at børn og unge-udvalget skal tage stilling til anbringelsesgrundlaget er begrundet i, at en afgørelse om ændring af anbringelsessted ofte af forældrene vil føles som en meget indgribende afgørelse. Der skal derfor være mulighed for domstolsprøvelse i sager om ændring af anbringelsesstedet for børn, der er anbragt uden for hjemmet. Dette princip er fastslået af Højesteret i en dom fra 1989 (U1989.928). I dommen henvises til de forpligtelser, som følger af internationale konventioner.

I nogle situationer kan de gældende regler imidlertid føre til unødigt procesførelse til ulempe for såvel børn og forældre som for de involverede myndigheder.

Det drejer sig om situationer, hvor forældremyndighedsindehaveren og den unge ikke er enig i kommunens hensigter om at ændre anbringelsesstedet - fx fra døgninstitution til plejefamilie - uden at de i den forbindelse ønsker selve *anbringelsesgrundlaget* prøvet, måske fordi familien - på trods af, at der er tale om en tvangsanbringelse - er klar over behovet for fortsat anbringelse af barnet eller fordi en sag herom netop er endelig afgjort.

Det foreslås derfor, at der indføres en regel om, at hvis forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, giver samtykke til, at der ikke skal træffes fornyet afgørelse om anbringelsesgrundlaget efter § 42 i forbindelse med en ændring af anbringelsesstedet, kan kommunen ændre anbringelsesstedet uden at der træffes afgørelse efter § 42.

Da det er helt afgørende ikke i øvrigt at ændre det almindelige princip om prøvelse af anbringelsesgrundlaget i børn og unge-udvalget med anke til Ankestyrelsen og landsretten som betingelse for ændring

af anbringelsessted uden samtykke, foreslås reglen herom i øvrigt opretholdt.

Hvis forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, ikke ønsker at give samtykke til, at der undlades (fornyet) afgørelse om anbringelsesgrundlaget efter § 42, skal der derfor træffes en sådan afgørelse i børn og unge-udvalget, når forældremyndighedsindehaveren og den unge over 15 år ikke er enige med kommunen om ændring af anbringelsesstedet.

Reglen om at anbringelsesbetingelserne i § 42 skal være opfyldt ved ændring af anbringelsesstedet foreslås endvidere at gælde, når der er truffet afgørelse om anbringelse efter de foreslåede bestemmelser i §§ 42 a og 42 b. Det vil i disse tilfælde ikke være relevant at ændre anbringelsesstedet, uden at der tages stilling til anbringelsesgrundlaget efter de almindelige regler i § 42. Baggrunden herfor er, at afgørelser efter §§ 42 a og 42 b forudsættes truffet alene af hensyn til, at barnet eller den unge kan blive lige netop der, hvor det aktuelt er anbragt.

Med en vedtagelse af forslaget kræves det, at kommunen indgående forklarer forældremyndighedsindehaveren og den unge over 15 år, hvilken betydning det har for sagen, hvorvidt der gives samtykke eller ej til, at der ikke træffes fornyet afgørelse efter § 42.

Kommunens valg mellem forskellige typer af anbringelsessteder kan indbringes for det sociale nævn.

4.5. Tidsperspektivet for en tvangsanbringelse

Børn og unge skal i videst muligt omfang fra starten sikres en anbringelse det rette sted, da mange skift fra et opholdssted til et andet skaber stor ustabilitet og manglende tryghed i barnets opvækst, ligesom en årlig genbehandling af en sag om anbringelse og dermed et uklart tidsperspektiv kan medvirke til at skabe utryghed i barnets tilværelse. Det er omstændigheder, der kan være meget uheldige for barnet og den unge og for behandlingen af de problemer, der har været årsag til anbringelsen.

Regeringen foreslår derfor en række ændringer i loven for generelt at undgå sådanne uheldige konsekvenser og for at opnå mere stabilitet og kontinuitet i barnets liv i den del af anbringelsessagerne, hvor dette kan være et problem i dag.

4.5.1. Kompetence til at hjemgive

Efter servicelovens § 46 har kommunen kompetencen til at træffe afgørelse om hjemgivelse, uanset om anbringelsen er sket med eller uden samtykke. En anbringelse skal ophøre, når formålet er nået, når anbringelsen ikke længere opfylder formålet under hensyn

til barnets eller den unges særlige behov, eller når den unge fylder 18 år. Kommunen træffer afgørelse af egen drift eller på baggrund af en anmodning om hjemgivelse. Hvis kommunen ikke kan imødekomme en begæring om hjemgivelse, forelægges sagen for børn og unge-udvalget.

Under et barns eller en ungs ophold uden for hjemmet har kommunen pligt til at følge forløbet tæt, både gennem tilsyn med barnet eller den unge på anbringelsesstedet og ved kontakt med forældremyndighedens indehaver, idet det er kommunens ansvar løbende at være opmærksom på, om planen skal revideres.

Det foreslås, at reglerne om kommunens kompetence til at træffe afgørelse om hjemgivelse bibeholdes, og at reglerne finder tilsvarende anvendelse i sager om anbringelse uden samtykke efter de foreslåede nye §§ 42 a og 42 b, således at kommunen har kompetencen til at træffe afgørelse om hjemgivelse i alle anbringelsessager.

For at skabe en højere grad af kontinuitet og sikkerhed for at formålet med den tvangsmæssige anbringelse efter §§ 42 eller 42 b er nået, i de tilfælde hvor kommunen træffer afgørelse om hjemgivelse, foreslås det, at kommunen umiddelbart orienterer børn og unge-udvalget om afgørelsen. Udvalget bliver herved bekendt med kommunens praksis i sager om hjemgivelse i de tilfælde, hvor barnet eller den unge er anbragt uden samtykke. Herved får udvalget mulighed for at reagere, hvis der opstår tvivl om, hvorvidt kommunens afgørelser om hjemgivelse i disse sager er i overensstemmelse med loven. Udvalget eller enkelte medlemmer heraf kan underrette Den Sociale Ankestyrelse, som vil have mulighed for at skride ind ex officio.

Forslaget ændrer ikke ved forældremyndighedsindehaverens ret til at begære barnet hjemgivet og kommunens og børn og unge-udvalgets pligt til at behandle en sådan begæring.

Hvis kommunen ikke kan imødekomme en begæring om hjemgivelse, forelægges sagen til afgørelse i børn og unge-udvalget. Udvalget tager stilling til, hvorvidt betingelserne for en anbringelse uden samtykke er opfyldt. Hvis disse betingelser er opfyldt, kan begæringen om hjemgivelse ikke imødekommes. Børn og unge-udvalgets afgørelse er omfattet af de almindelige klageregler.

I sager efter § 42 a, hvor der er fastsat en hjemtagelsesperiode på indtil 3 måneder, er der ikke fundet grundlag for at foreslå, at kommunen skal orientere børn og unge-udvalget om en afgørelse om hjemgivelse, ligesom kommunen heller ikke skal forelægge en sag til afgørelse i børn og unge-udvalget, hvis kommunen ikke kan imødekomme en begæring om hjem-

givelse inden for de 3 måneder. Kommunens afgørelse vil i disse tilfælde kunne indbringes for det sociale nævn.

4.5.2. Fristforlængelse for genoptagelse

Efter servicelovens § 43 forudsætter en opretholdelse af en anbringelse uden samtykke ud over 1 år fra børn og unge-udvalgets afgørelse eller den seneste endelige afgørelse eller dom fornyet afgørelse i børn og unge-udvalget. De kompetente myndigheder har mulighed for at fastsætte en kortere frist for fornyet behandling i udvalget. Myndighederne kan endvidere undtagelsesvis fastsætte en længere frist end 1 år fra den seneste endelige afgørelse eller dom, når de forhold, der ligger til grund for afgørelsen, med stor sikkerhed må antages at vedvare ud over fristen og hensynet til barnet eller den unge afgørende tilsiger, at fristen forlænges.

Ved genbehandlingen skal der tages stilling til, om de materielle betingelser for tvangsmæssig anbringelse fortsat er opfyldt.

En årlig genbehandling af en anbringelsessag kan medvirke til, at der skabes utryghed i barnets tilværelse, ligesom tidsperspektivet omkring anbringelsen kan være med til at skabe utryghed - også for forældrene. Disse omstændigheder kan være meget uheldige for barnet og den unge og for behandlingen af de problemer, der har været årsag til anbringelsen. Omvendt kan en længere genoptagelsesfrist svække retssikkerheden, især ved første gangs anbringelser og ved anbringelser uden samtykke efter § 42 b, hvor betingelserne for en tvangsanbringelse efter § 42 ikke er opfyldt.

Det foreslås derfor, at den generelle genoptagelsesfrist ved førstegangsanbringelser bibeholdes på 1 år fra den seneste endelige afgørelse eller dom, og at genoptagelsesfristen ligeledes fastsættes til 1 år, hvor anbringelsesgrundlaget er § 42 b. Samtidig foreslås der, at genoptagelsesfristen i sager, hvor barnet eller den unge er anbragt uden samtykke efter § 42, ændres fra 1 til 2 år fra den seneste endelige afgørelse eller dom i de tilfælde, hvor barnet eller den unge har været anbragt inden for det seneste år før den aktuelle anbringelse.

Herudover foreslås en lempelse i adgangen til at forlænge genbehandlingsfristen. Muligheden for at fastsætte en kortere frist foreslås opretholdt.

Med forslaget kan der således blive skabt mere ro og stabilitet i en række anbringelsessager, da disse sager ikke som hidtil skal genoptages 1 år efter den seneste endelige afgørelse og ofte behandles efterføl-

gende som ankesager af både Den Sociale Ankestyrelse og landsretten.

Det foreslås, at der i sager om anbringelse uden samtykke, hvor betingelserne herfor er opfyldt, sker en lempelse i adgangen for de kompetente myndigheder til at forlænge genbehandlingsfristen ud over den generelle genoptagelsesfrist.

Den ene lempelse foreslås at ske ved, at betingelsen om, at de forhold, der ligger til grund for afgørelsen med *stor sikkerhed* må antages at vedvare ud over fristen ændres til et krav om, at de forhold, der ligger til grund for afgørelsen med *overvejende sandsynlighed* må antages at vedvare ud over fristen. En ændring af denne terminologi vil i sig selv medføre en vis lempelse i adgangen til at forlænge genbehandlingsfristen.

Den anden lempelse foreslås at ske ved, at den sidste betingelse udelades, nemlig betingelsen om at hensynet til barnet eller den unge afgørende tilsiger, at fristen forlænges. Denne lempelse vil især få betydning i sager vedrørende mindre børn, hvor betingelsen har virket begrænsende for at forlænge genbehandlingsfristen.

Med forslaget vil muligheden for at forlænge genoptagelsesperioden således blive forøget. Ved vurderingen af, om genoptagelsesperioden skal forlænges, skal denne vurdering ses i lyset af, om forlængelsen sker i forhold til den foreslåede 1 års eller den foreslåede 2 års genoptagelsesfrist.

Med de ovennævnte forslag må der forventes, at blive tale om en ændring i frekvensen af genbehandlings-sager med mere stabilitet og kontinuitet til følge.

4.6. Tilbud særligt rettet mod de utilpassede unge

Med forslaget indføres mulighed for at udpege en fast kontaktperson til en hel familie. Forslaget indebærer, at kontaktpersonens opgaver retter sig mod ikke alene den unge, men også mod forældrene og eventuelle søskende. Hertil kommer, at det ofte vil være relevant at inddrage eventuelle andre familiedømmer - dette kan især være relevant i forhold til familier med anden etnisk baggrund end dansk, hvor fx onkler, bedsteforældre mv. kan spille en væsentlig rolle i familiens hverdagsliv.

Kontaktpersonen kan være tilknyttet flere forskellige familier - særligt når der er brug for en person med særlig indsigt i familiens forhold, fx en person med samme etniske baggrund.

Forslaget indebærer ikke indskrænkninger i mulighederne for at udpege en fast kontaktperson for barnet eller den unge.

Erfaringerne viser, at en gruppe særligt socialt belastede unge - såvel unge med en dansk som med en an-

den baggrund - kan have svært ved at fastholdes i skolesystemet eller i et arbejdsforhold, hvilket kan medføre, at de kommer til at mangle de almene kompetencer, der er nødvendige på arbejdsmarkedet. Disse unge kan have et stort udbytte af et praktiktilbud eventuelt som led i en indsats for at opretholde kontakt til skolesystemet. Ved at støtte de unges indtræden på arbejdsmarkedet gives de en bedre mulighed for at bryde ud af deres marginaliserede position. Det er et vigtigt element, at de unge kan tilbydes en godtgørelse eller dusør for at motivere og fastholde de unge.

Derfor foreslås indført en mulighed for kommunerne til at formidle et praktiktilbud hos en arbejdsgiver og i den forbindelse at udbetale en godtgørelse til den unge.

Den enkelte kommune træffer afgørelse om størrelse og udbetaling af godtgørelse på baggrund af retningslinier, fastsat af de kommunale organisationer. Det er ikke hensigten med godtgørelsen at tilsidesætte grundprincippet om forældres forsørgelsesansvar overfor unge under 18 år, hvorfor det er forudsat, at godtgørelsen udgør et mindre beløb.

Det bemærkes, at bestemmelsen forventes at omfatte en ret begrænset gruppe unge med særligt behov for denne form for foranstaltning.

Endelig foreslås indført et krav om udarbejdelse af planer for børn og unge under 18 år, der har begået voldskriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet. Baggrunden herfor er, at regeringen finder det afgørende, at indsatsen overfor denne gruppe målrettes i et gensidigt forpligtende samarbejde mellem barn, forældre og forvaltning. Der henvises til "Regeringens initiativer over for Utilpassede unge, Rapport fra regeringens ministerudvalg om integration og utilpassede unge". Om de nærmere principper for udformning og anvendelse af planer i disse tilfælde og om forholdet til andre regler om udarbejdelse af planer henvises til de specielle bemærkninger.

4.7. Tilbud til de over 18-årige

Med henblik på at det i højere grad sikres, at revisionen af planen sker i god tid inden det 18. år, foreslås det, at revisionen skal være afsluttet senest 6 måneder før den unge fylder 18 år. Den unge får herved skabt en større tryghed for den nærmeste fremtid, og parterne, herunder den unge og en eventuel ny opholdskommune, kan nå at indrette sig i forhold til den lagte plan.

De tilbud, der efter servicelovens kapitel 8 og reglerne om tilbud til voksne samt tilbud efter aktivloven, der kan ydes til over 18-årige, findes ikke fuldt ud at dække behovet for tilbud til de mest vanskeligt stille-

de unge over 18 år, som hidtil har været omfattet af visse foranstaltninger for børn og unge.

Det foreslås, at det af et selvstændigt kapitel i serviceloven fremgår, hvilke særlige tilbud, der kan gives som led i overgangen til voksentilværelsen til unge under 22 år, der forud for det fyldte 18. år har været omfattet af visse foranstaltninger for børn og unge. Som en konsekvens af at samle tilbudene for de unge i et særligt kapitel, foreslås det, at de gældende regler om opretholdelse af foranstaltninger ud over det 18. år udgår af kapitlet om særlig støtte til børn og unge.

Det foreslås, at når det *må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til den unges behov for støtte, og den unge er indforstået hermed*, at kommunen kan træffe afgørelse om

- indtil det fyldte 22. år, at opretholde en tildelt personlig rådgiver eller fast kontaktperson, som er tildelt inden det fyldte 18. år,
- indtil det fyldte 22. år, at opretholde et døgnophold i en familiepleje, et opholdssted eller en døgninstitution for unge mod betaling, for unge, der var anbragt umiddelbart inden det fyldte 18. år,
- at yde unge mellem 18 og 21 år en fast kontaktperson og en personlig rådgiver, hvis de var anbragt umiddelbart inden det fyldte 18. år,
- at etablere en udslusningsordning for unge i det tidligere anbringelsessted, hvis de var anbragt umiddelbart inden det fyldte 18. år.

Med disse tilbud får de unge, der har behov for denne særlige støtte, mulighed for en mere glidende overgang til voksentilværelsen, og det præciseres, at i lighed med andre unge får de unge, der ud over det 18 år fortsat har ophold i et anbringelsessted, mulighed for at modtage kontanthjælp og aktivering.

Formålet med forslaget er således ikke at øge brugen af forlængelser af ophold i anbringelsessteder fra det 18. år, men alene i visse tilfælde at give mulighed for forlængelse af efterværnsperioden fra 2 til 4 år. Endvidere foreslås nye muligheder i form af tildeling af kontaktperson, personlig rådgiver og udslusningsophold. Kommunen får hermed bedre muligheder for at tilbyde mindre omfattende foranstaltninger end forlængelse af ophold.

4.8. Øget kvalitet i sagsbehandlingen

Blandt andet Socialforskningsinstituttets undersøgelser har vist et behov for et kvalitetsmæssigt løft i kommunernes sagsbehandling på børne- og ungeområdet. Der er blandt andet peget på problemer for kommunerne med at leve op til lovens krav om at udarbejde planer og kravet om, at der skal finde en samtale

sted med børn over 12 år, inden der iværksættes foranstaltninger.

Gennem de senere år er der på baggrund af denne viden taget forskellige initiativer med henblik på at opkvalificere sagsbehandlingen i børnesager. Der er bl.a. gennemført opstramninger i serviceloven, og der er iværksat undervisning i Den Sociale Ankestyrelse af kommunale sagsbehandlere og et samarbejde mellem Socialministeriet, Kommunernes Landsforening og Amdrårdsforeningen om »en murstensløs institution«. Endelig pågår der overvejelser i Socialministeriet og Undervisningsministeriet om, hvordan uddannelsen af socialrådgivere kan gøres bedre.

I sammenhæng med disse initiativer indeholder lovforslaget - som et yderligere led i arbejdet med at sikre, at indsatsen på dette område får den fornødne kvalitet - en bemyndigelse for socialministeren til at fastsætte regler om kvalitetsstandarder. Reglerne vil blive udarbejdet i samarbejde med de kommunale organisationer.

Indførelse af kvalitetsstandarder indebærer, at den enkelte kommunalbestyrelse skal træffe detaljerede beslutninger om målsætningerne for indhold, omfang og udførelse af støtte til foranstaltninger efter servicelovens kapitel 8, 9 og forslaget til kapitel 9 a samt følge op på disse. Med beslutninger menes således ikke konkrete afgørelser i individuelle sager, men derimod generelle målsætninger for indsatsen.

Kvalitetsstandarder kendes allerede i den sociale lovgivning, idet regler herom er indført for ydelser til personer, der har brug for personlig og praktisk hjælp (hjemmehjælp m.v.), ved lov nr. 1110 af 29. december 1997 som udmøntet i Socialministeriets bekendtgørelse nr. 328 af 22. april 1998 om kvalitetsstandarder m.v. for hjælp efter §§ 71 og 72 i lov om social service.

Kvalitetsstandarder indgår i nær sammenhæng med de servicedeklarationer, som kommunerne allerede i dag er forpligtet til at udarbejde efter den kommunale styrelseslov, og som sikrer, at borgerne har en mere generel oversigt over, hvilke rammer og målsætninger kommunalbestyrelsen og amtsrådet har sat for de enkelte ydelser.

Kvalitetsstandarderne skal sikre, at børn og unge og deres forældre samt professionelle og andre med tilknytning til området har den nødvendige information om reglerne og sagsbehandlingen.

Endvidere forudsættes kvalitetsstandarderne anvendt af ledelsen som et redskab til at sikre overensstemmelse mellem de politisk fastlagte mål og den faktiske myndighedsudøvelse og opgaveudførelse.

Endelig skal det særligt nævnes, at kvalitetsstandarderne forventes at være et vigtigt redskab også i forhold til regeringens særligt intensive indsats rettet mod utilpassede unge.

Som eksempler på forhold, der vil kunne præciseres nærmere i kommunernes kvalitetsstandarder, kan nævnes undersøgelser og opfølgning, herunder opfølgning på underretninger, udførelsen af opgaverne vedrørende planer, supervision af plejefamilier/opholdssteder, brugerinddragelse, herunder medinddragelse for de involverede forældre, børn og unge, tilrettelæggelse og udførelse af indsatsen på forsynings siden, bl.a. i forhold til sikring af det nødvendige antal pladser og korrekt matchning i det enkelte tilfælde m.v.

Med henblik på at sikre en bedre tilrettelæggelse af hjælpen, så en større del af ressourceindsatsen kommer børnene og deres familier til gode, forventes bestemmelserne om kvalitetsstandarder endvidere at komme til at indeholde krav til de enkelte kommuner om årligt at udarbejde en evaluering af kvaliteten og styringen af kommunens indsats overfor børn og unge med særlige behov for støtte.

4.9. Øvrige ændringer

Det foreslås præciseret at, at aflåsning om natten af værelser i sikrede afdelinger ikke betragtes som isolation. Præciseringen vedrørende isolation udgik fejlagtigt ved indførelse af serviceloven.

Endvidere foreslås præciseringer i reglerne om fuldbyrdelse af tvangsmæssige afgørelser.

Det er endelig foreslået præciseret, at ved visse afgørelser truffet af Den Sociale Ankestyrelse uden forudgående klage efter reglerne i lovens § 47, gælder reglerne om genoptagelsesfrister, om muligheden for at kræve afgørelser forelagt for landsretten og reglerne om aktindsigt mv.

Efter hidtil gældende praksis har børn og unge udvalgt truffet beslutning om anbefaling til Den Sociale Ankestyrelse om adoption uden samtykke efter reglerne i adoptionsloven. Denne praksis foreslås videreført ved at fastsætte en udtrykkelig hjemmel hertil i loven.

4.10. Yderligere initiativer

4.10.1. Efteruddannelse

Der er fra mange sider udtrykt både ønske om og behov for yderligere efteruddannelse af personale med henblik på opkvalificering af arbejdet med de truede børn og unge. Der er tale om et kompliceret regelsæt med komplicerede problemstillinger, og der er tale om et område, hvor beslutninger kan være meget

indgribende og have afgørende indflydelse for det enkelte barn eller den enkelte unge og familiens fremtid.

Det er derfor også af afgørende betydning, at de personalegrupper, der omgås børnene og de unge i dagligdagen og de personalegrupper, der har eller bør have samarbejde, indflydelse eller afgørelseskompetence i disse sager, fuldt ud er kvalificeret til dette. Det gælder således især sundhedsplejersker, dagplejere, pædagoger i vuggestuer, børnehaver, klubber, fritidsordninger, lærere, psykologer samt familieplejere, pædagoger i opholdssteder og institutioner og ikke mindst de kommunale sagsbehandlere. Der er både tale om den enkeltes kvalifikationer, men også kvalifikationer set i forhold til samarbejdet med andre, herunder det tværfaglige samarbejde. Endvidere er det vigtigt, at det ledelsesmæssige og politiske niveau i kommunen følger op på lovgivningen ved at sikre, at de organisatoriske og uddannelsesmæssige forhold er i orden.

Det forudsættes, at der ny etableres uddannelsesprogrammer eventuelt ved et samarbejde mellem Kommunernes Landsforening, De Sociale Højskoler og Formidlingscentrene. Uddannelsesprogrammerne stilles gratis til rådighed.

Til brug for denne nye opkvalificering og opfølgning er der på satspuljen afsat 10 mill. kr. i 2000, 5 mill. kr. i 2001 og 10 mill. kr. i 2002.

Der er allerede nogle initiativer i gang med henblik på efteruddannelse og udvikling af efteruddannelsesområdet. Det drejer sig fx om etablering af en ny diplomuddannelse på to sociale højskoler med specialisering i børne og familiearbejde, Den Sociale Ankestyrelses undervisningsprojekt om opkvalificering af sagsbehandlingen i anbringelsessager på børneområdet, kommunernes initiativer til udviklingsprocesser med udgangspunkt i ønsket om kvalificering af indsatsen overfor de svagest stillede børn og unge og udvikling af efteruddannelsesinitiativer, gennem »Det murstensløse samarbejde« mellem Socialministeriet, Kommunernes Landsforening og Amsrådsforeningen.

4.10.2. Evaluering

For at medvirke til sikringen af sagsbehandlingskvalitet og for at sikre, at der gives den optimale støtte til familier med særlige behov, vil Socialministeriet følge anvendelsen af de nye regler tæt.

På denne baggrund er der af satspuljen afsat 2 mill. kr. årligt for årene 2001 til 2003 til evaluering af reglerne.

Det er formålet med evalueringen at analysere og beskrive, hvordan loven er blevet implementeret i

kommunerne, og hvilken faktisk betydning de ændrede regler har fået for indsatsen på området - såvel generelt i forhold til den enkelte familie, sagsbehandler, kommune mv., som mere overordnet i forhold til udviklingen af den særlige støtte til familier med særlige behov. Evalueringen forventes derfor at fokusere på forhold som indholdet af kommunernes målsætninger for området og kommunernes opfølgning her på, antal og karakter af anvendte støtteforanstaltninger samt ændrede sagsbehandlingsrutiner og forvaltningsmæssige strukturer blandt sagsbehandlere og andre professionelle aktører på børne- og ungeområdet.

Et sådant analysearbejde vil muliggøre, at reglerne på et fyldestgørende og brugbart grundlag kan tages op til vurdering efter en periode, ligesom det vil kunne give et vægtigt bidrag til det løbende arbejde med at udvikle metodearbejdet på dette felt.

Evalueringarbejdet forudsættes således også at indgå i en mere langsigtet tilgang til løsningen af de svære problemstillinger og afvejninger, som altid vil være et vilkår i forbindelse med arbejdet med at yde børn og unge med særlige behov den nødvendige og tilstrækkelige støtte i opvæksten.

Evalueringen bør have fokus på konsekvenserne af såvel de indholdsmæssige ændringer af reglerne som af de ændrede krav til sagsbehandlingen, herunder kravet om tværkommunal underretningspligt og indførelsen af kvalitetsstandarder.

Socialministeriet vil stå for den nærmere tilrettelæggelse af evalueringsforløbet i samarbejde med de relevante parter.

4.11. Administrative konsekvenser for det offentlige

Forslaget skønnes ikke at være forbundet med administrative merudgifter af betydning.

De administrative konsekvenser skal forhandles med de kommunale parter

4.12. Økonomiske konsekvenser for det offentlige

Ændringerne i reglerne vedrørende anbringelse mv.

Med henblik på at sikre, at støtten ydes til barnets bedste, at styrke mulighederne for en tidlig indsats, at skabe mere kontinuitet i anbringelsen samt at skabe mere klarhed i tidsperspektivet for en anbringelse foretages en række ændringer i reglerne vedrørende anbringelse.

Det forventes, at disse ændringer samlet set vil medføre en beskedent udvidelse i bestanden af anbragte børn og unge svarende til i størrelsesordenen 30 helårsanbragte og dermed merudgifter til døgnophold. Forslaget vil herudover medføre merudgifter til advo-

katbistand i forbindelse med sager om tvangsmæssige foranstaltninger.

Støtteperson til forældre, hvis børn er anbragte

Forslaget vil endvidere medføre merudgifter til den nye foranstaltning støttepersoner til forældre, hvis børn er anbragte.

Tilbud særligt rettet mod de utilpassede unge

Der vil endvidere være merudgifter forbundet med muligheden for at udpege en fast kontaktperson til en hel familie; muligheden for at udbetale en godtgørelse til unge under 18 år, som på grund af manglende skoletilknytning deltager i et kommunalt formidlet praktiktilbud; samt kravet om udarbejdelse af planer for børn og unge under 18 år, der har begået voldskriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet.

Tilbud til unge fra 18 til 21 år

Det foreslås, at aldersgrænsen for muligheden for at forlænge foranstaltninger (fast kontaktperson, personlig rådgiver og ophold i anbringelsessted) udover det fyldte 18. år udvides fra det fyldte 20. år til det fyldte 22. år. Udvidelsen skønnes at medføre en udvidelse i antallet af over 18-årige med ophold i anbringelsessteder på knap 300 helårspersoner. Herudover foreslås, som noget nyt, at der kan tilbydes unge, der var anbragt umiddelbart inden de fyldte 18. år, fast kontaktperson eller personlig rådgiver indtil det fyldte 22. år. Endvidere foreslås som ny foranstaltning muligheden for at tilbyde unge 18 til 21-årige udslusningsophold.

Det forventes, at ændringen vil medføre merudgifter til en udvidelse i det samlede antal unge med fast

kontaktperson eller personlig rådgiver samt i det samlede antal unge med ophold i anbringelsessteder for børn og unge.

Bemyndigelsesbestemmelsen for socialministeren til at fastsætte betalingsregler for unge i anbringelsessteder forventes at medføre en samlet nettomerudgift. Merudgiften er sammensat af en mindreudgift i form af de unges egenbetalinger, en besparelse på lomme penge mv. til de unge samt en merudgift til kontanthjælp mv. til de unge, der ikke har andet forsørgelsesgrundlag.

Kvalitetsstandarder

Der vil endvidere være merudgifter forbundet med kravet om at udarbejde kvalitetsstandarder.

Samlede økonomiske konsekvenser af lovforslaget

Ved indgåelsen af forliget om satspuljen for 2000 blev der afsat en samlet ramme til lovforslaget på 98,0 mill. kr. i 2001, 128,0 mill. kr. i 2002 og 148,0 mill. kr. i 2003 og frem.

Forslaget skal forhandles med de kommunale parter.

4.13. Erhvervsmæssige og miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget forventes ikke at medføre erhvervsmæssige eller miljømæssige konsekvenser.

4.14. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

4.15. Lovforslagets konsekvenser i hovedtræk

	Positive konsekvenser/ mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang)	Negative konsekvenser/ merudgifter (hvis ja, angiv omfang)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner		Forslaget skønnes samlet set at medføre merudgifter for stat, amter og kommuner. Forslaget skal forhandles med de kommunale parter.
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Forslaget skønnes ikke at have administrative konsekvenser af betydning.	
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	

*Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser**Til § 1*

Til nr. 1

§ 32, stk. 4, i serviceloven fastlægger, at barnets eller den unges vanskeligheder så vidt muligt skal løses i samarbejde med familien og med dennes medvirken. Hvor dette ikke er muligt, må foranstaltningens baggrund, formål og indhold tydeliggøres for forældremyndighedsindehaveren, barnet eller den unge. Det fremgår endvidere af § 32, stk. 2, at støtten må ydes så tidligt og sammenhængende som muligt, så begyndende problemer hos barnet eller den unge så vidt muligt kan afhjælpes i eget miljø, og støtten må udformes på baggrund af en konkret vurdering af det enkelte barns eller den enkelte unges og familiens forhold.

Det foreslås præciseret i § 32, stk. 2, at støtten må ydes så tidligt og sammenhængende som muligt, så begyndende problemer så vidt muligt kan afhjælpes i hjemmet eller i det nære miljø.

Med den ændrede ordlyd tydeliggøres, at kommunen ikke kun skal søge at udnytte ressourcerne hos personer i hjemmet, typisk forældremyndighedsindehaverne og hjemmeboende søskende, men også overveje, om der er andre nære pårørende og nærtstående

personer i øvrigt, som vil kunne bidrage til løsning af problemerne. Det drejer sig fx om bedsteforældre, onkler, tanter, naboer, venner, venners forældre, skolelærere og pædagoger. Forældre, der ikke har del i forældremyndigheden, vil eventuelt også kunne inddrages i opgaveløsningen.

Kommunen skal således have formålsbestemmelsen for øje ved vurdering af hvilken støtte, der skal gives, herunder ved vurderingen af, om støtten kan gives i hjemmet eller det nære miljø.

Når et barn eller en ung skal anbringes, er det kommunen, der træffer beslutning om valg af det konkrete anbringelsessted i overensstemmelse med formålet med anbringelsen. Formålet er udtrykt i planen for anbringelsen. Ved valget skal der lægges vægt på, hvad der giver de bedste betingelser for opfyldelse af formålet med anbringelsen. Afhængigt af dette formål kan muligheden for at vælge eventuel familie, fx bedsteforældre, som anbringelsessted indgå i overvejelserne. Samtidig skal kommunen være opmærksom på, at anbringelse af børn og unge hos nære pårørende i visse tilfælde kan være konfliktskabende og medføre uheldige følger for barnet/den unge.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til nr. 8, forslaget til § 40, stk. 1.

Til nr. 2

Tilføjelsen til formålsbestemmelsen i servicelovens § 32 angiver, at der skal lægges afgørende vægt på, at støtten ydes ud fra barnets eller den unges bedste og tager sigte på konfliktsituationer, hvor der ikke er fælles interesser mellem barnet eller den unge og forældrene. Bestemmelsen understreger således, at i sådanne konfliktsituationer vejer hensynet til, hvad der vil være det bedste for barnet, tungere end hensynet til forældrene.

I denne sammenhæng er det væsentligt, at barnets eller den unges synspunkter inddrages og tillægges passende vægt efter barnets alder og modenhed.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger samt bemærkningerne til forslag nr. 15, forslagene til §§ 42 a og 42 b.

Til nr. 3

Ifølge reglerne om handlekommune i retssikkerhedslovens § 9, stk. 3, har børn og unge under 18 år samme opholdskommune som forældrene. Det er derfor den kommune, forældrene har ophold i, der skal træffe afgørelse om særlig støtte, herunder om anbringelse uden for hjemmet.

Der opstår ind imellem den situation, at forældrene for at undgå iværksættelse af foranstaltninger over for barnet eller den unge, herunder anbringelse uden for hjemmet, forlader kommunen og tager ophold i en anden kommune. Det fremgår af Den Sociale Ankestyrelsens »Rapport om flytninger blandt familier med børn og unge med behov for særlig støtte«, jf. kapitel 3 ovenfor.

Da det må antages, at utilstrækkelige underretninger fra fraflytningskommunerne i nogen grad skyldes usikkerhed om, hvorvidt der i de gældende regler om underretningspligt er indeholdt en forpligtelse for fraflytningskommunen til at underrette familiens nye opholdskommune, foreslås denne forpligtelse nævnt udtrykkeligt i loven.

Den nye bestemmelse om tværkommunal underretningspligt i servicelovens § 33 a præciserer således, at fraflytningskommunen har pligt til at underrette tilflytningskommunen, hvis en familie med et eller flere børn under 18 år flytter fra en kommune til en anden, og fraflytningskommunen finder, at et eller flere børn har behov for særlig støtte. Bestemmelsen omfatter alle tilfælde, hvor der efter fraflytningskommunens vurdering er behov for foranstaltninger efter lovens § 40, herunder eventuelt foranstaltninger uden samtykke, således at tilflytningskommunen får mulighed for at sætte ind med hjælp til familien så tidligt som muligt.

Der kan også forekomme tilfælde, hvor andre kommuner end den tidligere opholdskommune har kendskab til forhold, der giver formodning om, at et barn eller en ung har behov for særlig støtte. Sådanne situationer vil være omfattet af underretningsreglerne efter servicelovens § 35, der gælder for alle offentligt ansatte.

Underretningspligten omfatter alene oplysninger om de forhold, der giver en formodning om behov for særlig støtte. Medmindre der foreligger samtykke fra forældrene, kan fraflytningskommunen således ikke videregive fortrolige oplysninger om familien, der ikke relaterer sig til barnets eller den unges behov for særlig støtte. I det omfang tilflytningskommunen har behov for yderligere oplysninger i den videre sagsbehandling, kan kommunen indhente nødvendige oplysninger efter retssikkerhedslovens § 12 og forvaltningslovens kapitel 8.

Til nr. 4

Ændringen er redaktionel

Til nr. 5

Med forslaget skabes der hjemmel til, at socialministeren kan fastsætte regler om underretningspligt vedrørende gravide kvinder med et alvorligt alkohol- og/eller stofmisbrug af en karakter, der giver formodning for, at der vil være behov for støtte.

De gældende regler om underretningspligt for offentligt ansatte mv. findes i Socialministeriets bekendtgørelse nr. 875 af 27. november 1997, som er udsendt med hjemmel i servicelovens § 35. Disse regler vedrører alene underretning efter at et barn er født. Efter reglerne skal personer, der udøver offentlig tjeneste eller hverv, underrette kommunen, når de i deres virksomhed bliver bekendt med forhold for børn eller unge under 18 år, der må give formodning om, at barnet eller den unge har behov for særlig støtte. Pligten gælder også for enhver læge samt enhver medarbejder ved puljeordninger og private dagpasningsordninger, frie grundskoler og frie kostskoler.

Formålet med at udvide underretningspligten til at omfatte det ufødte barn er at støtte kommunerne i løsningen af deres rådgivningsopgave efter servicelovens § 3, herunder forpligtelsen til at være opmærksom på, om den enkelte har behov for hjælp efter serviceloven eller efter anden lovgivning. Med forslaget bliver der således bedre mulighed for at tilbyde gravide kvinder med alvorlige misbrugsproblemer relevant hjælp på et tidligt tidspunkt og dermed mindske risikoen for, at børn fødes med skader som følge af moderens alkohol- eller narkotikamisbrug. Den udvidede underretningspligt vil endvidere skabe bedre forud-

sætninger for at sætte tidligt ind med en indsats, når barnet er født.

Da videregivelse af rent personlige oplysninger uden samtykke kan skade muligheden for at skabe og bevare et åbent tillidsforhold mellem den gravide og den, der videregiver oplysningerne, begrænses underretningspligten til at omhandle gravide kvinder med et alvorligt alkohol- og/eller stofmisbrug. Det vil sige, at der skal være tale om et misbrug af enten alkohol eller euforiserende stoffer, medens andre misbrugsformer ikke er medtaget, idet et generelt misbrugsbegreb kan omfatte et meget bredt spektrum af afhængighed. At misbruget skal være alvorligt, betyder at det skal have konsekvenser for den enkelte og familien i en sådan grad, at det er rimeligt at handle i forhold til det.

Det vil afhænge af de konkrete omstændigheder, om situationen må anses for så alvorlig, at der er grundlag for at underrette kommunen og dermed videregive oplysninger om rent private forhold. Da videregivelse af rent private oplysninger uden samtykke vil kunne gøre det vanskeligt at skabe og bevare et åbent tillidsforhold mellem den gravide kvinde og den person, der videregiver oplysningerne, bør der altid forsøges indhentet samtykke, forinden der afgives underretning til kommunen. Hvis der ikke kan opnås samtykke, skal der foretages en vurdering af på den ene side hensynet til de interesser, der begrunder ønsket om hemmeligholdelse af oplysningerne, og på den anden side afgørende modhensyn til enten private eller offentlige interesser, herunder hensynet til kvinden selv og det ufødte barn.

Underretningspligten vedrørende gravide misbrugere vil komme til at omfatte ansatte i social- og sundhedsvæsenet, som har kontakt med gravide med alvorlige misbrugsproblemer. Det svarer som udgangspunkt til den personkreds, der i dag er omfattet af den udvidede underretningspligt, jf. ovenfor om servicelovens 35 og Socialministeriets bekendtgørelse om underretningspligt overfor kommunen. Udover offentligt ansatte og privatpraktiserende læger, som er omfattet af de gældende regler, vil bestemmelserne kunne komme til at omfatte enkelte andre faggrupper indenfor det sociale eller sundhedsmæssige område, der som led i deres arbejde har en sådan kontakt med gravide med alvorlige misbrugsproblemer, at reglerne om underretningspligt er relevante, fx privatpraktiserende psykologer. Andre faggrupper som fx advokater og præster vil ikke blive omfattet af reglerne.

Til nr. 6 og 7

Den foreslåede bestemmelse i nr. 6 svarer til § 7 i lov om forebyggende sundhedsordninger for børn og unge og har samme formål, nemlig at styrke sammen-

hæng og helhed i tilbudene til de svagest stillede børn og unge.

Når bestemmelsen medtages i den sociale lovgivning, er det for at understrege betydningen af, at kommunerne tilrettelægger arbejdet i sager om særlig støtte til børn og unge således, at den tværfaglige sagskundskab kan inddrages i sagsbehandlingen. Når det drejer sig om børn med særlige behov, vil sagsbehandleren som regel være en gennemgående figur i forhold til familien. Det forudsættes derfor, at sagsbehandleren altid indgår som en del af den tværfaglige gruppe.

Den tværfaglige gruppe vil kunne styrke såvel den tidlige indsats som det forebyggende arbejde blandt vanskeligt stillede børn og deres familier. I den tværfaglige gruppe vil sagsbehandleren kunne få støtte i behandlingen af de vanskelige børnesager, bl.a. i arbejdet med undersøgelser efter lovens § 38.

Det er ikke tanken, at kommunen skal oprette nye organer til varetagelse af opgaven. Kommunen vil således kunne anvende den tværfaglige gruppe, der allerede er nedsat. Det vil være op til kommunen selv at fastsætte sammensætningen af den tværfaglige gruppe og tilrettelægge gruppens arbejde. Amtskommunerens ekspertise vil kunne benyttes ad hoc.

Afhængig af, hvorledes den enkelte kommune sammensætter den tværfaglige gruppe og tilrettelægger gruppens virksomhed, kan der opstå spørgsmål om, hvilke informationer, der kan udveksles i gruppen. Udveksling af oplysninger som led i arbejdet i de tværfaglige grupper er omfattet af straffelovens og forvaltningslovens almindelige regler om tavshedspligt og videregivelse af oplysninger. Det vil i forbindelse med opfølgningen af de ændrede regler om særlig støtte til børn og unge blive nærmere beskrevet i Socialministeriets vejledninger.

Til nr. 8

Efter forslaget til den ændrede formulering af § 32, stk. 2, jf. lovforslagets nr. 1, vil det i formålsbestemmelsen til reglerne om særlig støtte til børn og unge være tilkendegivet, at problemerne så vidt muligt skal afhjælpes i hjemmet eller det nære miljø.

Det foreslås, at den tilsvarende hensigtserklæring i § 40, stk. 1, 2. pkt., i den gældende lov erstattes af formuleringen om, at der blandt de i stk. 2 nævnte foranstaltninger - dvs. alle de mulige foranstaltninger - skal vælges den eller de mindst indgribende formålstjenlige foranstaltninger. Formuleringen bygger på det almindelige forvaltningsretlige proportionalitetsprincip, hvorefter der ikke må anvendes mere indgribende foranstaltninger, hvis mindre indgribende foranstaltninger er tilstrækkelige, og at der skal være et rimeligt forhold mellem mål og middel.

Med den foreslåede formulering tydeliggøres, at den opregning af mulige foranstaltninger, der er foretaget i § 40, stk. 2, ikke er udtryk for en form for rangfølge, hvor det påhviler kommunen at gennemprøve rækken af mulige foranstaltninger, eventuelt afsluttende med en anbringelse uden for hjemmet. Hensigten er, at der skal vælges den foranstaltning - eventuelt en kombination af flere foranstaltninger - som må anses for mest formålstjenlig i forhold til de afdækkede problemer.

Heri ligger også, at det ikke er udelukket at iværksætte en anbringelse, uden at andre foranstaltninger er afprøvet, men at der er krav om, at kommunen forinden nøje skal have overvejet, om en mindre indgribende foranstaltning end en anbringelse er tilstrækkelig til at løse problemerne.

Til nr. 9

Forslaget er en konsekvensændring som følge af, at familiepleje efter ændring af lov om social service ved lov nr. 279 af 13. maj 1998 ikke længere betegnes som et opholdssted.

Til nr. 10

Forslaget er et led i styrkelsen af den særlige indsats overfor utilpassede unge. Efter bestemmelsen kan der som en ny foranstaltning efter servicelovens § 40, stk. 2, tilbydes en fast kontaktperson til en hel familie. Foranstaltningen kan finde anvendelse, uafhængig af om der er truffet beslutning om andre foranstaltninger efter § 40, stk. 2. Der sker heller ikke nogen indskrænkning i de gældende muligheder for at udpege en fast kontaktperson til barnet eller den unge, heller ikke i tilfælde hvor der udpeges en fast kontaktperson for hele familien.

Kontaktpersonens opgave er at koordinere indsatsen overfor hele familien. Forslaget skal ses i sammenhæng med forslaget om støtteperson til forældre, hvis barn er anbragt uden for hjemmet - i disse situationer er støttepersonens opgaver rettet alene mod forældrene, idet de primært relaterer sig til forældrenes forhold omkring det anbragte barn.

At kontaktpersonen tilknyttes hele familien indebærer, at indsatsen udover at inddrage forældrene og eventuelle søskende til den unge også inddrager eventuelle andre familiemedlemmer, som kan være af betydning for en forandring af forholdene i familien. Inddragelse af andre familiemedlemmer i arbejdet kan især være relevant i forhold til familier med anden etnisk baggrund end dansk, hvor fx. onkler, bedsteforældre mv. kan spille en væsentlig rolle i familiens hverdagsliv.

Det vil være muligt efter bestemmelsen at lade samme kontaktperson være tilknyttet også andre børn eller unge med problemer, dvs. flere forskellige familier. For eksempel kan en sådan model anvendes, hvor der på grund af familiernes anden etniske baggrund end den danske kan være brug for en kontaktperson med særlig indsigt i disse forhold - for eksempel en person, der selv har samme etniske baggrund. En sådan kontaktperson med samme baggrund, og som selv er velintegreret i det danske samfund, vil også gennem sit virke som rolle-model/forbillede kunne støtte og hjælpe familien med at ændre forholdene i hjemmet.

Til nr. 11

Forslaget er en konsekvensændring som følge af, at familiepleje efter ændring af lov om social service ved lov nr. 279 af 13. maj 1998 ikke længere betegnes som et opholdssted.

Til nr. 12

Efter bestemmelsen får kommunerne mulighed for - som ny foranstaltning efter servicelovens § 40, stk. 2, - til særligt socialt belastede unge at formidle et praktiktibud hos en offentlig eller privat arbejdsgiver og i den forbindelse at udbetale en mindre godtgørelse som motivation for den unge.

Målgruppen for bestemmelsen er socialt belastede unge, der har problemer med at begå sig i livet. Det vil i denne sammenhæng primært sige i forhold til:

- at fastholde tilknytningen til uddannelsessystemet
- at opnå eller fastholde en tilknytning til arbejdsmarkedet ved egen hjælp.

Hertil kommer, at de ofte er præget af problemer i forhold til deres familie, samtidig med at deres kammerater ofte er præget af samme belastninger, hvilket kan medvirke til at fastlåse dem i en uacceptabel og marginal social position.

Opretholdelse af den unges kontakt til skolesystemet kan være et sigte i forbindelse med udbetaling af godtgørelse ved deltagelse i et praktiktibud, men behøver ikke at være det. Det kan godt være et tilstrækkeligt formål i sig selv at støtte den unges indtræden på arbejdsmarkedet med henblik på forbedring af den unges sociale situation i det hele taget.

Praktiktibud med godtgørelse er således et blandt mange pædagogiske instrumenter, som kommunerne kan anvende i forhold til denne særlige gruppe af unge under 18 år, der har behov for en særlig indsats.

Den enkelte kommune træffer afgørelse om størrelse og udbetaling af godtgørelse. Det er ikke hensigten med godtgørelsen at tilsidesætte grundprincippet om forældres forsørgelsesansvar overfor unge under 18 år. Derfor er det forudsat, at godtgørelsen udgør et

mindre beløb. Det forudsættes, at de kommunale organisationer udarbejder nærmere retningslinier for fastsættelse af godtgørelse.

Med bestemmelsen gives der ikke hjemmel for kommunen til at kræve udgiften til godtgørelsen betalt af den unges forældre, når disse har midler hertil. Baggrunden herfor er, at hvis godtgørelsen gøres afhængig af forældrenes indkomst og betaling, vil det kunne være ødelæggende for den motiverende effekt af foranstaltningen, ligesom anvendelsen af muligheden for at udbetale godtgørelse bør være afhængig af den konkrete unges behov og ikke af forældrenes forhold.

For unge, der har ophold i et anbringelsessted for børn og unge, vil godtgørelsen være at betragte som indtægt ved eget arbejde. Der henvises til Socialministeriets bekendtgørelse om betaling for ophold i anbringelsessteder for børn og unge.

Udbetaling af godtgørelse ophører ved den unges 18. år.

Til nr. 13

Som en ny foranstaltning foreslås det, at kommunen skal tilbyde forældremyndighedens indehaver en støtteperson i forbindelse med barnets eller den unges anbringelse uden for hjemmet. Det gælder uanset om barnet eller den unge er anbragt med eller uden samtykke.

Forældre til anbragte børn er i en meget vanskelig situation. De oplever ofte en krise i forbindelse med anbringelsen, uden at opleve at få nogen støtte i forbindelse med anbringelsesforløbet. Reaktionerne herpå kan være manglende/uklar opfattelse og forståelse af hændelsesforløbet, tilbagetrækning, vrede og kritik ligesom der er en række følelser og oplevelser, der er behov for at få bearbejdet. Undersøgelser peger på, at forældre til anbragte børn overvejende tilhører den mest belastede gruppe i befolkningen.

Mange af disse forældre har behov for en uvildig person, der kan lytte og som er der for forældrenes egen skyld. Det er vigtigt at støttepersonen kan give forældrene modspil, hjælpe med udredning af spørgsmål i forhold til den måde det offentlige system fungerer på, hjælpe med forberedelse og evaluering af møder, og hjælpe med at læse og forstå skriftligt materiale omkring anbringelsen. Det er vigtigt af hensyn til forældrene, at støtteordningen gøres så fleksibel som mulig. Det er dog vigtigt at fastholde, at støttepersonen ikke skal varetage opgaver af behandlingsmæssig karakter - fx i forhold til forældrenes misbrug, psykiske problemer mv.

Formålet med en støtteperson er at medvirke til, at forældrene støttes til at acceptere anbringelsen, at forældreskabet under anbringelsen forbedres og at kon-

takten mellem barnet og forældrene styrkes. Anbringelsesforløbet for forældrene kan herved blive mindre smertefuldt, og barnet kan formentlig opleve en mindre grad af splittelse mellem forældrene og anbringelsesstedet, fordi forældrene har et sted at gøre af deres følelser og frustrationer mod anbringelsesstedet, mod systemet og mod sig selv. Herudover kan en støtteperson bidrage til at støtte forældrene på en række andre punkter, fx kan de støtte familien i at løse de problemer, der har været medvirkende til, at barnet eller den unge måtte anbringes uden for hjemmet.

Støttepersonen tildeles i forbindelse med anbringelsen, det vil sige kan tildeles fra det tidspunkt, hvor en anbringelse af barnet indgår som et konkret element i de foreslåede foranstaltninger. Støttepersonen kan fortsætte i en kortere periode efter hjemgivelsen. Støttepersonen skal være et tilbud under selve anbringelsen.

Da det er vigtigt

- at det er et tilbud som forældrene til anbragte børn frit kan vælge,
- at forældre selv kan vælge den konkrete støtteperson,
- at støttepersonen er uafhængig af forvaltningen,
- at støttepersonen er fleksibel og
- at støttepersonen har kompetence i forhold til de krav, der bør stilles til en støtteperson

vil det være hensigtsmæssigt, at kommunen/amtskommunen udarbejder en liste over »kvalificerede støttepersoner«, som forældrene kan vælge ud fra. Det er således ikke tanken, at nære familiemedlemmer eller andre fra forældrenes nære personlige netværk udpeges som støtteperson. Kommunen fastsætter tidsforbruget for støttepersonen og kan i den forbindelse vurdere forældrenes behov, herunder deres udbytte af støtten og hvornår i anbringelsesforløbet støtten ydes. Kommunens stillingtagen til forældrenes eventuelle valg af en støtteperson, der ikke er opført på listen, kan indbringes for det sociale nævn, ligesom forældrene kan indbringe spørgsmålet om støttenes omfang.

Det er ikke hensigten med forslaget, at en støtteperson skal træde i stedet for en evt. bisidder. Forældrene kan ud over støttepersonen også have en eventuel bisidder. Myndighederne kan ikke afvise bisidderdeltagelse med henvisning til støttepersonordningen.

Til nr. 14

Efter den gældende bestemmelse i servicelovens § 42, stk. 1, er det en betingelse for anbringelse uden for hjemmet uden samtykke, at det må anses for *godtgjort*, at problemerne ikke kan løses under barnets eller den unges fortsatte ophold i hjemmet. Denne betingelse skal ses i sammenhæng med kravene i § 38, stk.

2, hvorefter en undersøgelse skal resultere i en begrundet stillingtagen til, om der er grundlag for at iværksætte foranstaltninger og i bekræftende fald, af hvilken art disse bør være.

Efter forslaget ændres udtrykket *når det må anses for godtgjort til når der er begrundet formodning for*.

Forslaget skal lige som bl.a. forslag nr. 8 medvirke til at tydeliggøre, at det er ikke er en betingelse for at iværksætte en anbringelse af et barn eller ung uden for hjemmet, at kommunen først har afprøvet alternative foranstaltninger. Formålet er at mindske risikoen for, at der i situationer med massiv omsorgssvigt sættes for sent ind med en anbringelse som følge af for stor tilbageholdenhed med at indstille til en anbringelse uden samtykke, før alle andre foranstaltninger har været forsøgt og der dermed over for børn og unge-udvalget er skabt sikker dokumentation for, at en anbringelse uden for hjemmet er den eneste løsning.

Forslaget har især betydning i sager med massiv omsorgssvigt over for helt små børn, hvor betingelsen om, at det skal være godtgjort, at problemerne ikke kan løses under barnets forbliven i hjemmet i nogle kommuner opfattes som et krav om at føre bevis for, at foranstaltninger i hjemmet er utilstrækkelige eller et krav om konstant nye undersøgelser og dokumentation. Her må det vurderes, om det er nødvendigt at indhente nye ekspertundersøgelser/udtalelser, hvis det foreliggende materiale vurderes at være tilstrækkeligt.

Med forslaget ændres der ikke ved, at kommunen ud fra det almindelige proportionalitetsprincip altid skal overveje, om en mindre indgribende foranstaltning end en anbringelse er tilstrækkelig til at løse problemerne, jf. forslag nr. 8.

En begrundet formodning om, at problemerne ikke kan løses under barnets fortsatte ophold i hjemmet, vil fx kunne foreligge, hvis barnet har ældre søskende, som det har været nødvendigt at tvangsanbringe på grund af utilstrækkelig omsorg fra forældremyndighedsindehaveren, og hvor det ud fra foreliggende oplysninger om dennes aktuelle situation må forudses, at foranstaltninger i hjemmet ikke vil være tilstrækkelige til, at barnet får den fornødne omsorg og pleje.

Til nr. 15

Til § 42 a

Bestemmelsen er ny og giver mulighed for, at børn og unge-udvalget kan træffe beslutning om, at barnet eller den unge i op til 3 måneder fra tilbagekaldelsen af samtykket til anbringelsen uden for hjemmet ikke skal kunne hjemtages, uanset om betingelserne for en anbringelse uden samtykke ikke er opfyldt, hvis det

må antages, at en øjeblikkelig hjemtagelse kan skade barnet eller den unge.

I forbindelse med udarbejdelse af planen før anbringelsen og ved revision af planen skal forældrene og den unge orienteres om, at der efter loven er mulighed for at fastsætte en hjemtagelsesperiode på indtil 3 måneder.

Formålet med forslaget er at beskytte barnet i de få - tilfælde

- hvor samtykket til anbringelsen bliver tilbagekaldt,
- hvor en øjeblikkelig hjemtagelse kan skade barnet eller den unge,
- hvor forældre, den unge og kommunen ikke kan samarbejde om en hjemtagelsesperiode, og
- hvor betingelserne for anbringelse uden samtykke ikke er opfyldt, jf. § 42.

Ved frivillige anbringelser har kommunen ofte et udmærket samarbejde med forældrene og barnet eller den unge, og i de tilfælde vil der sædvanligvis kunne opnås enighed om eller forståelse for, at der er behov for en forberedelsesperiode, inden barnet eller den unge kommer hjem til forældrene.

§ 42 a vil hovedsagelig komme på tale i de meget begrænsede antal tilfælde, hvor samtykket til anbringelsen uden for hjemmet pludselig tilbagekaldes, fx som følge af en opstået konflikt mellem kommunen og forældremyndighedens indehaver, og hvor der ikke er grundlag for en tvangsmæssig anbringelse efter lovens § 42. En hjemtagelsesperiode ved sådanne uplanlagte hjemgivelser vil forbedre mulighederne for at forberede hjemgivelsen under hensyn til barnets eller den unges behov. Der kan fx være brug for, at det nærmere tilrettelægges, hvorledes der kan ydes støtte til barnet eller den unge fra daginstitution, skole og de hjemlige omgivelser. Perioden kan også anvendes på den nødvendige forberedelse af barnet på en flytning.

Det er en betingelse for anvendelse af § 42 a, at det er den øjeblikkelige hjemtagelse, der vil kunne skade barnet eller den unge, og bestemmelsen kan derfor ikke anvendes i tilfælde, hvor hensynet til barnet eller den unge tilsiger, at hjemtagelse i det hele taget bør undgås. I sådanne situationer skal sagen vurderes efter lovens § 42 eller evt. den foreslåede § 42 b.

Ved kommunens vurdering af behovet for en hjemtagelsesperiode i den konkrete sag skal det nøje overvejes, om indgrebet er proportionalt med det mål, der søges nået, og kommunen skal herunder vurdere, hvor lang tid det vil være nødvendigt at udsætte hjemtagelsen. Hvis der undtagelsesvis måtte opstå behov for at forlænge en fastsat hjemtagelsesperiode, kan perioden forlænges ved en fornyet afgørelse, men perioden kan

ikke forlænges ud over det tidspunkt, hvor der gået 3 måneder fra tilbagekaldelsen af samtykket.

Ved afgørelser efter § 42 a gælder efter forslaget de samme regler for afgørelseskompetence og klageadgang som for anbringelse uden samtykke. For at formålet med en hjemtagelsesperiode kan opnås, vil anvendelse af bestemmelsen som hovedregel ske på baggrund af en formandsbeslutning.

Som et *eksempel* på bestemmelsens anvendelse kan nævnes den situation, hvor et nyfødt barn med morens samtykke er blevet anbragt uden for hjemmet på grund af morens vanskelige psykiske og sociale situation. Moren modtager i en periode behandling og begærer herefter barnet hjemgivet. Der findes ikke at være grundlag for at fortsætte anbringelsen uden samtykke, men på den anden side antages det, at en øjeblikkelig hjemtagelse kan skade barnet. I hjemtagelsesperioden kan hjemgivelsen forberedes i samarbejde med moren.

Til § 42 b

Der gives med forslaget som noget nyt mulighed for, at børn og unge-udvalget i ganske særlige tilfælde kan beslutte, at et barn eller en ung kan være anbragt uden samtykke, selv om betingelserne i lovens § 42 om anbringelse uden samtykke ikke er opfyldt. Det kan ske, hvis barnet eller den unge efter længere tids anbringelse uden for hjemmet har fået en sådan tilknytning til anbringelsesstedet, at det efter en samlet vurdering må antages, at flytningen kan skade barnets eller den unges sundhed eller udvikling.

§ 42 b kan finde anvendelse, hvad enten barnets eller den unges anbringelse uden for hjemmet oprindeligt er sket som en frivillig anbringelse eller en tvangsanbringelse efter lovens § 42, men § 42 b omfatter kun situationer, hvor betingelserne i § 42 for anbringelse uden samtykke ikke er opfyldt. Hvis grundlaget for en anbringelse uden samtykke efter § 42 er til stede, skal denne bestemmelse anvendes.

Formålet med § 42 b er at beskytte barnet eller den unge i situationer, hvor barnet eller den unge har været anbragt uden for hjemmet i lang tid i det samme anbringelsessted, og efterhånden har fået så nære relationer og tilknytning til anbringelsesstedet, at en hjemgivelse til forældrene vil være til skade for barnets eller den unges sundhed eller udvikling. Ved længere tids anbringelse forstås en længere årrække, hvilket i almindelighed betyder, at bestemmelsen kun vil kunne finde anvendelse, hvis barnet eller den unge har været placeret i det samme anbringelsessted i en sammenhængende periode på 5-6 år.

De nære relationer og tilknytning til anbringelsesstedet vil være en kombination af barnets eller den unges relationer til såvel personer i anbringelsesstedet som personer i barnets eller den unges nære anbringelsesmiljø og til anbringelsesstedet og dets omgivelser. Det er alene barnets eller den unges nære relationer og behov, der skal lægges vægt på. Eventuelle behov, som personerne i anbringelsesstedet måtte have, kan ikke tillægges vægt i denne sammenhæng.

For unge, der er fyldt 15 år, kan § 42 b kun anvendes, hvis den unge erklærer sig enig i anbringelsen. Dette skal ses på baggrund af, at grundlaget for en anbringelse uden samtykke, jf. § 42, ikke er opfyldt, og at unge, der er fyldt 15 år, har selvstændig partsstatus i anbringelsessager. Da tvangsbestemmelserne i § 42 ikke er tilstede, og da den fortsatte anbringelse fortrinsvis vil hvile på den unges tilknytning til anbringelsesstedet, er det afgørende, at den unge selv ønsker anbringelsen opretholdt.

En afgørelse om fortsat anbringelse efter § 42 b ændrer ikke ved kommunens forpligtelse til at arbejde for, at barnet eller den unge kan blive genforenet med forældrene på et senere tidspunkt. Det er derfor særlig vigtigt, at der under en anbringelse på grundlag af § 42 b forsøges etableret et samarbejde med forældrene på en sådan måde, at barnet eller den unge og forældrene over tid og under hensyn til barnets modenhed og parathed kan opbygge og udvikle et kontaktforhold, der er bæredygtigt efter anbringelsen med henblik på en senere hjemgivelse. En eventuel senere hjemgivelse skal især i disse sager forberedes grundigt.

Det skønnes, at antallet af børn og unge, som omfattes af formålet med § 42 b, hvor en fortsat anbringelse kommer på tale, vil være meget begrænset.

De gældende regler om afgørelseskompetence, genbehandlingsfrist og klage i sager om anbringelse uden samtykke finder også anvendelse ved afgørelser efter § 42 b.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger.

Som et *eksempel* på bestemmelsens anvendelse kan nævnes følgende situation:

Et nu 6-årigt tvillingepar, der blev født meget for tidligt med svære abstinenssymptomer, blev ved udskrivning fra hospital anbragt i familiepleje med samtykke fra moren, der er stofmisbruger. Da moren et år senere ville hjemtage børnene, traf børn og unge-udvalget afgørelse om fortsat anbringelse uden samtykke, jf. § 42. I de efterfølgende år har moren kun meget sporadisk kontakt til børnene, som får opbygget et meget tæt forhold til plejeforældrene og anbringelsesmiljøet. Moren har nu været stoffri i et års tid og har i de sidste 3

måneder haft en god, men noget ustabil kontakt til børnene. Moren ønsker nu børnene hjemgivet.

Efter meget nøje afvejninger i sagen findes betingelserne for fortsat anbringelse efter § 42 ikke opfyldt, men da børnene efter den lange tids anbringelse har fået en meget tæt tilknytning til anbringelsesstedet, sammenholdt med den korte varighed af og uregelmæssighed i kontakten mellem børnene og deres mor, må det antages at en hjemgivelse på nuværende tidspunkt kan skade børnenes sundhed eller udvikling. § 42 b kan derfor finde anvendelse.

Som et *eksempel* på, hvor bestemmelsen derimod ikke kan anvendes, kan nævnes følgende situation:

En dreng på 5 år, født med svære abstinenser, anbringes efter behandling i plejefamilie. Drengen er meget knyttet til sine plejeforældre. Moren, som nu ønsker drengen hjemgivet, har haft langvarige stof- og medicinproblemer og et voldeligt samliv med drengens far. De sidste 3 år har hun været stoffri og boet alene uden kontakt til drengens far. Hun lever en stille tilværelse med et velfungerende samvær med drengen hver uge. Desuden har hun god kontakt til sine voksne børn, der også har kontakt til den anbragte lillebror. Efter grundige overvejelser findes betingelserne for fortsat anbringelse efter § 42 ikke opfyldt. Selv om drengen efter den lange tids anbringelse har fået en sådan tilknytning til anbringelsesstedet, vil det heller ikke kunne antages, at en hjemgivelse vil skade drengens sundhed eller udvikling, hvorfor 42 b ikke kan anses for opfyldt.

Til nr. 16

Efter servicelovens § 43, stk. 1, er hovedreglen, at opretholdelse af en anbringelse uden samtykke ud over 1 år fra børn og unge-udvalgets afgørelse eller fra den seneste endelige afgørelse eller dom herom, forudsætter fornyet afgørelse i børn og unge-udvalget. Børn og unge-udvalget, Ankestyrelsen eller retten kan fastsætte en kortere frist for fornyet behandling i udvalget, ligesom disse myndigheder undtagelsesvis kan fastsætte en længere frist.

Ved genbehandlingen tages der stilling til, om de materielle betingelser for tvangsanbringelse efter § 42 er opfyldt.

En årlig genbehandling af en anbringelsessag kan medvirke til, at der skabes utryghed i barnets eller den unges tilværelse, ligesom usikkerheden i tidsperspektivet omkring anbringelsen også i mange tilfælde er en medvirkende faktor til at skabe utryghed - herunder også hos forældrene. Disse omstændigheder kan være meget uheldige for barnet og den unge og for behandlingen af de problemer, der har været årsag til anbringelsen. Omvendt kan en længere genoptagelsesfrist

svække retssikkerheden, især ved første gangsanbringelser og ved anbringelser, der er fortsat uden samtykke efter § 42 b, hvor betingelserne i § 42 for en tvangsanbringelse ikke er opfyldt.

Der er derfor foreslået en ændring af reglerne om genoptagelsesfrister. Forslaget afspejler en afvejning af disse hensyn, idet det er afgørende, på hvilket grundlag en afgørelse om anbringelse træffes, og hvordan anbringelsesforløbet i øvrigt har været.

Forslaget indebærer således, at opretholdelse af en anbringelse uden for hjemmet ud over 1 år fra børn og unge-udvalgets afgørelse, kræver fornyet afgørelse i børn og unge-udvalget i alle tilfælde, hvor barnet eller den unge er anbragt efter § 42 b.

Hvor der er tale om en anbringelse efter § 42, er det foreslået, at der sondres mellem situation 1) hvor barnet eller den unge ikke har været anbragt uden for hjemmet inden for det seneste år før datoen for den aktuelle anbringelse, og situation 2) hvor barnet eller den unge har været anbragt inden for det seneste år før datoen for den aktuelle anbringelse.

Det er foreslået, at genbehandlingsfristen bliver på et år i situation 1) og på to år i situation 2).

Hermed sikres det, at den 2-årige genbehandlingsfrist kommer til at gælde i de tilfælde, hvor barnet allerede er - eller for nylig har været - inde i et anbringelsesforløb, frivilligt eller tvangsmæssigt. Den 1-årige genbehandlingsfrist fastholdes derimod i de tilfælde, hvor barnet i en længere periode - 1 år - ikke har været inde i et frivilligt eller tvangsmæssigt anbringelsesforløb.

Det bemærkes, at den aktuelle anbringelse skal forstås som den senest truffe beslutning vedrørende anbringelse af barnet, jf. nedenfor i eksempel 1.

Eksempler på om opretholdelse af anbringelsen forudsætter fornyet behandling i børn og unge-udvalget efter et eller to år fra den seneste endelige afgørelse eller dom:

Eksempel 1

Barnet har ikke været anbragt før børn og unge-udvalget træffer afgørelse herom den 3. januar 2001. Afgørelsen bliver indbragt for Ankestyrelsen, der ved afgørelse af 29. januar 2001 fastholder børn og unge-udvalgets afgørelse.

Genbehandlingsfristen er på et år fra Ankestyrelsens afgørelse, da barnet ikke har været anbragt inden for det seneste år før datoen for den aktuelle anbringelse, det vil sige i perioden fra den 3. januar 2000 til 3. januar 2001, hvor børn og unge-udvalget traf afgørelse om den aktuelle anbringelse. Børn og unge-udvalget træffer fornyet afgørelse den 17. januar 2002

om opretholdelse af anbringelsen. Afgørelsen bliver ikke indbragt for Ankestyrelsen. Genbehandlingsfristen er på to år fra børn og unge-udvalgets afgørelse den 17. januar 2002, da barnet har været anbragt inden for det seneste år før datoen for den aktuelle anbringelse, det vil sige i perioden fra den 17. januar 2001 til den 17. januar 2002, hvor børn og unge-udvalget traf afgørelse om den aktuelle anbringelse.

Eksempel 2

Barnet blev frivilligt anbragt ved en beslutning i kommunen den 6. februar 2001. Samtykket blev tilbagekaldt den 6. maj 2001, og barnet blev hjemgivet. Barnet blev påny frivillig anbragt ved en beslutning i kommunen den 1. september 2001. Der træffes beslutning i børn og unge-udvalget den 5. november 2001 om anbringelse uden samtykke. Genbehandlingsfristen er på 2 år fra børn og unge-udvalgets afgørelse, da barnet har været anbragt inden for det seneste år før datoen for den aktuelle anbringelse, det vil sige i perioden fra den 5. november 2000 til den 5. november 2001, hvor børn og unge-udvalget traf afgørelse om den aktuelle anbringelse.

Det foreslås endvidere, at muligheden for at fastsætte en kortere frist opretholdes. Det må antages, at muligheden for at fastsætte en kortere frist end efter hovedreglen på henholdsvis 1 eller 2 år vil blive anvendt i større omfang end i dag, når den generelle genoptagelsesfrist forlænges fra 1 til 2 år, jf. § 43, stk. 2.

Efter servicelovens § 43, stk. 2, kan børn og unge-udvalget undtagelsesvis fastsætte en længere genbehandlingsfrist, når 1) de forhold, der ligger til grund for afgørelsen, med stor sikkerhed må antages at vedvare ud over fristen og 2) hensynet til barnet eller den unge afgørende tilsiger, at fristen forlænges.

Det foreslås, at der i sager om anbringelse uden samtykke, hvor betingelserne herfor er opfyldt, sker en lempelse i adgangen for de kompetente myndigheder til at forlænge genbehandlingsfristen ud over de generelle frister, der er foreslået fastsat i stk. 1 og 2.

Den ene lempelse foreslås at ske ved, at betingelsen om, at de forhold, der ligger til grund for afgørelsen med *stor sikkerhed* må antages at vedvare ud over fristen ændres til et krav om, at de forhold, der ligger til grund for afgørelsen med *overvejende sandsynlighed* må antages at vedvare ud over fristen. En ændring af denne terminologi vil i sig selv medføre en vis lempelse i adgangen til at forlænge genbehandlingsfristen.

Den anden lempelse foreslås at ske ved, at den sidste betingelse udelades. Denne lempelse vil især få betydning i sager vedrørende mindre børn, hvor betin-

gelsen har virket begrænsende for at forlænge genbehandlingsfristen.

Med dette forslag vil muligheden for at forlænge genoptagelsesperioden således blive væsentligt forøget. Ved vurderingen af om genoptagelsesperioden skal forlænges, skal forlængelsen sættes i forhold til den generelle genoptagelsesfrist.

Herudover foreslås det præciseret i § 43, at disse regler finder tilsvarende anvendelse ved afgørelser som Den Sociale Ankestyrelse træffer efter § 47, stk. 3.

Til nr. 17

Det foreslås, at afgørelser efter § 42 a og § 42 b, der af hensyn til barnets eller den unges øjeblikkelige behov ikke kan afvente, at sagen behandles i udvalget, kan træffes foreløbigt af formanden eller i dennes fravær af næstformanden for børn og unge-udvalget. Det er en naturlig konsekvens af, at afgørelser efter §§ 42 a og 42 b, hvor der netop ikke er samtykke til den fortsatte anbringelse, skal træffes af børn og unge-udvalget.

Til nr. 18

Det foreslås, at børn og unge-udvalgets godkendelse af en foreløbig afgørelse efter § 42 a har gyldighed for hjemtagelsesperioden, dog højst 3 måneder. Spørgsmålet om en hjemtagelsesperiode på indtil 3 måneder skal herefter alene forelægges udvalget en gang for denne periode.

Til nr. 19

Efter servicelovens § 46 skal foranstaltninger efter servicelovens §§ 40, 41 og 42 ophøre, når formålet er nået, når anbringelsen ikke længere opfylder formålet under hensyn til barnets eller den unges særlige behov, eller når den unge fylder 18 år. Efter samme bestemmelse træffer kommunen afgørelse om hjemgivelse, uanset at barnet eller den unge er anbragt udenfor hjemmet med eller uden samtykke. Såfremt kommunen ikke kan imødekomme en begæring om hjemgivelse forelægges sagen for børne og unge-udvalget.

Det foreslås, at disse regler også finder anvendelse i sager, hvor der er tale om en anbringelse efter forslaget til § 42 b.

For at skabe en højere grad af kontinuitet og sikkerhed for at formålet med den tvangsmæssige anbringelse er nået i de tilfælde hvor kommunen træffer afgørelse om hjemgivelse, foreslås det, at kommunen umiddelbart orienterer børn og unge-udvalget om afgørelsen. Udvalget bliver herved bekendt med kommunens praksis i sager om hjemgivelse. Herved får udvalget mulighed for at reagere, hvis der er opstår

F. t. l. vedr. social service m.v.

tvivl om, hvorvidt kommunens afgørelser om hjemgivelse er i overensstemmelse med loven. Udvalget eller enkelte medlemmer heraf kan underrette Den Sociale Ankestyrelse, som vil have mulighed for at skride ind ex officio.

Der stilles ingen formkrav til orienteringen af børn og unge-udvalget, som ikke skal behandle hjemgivelsen eller samlet set forholde sig hertil.

Orienteringspligten til børn og unge-udvalget gælder tilsvarende i forbindelse med kommunens afgørelse om hjemgivelse i sager, hvor anbringelsesgrundlaget er den foreslåede § 42 b.

Kommunen skal fortsat i alle anbringelsessager følge anbringelsesforløbet tæt og - af egen drift eller på baggrund af en anmodning om hjemgivelse - undersøge, om der er grundlag for hjemgivelse eller fortsat anbringelse.

Det foreslås, at forældremyndighedsindehaverens ret til at begære barnet hjemgivet og kommunens og børne og unge-udvalgets pligt til at behandle en sådan begæring også finder anvendelse, hvor anbringelsesgrundlaget er § 42 b.

Børn og unge-udvalgets afgørelse kan indbringes for Den Sociale Ankestyrelse og styrelsens afgørelse kan indbringes for landsretten.

I sager efter § 42 a, hvor der er fastsat en hjemtagelsesperiode på indtil 3 måneder, er der ikke fundet grundlag for at foreslå, at kommunen skal orientere børn og unge-udvalget om en afgørelse om hjemgivelse, ligesom kommunen heller ikke skal forelægge en sag til afgørelse i børn og unge-udvalget, hvis kommunen ikke kan imødekomme en begæring om hjemgivelse. Kommunens afgørelse vil i disse tilfælde kunne indbringes for det sociale nævn.

Om de hidtil gældende regler om forlængelse ud over det fyldte 18. år, henvises til forslaget til kapitel 9 a.

Til nr. 20

Efter § 46, stk. 4, skal kommunen i samarbejde med den unge forud for ophør af en anbringelse ved det fyldte 18. år i planen angive, hvilken form for støtte og vejledning, der ydes den unge med hensyn til boligforhold, uddannelse og arbejde samt personlig rådgivning.

Med henblik på at det i højere grad sikres, at revision af planen sker i god tid inden det fyldte 18. år, og at parterne, herunder den unge og en eventuel ny opholdskommune, kan nå at indrette sig i forhold til den lagte plan, foreslås det, at revisionen skal være afsluttet senest 6 måneder før den unge fylder 18 år. At planen skal være afsluttet senest 6 måneder før den unge

fylder 18 år, betyder ikke, at planen ikke kan revideres/justeres efterfølgende.

I forbindelse med revision af planen før det 18. år, skal man bl.a. være opmærksom på de tilbud, der kan ydes efter servicelovens regler for voksne og efter den øvrige lovgivning. Herudover er det meget afgørende af hensyn til realiseringen af planen, at en eventuel ny opholdskommune inddrages så tidligt som muligt.

Den unge får selvstændig opholdskommune ved det fyldte 18. år, og dette har især betydning i de tilfælde, hvor den unge har været anbragt uden for hjemmet i en anden kommune end i forældremyndighedsindehaverens opholdskommune, jf. retssikkerhedslovens § 9. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til nr. 35.

Til nr. 21

Det foreslås, at Den Sociale Ankestyrelse ud over sin beføjelse efter de hidtil gældende regler til at træffe afgørelse og pålægge kommunen at gennemføre en afgørelse om undersøgelse af barnet eller den unge uden samtykke, om anbringelse uden samtykke og om lægelig undersøgelse og behandling uden samtykke på tilsvarende måde får hjemmel til også at træffe afgørelse i sager efter §§ 42 a og 42 b. Herved opnås en ligestilling i sager om anbringelse uden samtykke.

Til nr. 22

Efter servicelovens § 48 kan kommunen om fornødent forlange bistand af politiet til at gennemføre børn og unge-udvalgets afgørelser om undersøgelse, anbringelse og lægelig undersøgelse og behandling uden samtykke, jf. servicelovens §§ 39, 42 og 44. Den gældende bestemmelse i § 48, er en videreførelse af retstilstanden helt tilbage fra forsorgsloven af 1933.

Den foreslåede ændring har til formål at afklare en usikkerhed om, hvorvidt der kan stilles krav om retskendelse i forbindelse med politiets bistand til gennemførelse af tvangsmæssige afgørelser efter servicelovens bestemmelser.

Den Sociale Ankestyrelse har modtaget en række telefoniske henvendelser fra kommunerne om, at politiet i betydelig større omfang end tidligere stiller krav om retskendelse i forbindelse med anmodning om bistand til gennemførelse af tvangsmæssige afgørelser. Der er ifølge oplysningerne tale om en ændret holdning hos politiet til at yde bistand i forbindelse med gennemførelsen af tvangsmæssige foranstaltninger.

Ankestyrelsen har oplyst, at problemet forekommer ganske hyppigt i kommunerne, hvorfor en afklaring af spørgsmålet findes vigtig.

Med forslaget præciseres, at afgørelser efter §§ 39, 42 og 44 fuldbyrdes af kommunen. Det foreslås, at kommunen med henblik på at fuldbyrde disse afgørel-

ser har adgang til forældremyndighedens indehavers bolig uden retskendelse. At der er adgang uden retskendelse begrundes med, at der foreligger en afgørelse fra børn og unge-udvalget, og at det må formodes, at barnet eller den unge opholder sig hos forældremyndighedens indehaver. Der vil derfor ikke være noget grundlag for en domstol at tage stilling til.

Kommunen kan i forbindelse med fuldbyrdelsen af afgørelsen alene lede efter barnet i forældremyndighedens indehavers bolig, rum eller gemmer, og medtage barnet. Kommunen kan anmode politiet om bistand til at udøve disse beføjelser. Socialministeren fastsætter efter nærmere aftale med justitsministeren regler herom.

Hvis børnene opholder sig hos andre end forældremyndighedens indehaver, reguleres spørgsmål om adgang til disses bopæl af retsplejelovens almindelige bestemmelser. I det omfang sådanne personer gemmer barnet eller den unge med henblik på at unddrage barnet fra kommunens fuldbyrdelse af børn og unge-udvalgets afgørelse, vil der efter omstændighederne foreligge en overtrædelse af straffelovens § 215. I sådanne tilfælde kan politiet - eventuelt efter anmodning fra kommunen - foretage ransagning, hvis betingelserne i retsplejeloven er opfyldt. Det forudsættes, at en repræsentant fra kommunen kan være til stede i forbindelse med en eventuel ransagning.

De foreslåede nye bestemmelser §§ 42 a og 42 b vil efter forslaget ikke være omfattet af § 48, idet barnet og den unge forudsættes at opholde sig i anbringelsesstedet, hvorfor der ikke vil være grundlag for politiets medvirken til fuldbyrdelse af afgørelsen.

Til nr. 23 og 24

Efter den gældende lovs § 55, stk. 2, kræver en ændring af anbringelsessted samtykke fra forældremyndighedens indehaver og den unge, der er fyldt 15 år. Det gælder uanset, om anbringelsen af barnet eller den unge uden for hjemmet er iværksat med eller uden samtykke. En ændring af anbringelsesstedet uden samtykke hertil kan kun ske ved, at der i børn og unge-udvalget træffes afgørelse, henholdsvis en fornyet afgørelse efter lovens § 42.

Børn og unge-udvalget har alene til opgave at tage stilling til anbringelsesgrundlaget, dvs. hvorvidt kriterierne i § 42 for anbringelse uden for hjemmet uden samtykke er opfyldt. Det er kommunen, der træffer afgørelse om valg af anbringelsessted i overensstemmelse med planen for det enkelte barn eller den enkelte unge. Det gælder både typen af anbringelsessted og det konkrete valg. Kommunens afgørelse om valg

mellem forskellige typer af anbringelsessteder kan indbringes for det sociale nævn.

Efter forslaget vil kravet om samtykke til ændret anbringelsessted også omfatte situationer, hvor anbringelsesgrundlaget er de foreslåede nye bestemmelser til § 42 a eller § 42 b. Hvis der ikke kan opnås samtykke til ændret anbringelsessted, kan anbringelsesstedet kun ændres ved, at der træffes afgørelse efter § 42.

Forslaget indebærer den ændring, at i situationer, hvor anbringelsesgrundlaget er § 42, skal der fremover ikke nødvendigvis træffes fornyet afgørelse efter § 42, selvom kommunen ikke kan opnå samtykke til ændret anbringelsessted. Hvis forældrene og den unge, der er fyldt 15 år, giver samtykke til, at der ikke træffes fornyet afgørelse efter § 42, kan kommunen træffe afgørelse om ændring af anbringelsessted, uden at forelægge sagen for børn og unge-udvalget til efterprøvelse af, om tvangskriterierne i § 42 fortsat er opfyldt.

Forslaget tager sigte på tilfælde, hvor anbringelsesgrundlaget efter § 42 er fastslået på et tidligere tidspunkt, og hvor spørgsmålet for forældremyndighedsindehaveren og den unge over 15 år alene er, at de ikke ønsker en ændring af anbringelsesstedet. Kommunen kan da søge om samtykke til, at der ikke skal træffes en fornyet afgørelse i børn og unge-udvalget. Herved undgås unødigt behandling af en række sager, som ingen har interesse i bliver behandlet.

Forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, vil have de samme muligheder som hidtil for at få prøvet anbringelsesgrundlaget i forbindelse med en uønsket ændring af anbringelsesstedet, herunder klageadgang til Den Sociale Ankestyrelse, hvis afgørelse kan indbringes for landsretten. Kommunen kan kun undlade at forelægge spørgsmålet om anbringelsesgrundlaget for børn og unge-udvalget, hvis forældrene og den unge giver samtykke til, at der ikke skal træffes fornyet afgørelse efter § 42.

Forældrene og den unge, der er fyldt 15 år, har adgang til at påklage kommunens afgørelse om valg af type af anbringelsessted til det sociale nævn.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger.

Til nr. 25 og 26

Som et led i, at barnets eller den unges synspunkter inddrages og tillægges passende vægt efter barnets alder og modenhed, foreslås det, at barnet og den unges synspunkter og holdninger høres i samme omfang ved ophør af en anbringelse, som forinden der træffes afgørelse i en sag om foranstaltninger.

Til nr. 27

Til § 58 a

Efter bestemmelsen skal kommunen i tilfælde, hvor unge under 18 år har begået voldskriminalitet eller anden form for alvorlig kriminalitet, udarbejde en plan for en indsats, der kan modvirke yderligere kriminalitet og yde den nødvendige støtte til den unge.

Formålet med bestemmelsen er at sikre, at der i disse tilfælde iværksættes en planlagt og kontrolleret indsats med henblik på at forpligte den unge, forældrene og forvaltningen i et gensidigt samarbejde med det formål at medvirke til at få den unge på ret vej allerede, når den unge første gang kommer ud i kriminalitet. Hermed fastholdes forældrenes og kommunernes ansvar for den unge.

Det er ikke et krav, at den unge har været dømt. Udtrykket anden alvorlig kriminalitet dækker fx grovere former for hærværk eller tyveri. I kommunens overvejelser omkring planarbejdet kan tillige indgå den unge og familiens motivation til at indgå i et planforløb, og andre relevante forhold omkring den unge, familien eller det kriminelle forhold.

Der sondres i bestemmelsen ikke mellem unge under og over 15 år. Forslaget er et supplement til ordningen med ungdomskontrakter, hvorefter over 15-årige, der har begået visse former for kriminalitet kan tilbydes en ungdomskontrakt som vilkår for tiltalefrafald. Under 15-årige er ikke omfattet af ordningen, idet de ikke kan idømmes straf. Over 15-årige, der har begået voldskriminalitet er heller ikke omfattet.

§ 58 a vil således være relevant for unge under 15 år, der har begået alvorlig kriminalitet samt for over 15-årige, der har begået voldskriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet, der ikke er omfattet af ordningen med ungdomskontrakter. I de tilfælde, hvor den over 15-årige er omfattet af ordningen med ungdomskontrakter vil kravet i § 58 a være opfyldt ved indgåelsen af ungdomskontrakt, hvorfor der ikke skal udarbejdes en plan efter § 58 a.

Også i andre tilfælde, hvor der er lagt en plan for indsatsen ud fra andre bestemmelser end den foreslåede, det vil sige efter servicelovens § 53 om planer ved anbringelse uden for hjemmet, er lovens krav opfyldt. Der skal således heller ikke i disse tilfælde udarbejdes en plan efter § 58 a.

I den foreslåede bestemmelse er det beskrevet, at planen skal angive formålet med indsatsen samt hvilken indsats, der er nødvendig for at opnå formålet. Planen skal under hensyn til dette formål tillige angive indsatsens forventede varighed, særlige forhold

vedrørende den unge, herunder behandling, uddannelse mv. Planen udarbejdes i samarbejde med den unge og dennes familie

Indholdet af den enkelte plan vil således være helt afhængig af de konkrete forhold. Kommunerne vil her kunne lade sig inspirere af de planer, der allerede anvendes, dels efter reglerne om ungdomskontrakter, dels efter reglerne om planer ved anbringelse udenfor hjemmet.

Til § 58 b

Bemyndigelsen skal bruges til at fastsætte krav om at den enkelte kommune årligt træffer detaljerede beslutninger om kommunens målsætninger om indholdet, omfanget og udførelsen af indsatsen overfor børn og familier med særlige behov samt opfølgningen herpå.

Kvalitetsstandarder vil dels kunne indeholde generel serviceinformation til de pågældende børn, unge og forældre, plejefamilier, institutionspersonale, rådgivere og andre, der er involveret i børn og ungeområdet om den støtte, de kan forvente fra (amts)kommunen, dels nogle kvalitetsmål, som kommunalbestyrelsen eller amtsrådet efterfølgende kan bedømme indsatsen efter.

Kvalitetsstandarderne vil også kunne anvendes af (amts)kommunens administrative ledelse til at fastlægge sagsbehandlingsrutiner, der sikrer overensstemmelse mellem de politisk fastlagte mål og den faktiske myndighedsudøvelse og opgaveudførelse.

Forhold, der kan indeholdes i kvalitetsstandarderne, er fx:

- Udarbejdelse af planer
- Undersøgelser og opfølgning, herunder opfølgning på underretninger, supervision af plejefamilier/opholdssteder
- Brugerinddragelse, herunder medindflydelse for de involverede familier, herunder børn og unge,
- Tilrettelæggelse og udførelse af indsatsen på forsyningssiden, bl.a. i forhold til sikring af det nødvendige antal pladser og korrekt matchning i det enkelte tilfælde mv.

Bestemmelserne om kvalitetsstandarder forventes endvidere at komme til at indeholde krav til kommunerne om årligt at udarbejde en evaluering af kvaliteten og styringen af foranstaltninger overfor børn og unge. Evalueringen skal blandt andet være et instrument til at sikre en bedre tilrettelæggelse af hjælpen, så en større del af ressourceindsatsen kommer børnene og de unge til gode.

Til nr. 28

Forslaget er en konsekvens af, at børn og unge-udvalget skal træffe afgørelser i sager om anbringelse efter §§ 42 a og b.

Til nr. 29

Med henblik på at tydeliggøre, at ikke alle foranstaltninger skal have været forsøgt, før der tages beslutning om at indstille til en anbringelse uden samtykke efter lovens § 42, foreslås, at det enten skal fremgå af kommunens indstilling til børn og unge-udvalget, hvilke foranstaltninger der har været iværksat eller tilbudt, og grundene til, at foranstaltninger af denne karakter nu må anses for utilstrækkelige, eller det skal fremgå hvorfor eventuelle foranstaltninger må anses for uanvendelige.

Til nr. 30

Efter § 59 i den gældende lov er der stillet krav til kommunens indstilling til børn og unge-udvalget i sager om tvangsmæssig anbringelse uden for hjemmet efter lovens § 42. Angivelsen i loven af de elementer, der som minimum skal indgå i indstillingen, har til formål dels at få en større gennemsuelighed med hensyn til beslutningsgrundlaget, dels at højne kvaliteten i sagsbehandlingen.

Efter de foreslåede bestemmelser til §§ 59 a og 59 b vil der gælde tilsvarende krav til indstillingen i de øvrige sager, hvor afgørelseskompetencen efter lovforslaget placeres hos børn og unge-udvalgene. Der henvises til forslagene til § 42 a om en hjemtagelsesperiode på op til 3 måneder og § 42 b om tvangsmæssig opretholdelse af en anbringelse, der er iværksat på frivilligt grundlag.

Til nr. 31 og 32

Det foreslås, at de gældende regler om ret til gratis advokatbistand i sager om tvangsmæssige foranstaltninger også gælder for de afgørelser, der skal træffes efter de foreslåede bestemmelser om opretholdelse af anbringelse i op til 3 måneder, jf. § 42 a, og om opretholdelse af anbringelse, jf. § 42 b.

Til nr. 33

Med forslaget får børn og unge-udvalget udvidet sin kompetence. Udvalget får hermed også kompetence til at træffe afgørelse i sager om

- opretholdelse af en anbringelse i op til 3 måneder, hvor betingelserne i lovens § 42 ikke er opfyldt, jf. forslagens § 42 a,
- opretholdelse af en anbringelse, hvor betingelserne i lovens § 42 ikke er opfyldt, jf. § 42 b, og
- anbefaling til Den sociale Ankestyrelse om adoption uden samtykke.

Børn og unge-udvalget har efter den hidtil gældende praksis truffet afgørelse om anbefaling heraf til Den Sociale Ankestyrelse.

Til nr. 34

Som en konsekvens af forslaget om, at afgørelse om anbefaling af adoption til Den Sociale Ankestyrelse træffes af børn og unge-udvalget efter de regler, der gælder for tvangsmæssige beslutninger, foreslås det, at en vedtagelse af afgørelsen sker efter de samme regler ved at mindst 4 ud af udvalgets 5 medlemmer stemmer for afgørelsen.

Til nr. 35

Med forslaget sikres de unge tidligere anbragte bedre efterværnstilbud. Samtidig finder der en højere grad af ligestilling sted ved, at unge over 18 år, der har ophold i et anbringelsessted efter lovens §§ 49 og 51, skal betale for opholdet svarende til unge, der har ophold i et botilbud. Formålet med ændringen er at skabe en ensartet praksis, således at de unge over 18 år, der fortsat har ophold i et anbringelsessted, vil være berettiget til kontanthjælp og aktivering på lige fod med andre unge. De unge, der har ophold i et anbringelsessted, vil derimod normalt ikke være berettiget til uddannelsesstøtte (Statens Uddannelsesstøtte), uanset forslagens bestemmelse om betaling for kost og logi, da det må antages, at størstedelen af udgifterne fortsat vil skulle dækkes ved en anden form for offentlig støtte til dækning af leveomkostninger for den unge under dennes uddannelse. Samtidig hermed vil kommunens forpligtelse efter børnereglerne bevares, for så vidt angår tilsyn og revidering af planer, når der er tale om opretholdelse af foranstaltninger efter børnereglerne.

Opretholdelse af fast kontaktperson og personlig rådgiver tildelt inden det 18. år

Efter forslaget kan kommunen træffe afgørelse om at opretholde en personlig rådgiver og en fast kontaktperson, der er tildelt den unge før det 18. år, til den unge fylder 22 år, hvis den unge er indforstået hermed. Efter de gældende regler kan disse foranstaltninger alene opretholdes indtil den unge fylder 20 år. Med forslaget er der således tale om en udvidelse af aldersgrænsen fra det 20. til det fyldte 22. år.

En personlig rådgiver eller en kontaktperson kan herved over en længere periode end hidtil være med til at give den unge råd og vejledning, tryghed og sikre eller fastholde den unge i et godt forløb.

Opretholdelse af døgnophold i anbringelsessted

Med forslaget om, at kommunen kan træffe afgørelse om at opretholde et døgnophold i et anbringelses-

sted efter lovens §§ 49 og 51 ud over det 18. år, hvis den unge er indforstået hermed, er der i forhold til de gældende regler tale om en udvidelse af aldersgrænsen fra det fyldte 20. år til det fyldte 22. år.

Herved kan behovet imødekommes for, at der også i forhold til unge tidligere anbragte i alderen 20 - 21 år ydes en særlig socialpædagogisk indsats inden for de tilsvarende rammer, som i dag gælder for de under 20-årige, der har været anbragt umiddelbart inden det 18. år.

Som efter de hidtil gældende regler, kan opholdet opretholdes også i de tilfælde, hvor anbringelsesstedet ændres efter det fyldte 18. år. Herudover medfører forslaget, at unge over 18 år skal betale for opholdet. Om de afledte virkninger heraf, se nedenfor.

Tildeling af fast kontaktperson og personlig rådgiver efter det fyldte 18. år

Det foreslås, at der bliver mulighed for at udpege en personlig rådgiver og en fast kontaktperson for unge i alderen 18 til 21 år, der var anbragt umiddelbart inden det fyldte 18. år, hvis den unge er indforstået hermed. Kommunen kan træffe afgørelse herom for de unge over 18 år under de samme forudsætninger som for unge, der ikke er fyldt 18 år.

Den unge tidligere anbragte får herved mulighed for at få en personlig rådgiver eller en kontaktperson, hvis der efterfølgende viser sig behov herfor, selv om dette ikke var forudsat ved revision af planen inden det 18. år. En personlig rådgiver eller en kontaktperson kan herefter over en kortere eller længere periode være med til at give den unge råd og vejledning, tryghed og sikre eller fastholde den unge i et godt forløb.

Udslusningsordning

Som en yderligere styrkelse af efterværnet over for unge, der flytter fra anbringelsesstedet, foreslås det at indføre en ny støtteforanstaltning for unge i alderen 18-21 år.

Med forslaget skabes der hjemmel til, at kommunen over for den gruppe af unge, der har været anbragt uden for hjemmet, kan tilbyde ophold af kortere varighed - betegnet udslusningsophold - i det tidligere anbringelsessted. Der kan være tale om tilbud til unge som ikke har en naturlig familiemæssig hjemmebase, hvor de kan være i forbindelse med ferier, weekender mv.

Tidsmæssigt forudsættes det, at opholdet ligesom ved aflastningsophold for unge under 18 år, jf. servicelovens § 40, stk. 2, nr. 5, kan strække sig fra 1-2 dage til 2-3 uger ad gangen. Selve udslusningsordningen vil kunne fungere for en længere periode, afhæn-

gig af den enkelte unges situation. Ordningen ophører, når tilbudet ikke længere anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til den unges behov for støtte eller senest, når den unge fylder 22 år.

Den unge får herved muligheden for »at læne« sig op af anbringelsesstedet hvor andre unge tilsvarende har muligheden for »at læne« sig op af deres forældre.

I forbindelse med udslusningen fra anbringelsesstedet er det vigtigt, at de unge har eller får et netværk. Anbringelsesstedet kan på forskellig måde være med til at forberede dette under anbringelsen, fx ved at etablere netværks- eller rådgivningsgrupper, som tidligere anbragte børn og unge kan trække på.

Betaling

I forslaget til § 62 b, er det præciseret, at der vil blive fastsat særlige regler om betaling for kost og logi i situationer, hvor unge mellem 18 og 21 år modtager tilbud efter § 62 a. Betalingsreglerne forventes udformet svarende til de gældende betalingsregler for midlertidige botilbud efter servicelovens § 95, jf. §§ 91, 92 og 94.

Den unge vil efter de regler, der fastsættes i bekendtgørelsen selv skulle betale for kosten og bidrage til dækning af udgifterne ved opholdet i øvrigt. Kommunens forsørgelsespligt over for den unge ophører således, når den unge fylder 18 år og ikke længere modtager lomme penge fra kommunen. Dette indebærer en sådan ændring i den unges forhold, at der vil være ret til hjælp efter aktivloven, herunder kontanthjælp, hvis den unge i øvrigt opfylder betingelserne herfor.

De unge mellem 18 og 21 år, der har fået forlænget et ophold i et anbringelsessted for børn og unge ud over det 18. år, ligestilles herved i vidt omfang med andre unge, der er fyldt 18 år, herunder unge, der modtager botilbud efter servicelovens regler for voksne.

Til nr. 36

Det foreslås, at det i servicelovens § 108, stk. 1, indsættes, at aflåsning om natten af værelser i sikrede afdelinger ikke betragtes som isolation. Indtil den 1. juli 1998 fremgik dette af bistandslovens § 14, stk. 6. Ved servicelovens ikrafttræden var denne tydeliggørelse af hjemlen til at kunne aflåse døren til værelser i sikrede afdelinger om natten fejlagtigt udeladt. Med forslaget, der bidrager til fortolkningen af isolationsbegrebet, tydeliggøres, at amtskommunen og Københavns Kommune har hjemmel til aflåsning om natten af værelser i sikrede afdelinger, fx når hensynet til økonomien og de personalemæssige ressourcer tilsiger dette.

Til nr. 37

Så længe der verserer en sag om anbringelse efter lovens § 42 for børn og unge-udvalget, kan Den Sociale Ankestyrelse ikke behandle en klage over børn og unge-udvalgets afgørelse om godkendelse af en foreløbig afgørelse, jf. lovens § 45, stk. 3. Det tilsvarende foreslås at skulle gælde for så vidt angår anbringelser efter § 42 b.

Til nr. 38

Med forslaget præciseres, at reglerne om advokatbistand, aktindsigt og adgang til at udtale sig over for børn og unge-udvalget finder tilsvarende anvendelse under behandling af en sag i Ankestyrelsen efter § 47, stk. 3.

Til nr. 39

Med forslaget tydeliggøres, at en klager også kan kræve en afgørelse, der er truffet af Den Sociale Ankestyrelse efter § 47, stk. 3, forelagt for landsretten.

Til nr. 40

Det foreslås, at udgifter til tilbud efter forslaget § 40 a og § 62 a til unge mellem 18 og 22 år, afholdes med hver 50 pct. af kommunen og amtskommunen, således at udgiftsfordelingen svarer til udgiftsfordelingen vedrørende de foranstaltninger efter børnereglerne, der efter de gældende regler kan forlænges til det 20. år.

Til nr. 41

Det foreslås, at udgifter til fast kontaktperson til hele familien, jf. § 40, stk. 2, nr. 7, godtgørelse, jf. § 40, stk. 2, nr. 12, støtteperson til anbragte børns forældre, jf. § 40 a, udgifter til tilbud efter § 62 a og tilbud efter forslaget § 40 a og § 62 a til unge udlændinge mellem 18 og 21 år, afholdes af staten efter de samme regler som finder anvendelse for foranstaltninger efter børnereglerne.

Til § 2

Til nr. 1

Det foreslås, at bemyndigelsesbestemmelsen i retssikkerhedslovens § 21 udvides, således at socialministeren får udvidet sin bemyndigelse efter forretningsordenen for børn og unge-udvalget til at kunne dispensere fra antallet af stedfortrædere for hvert medlem af børn og unge-udvalget efter retssikkerhedslovens § 19, stk. 2.

Efter de gældende regler vælges og udpeges tillige for hvert medlem af børn og unge-udvalget en stedfor-

træder, der indkaldes til møde, når medlemmet er forhindret i at deltage.

Der har især i Københavns Kommune været væsentlige problemer med at få møder berammet, hvor børn og unge-udvalget er beslutningsdygtigt. Børn og unge-udvalget har op mod 100 møder om året.

Da det er meget afgørende, at der er kontinuitet, koordinering og oparbejdet erfaring hos medlemmerne og stedfortræderne i børn og unge-udvalget, vil det ikke være hensigtsmæssigt generelt at lempe mulighederne for at udpege flere stedfortrædere for medlemmerne i udvalget.

Den foreslåede udvidelse af bemyndigelsen skal anvendes til at kunne dispensere fra retssikkerhedslovens § 19, stk. 2, således at der kan udpeges to eller flere stedfortrædere for et medlem af børn og unge-udvalget. Dispensationsmuligheden foreslås anvendt i et meget begrænset antal tilfælde, fx alene for enkelte af de største kommuner, hvor antallet af møder i børn og unge-udvalget har et sådan omfang, at det er forbundet med store vanskeligheder at beramme møder, og hvor medlemmerne og stedfortræderne fortsat kan have en vis oparbejdet erfaring, uanset at antallet af stedfortrædere øges.

Til § 3

Det foreslås at loven træder i kraft den 1. januar 2001, dog således at reglen i retssikkerhedsloven om udvidelse af ministerens bemyndigelse til i forretningsordenen for børn og unge-udvalget at kunne dispensere fra kravet i retssikkerhedslovens § 19, stk. 2, om, at der for hvert medlem udpeges en stedfortræder, træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende. Herved gives der mulighed for på et tidligere tidspunkt at lette arbejdet med at beramme møder i enkelte børn og unge-udvalg.

Sager, der ikke er endeligt afgjort inden den 1. januar 2001, behandles efter de gældende regler. Dette indebærer, at sager, hvor kommunen, børn og unge-udvalget, Den Sociale Ankestyrelse eller landsretten har truffet afgørelse, og hvor der indgives klage eller anke indenfor de fastsatte frister, jf. de enkelte bestemmelser, inden d. 1. januar 2001, skal behandles efter de gældende regler i serviceloven. At en afgørelse, truffet inden d. 1. januar 2001, skal genbehandles efter servicelovens § 43 efter 1 eller 2 år, indebærer derimod ikke, at sagen skal behandles efter de gældende regler. For sådanne sager finder de nye regler anvendelse.

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 26 af 17. januar 2000, foretages følgende ændringer:

§ 32. Formålet med at yde støtte til de børn og unge, der har et særligt behov for dette, er at skabe de bedst mulige opvækstvilkår for disse børn og unge, så de på trods af deres individuelle vanskeligheder kan opnå de samme muligheder for personlig udfoldelse, udvikling og sundhed som deres jævnaldrende.

Stk. 2. Støtten må ydes tidligt og sammenhængende, så begyndende problemer hos barnet eller den unge så vidt muligt kan afhjælpes i eget miljø. Støtten må i hvert enkelt tilfælde udformes på baggrund af en konkret vurdering af det enkelte barns eller den enkelte unges og familiens forhold.

Stk. 3. Barnets eller den unges synspunkter skal altid inddrages og tillægges passende vægt i overensstemmelse med alder og modenhed.

Stk. 4. Barnets eller den unges vanskeligheder skal så vidt muligt løses i samarbejde med familien og med dennes medvirken. Hvor dette ikke er muligt, må foranstaltningens baggrund, formål og indhold tydeliggøres for forældremyndighedsindehaveren, barnet eller den unge.

1. I § 32, *stk. 2, 1. pkt.*, ændres »i eget miljø« til: »i hjemmet eller i det nære miljø«.

2. I § 32 indsættes som *stk. 5*:

»*Stk. 5.* Ved anvendelse af bestemmelserne i dette kapitel skal der lægges afgørende vægt på, at støtten ydes ud fra barnets eller den unges bedste, herunder skal der lægges vægt på at give barnet eller den unge en stabil og god voksenkontakt og kontinuitet i opvæksten.«

Underretningspligt m.v.

§ 35. Socialministeren kan fastsætte regler, hvorefter personer, der udøver offentlig tjeneste eller hverv, skal underrette kommunen, hvis de under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til forhold, der giver formodning om, at et barn eller en ung under 18 år har behov for særlig støtte.

Stk. 2. Socialministeren kan fastsætte regler om underretningspligt for andre grupper af personer, der under udøvelse af deres erhverv får kendskab til forhold, som bevirker, at der kan være anledning til foranstaltninger efter denne lov.

Stk. 3. Socialministeren kan fastsætte regler, hvorefter

- 1) praktiserende læger, speciallæger og andre, der virker inden for social- og sundhedsvæsenet, kan videregive oplysninger om børn og unge under 18 år med nedsat synsfunktion til Statens Øjenklinik, for at klinikken kan varetage sine behandlingsmæssige og administrative aktiviteter, og
- 2) Statens Øjenklinik kan videregive de i nr. 1 nævnte oplysninger til social-, sundheds- og undervisningsmyndigheder for at sikre, at nødvendige foranstaltninger til afhjælpning af nedsat synsfunktion kan iværksættes.

3. Efter § 33 og før overskriften til § 34 indsættes:

»Tværkommunal underretningspligt

§ 33 a. Hvis en familie med et eller flere børn under 18 år flytter fra én kommune til en anden kommune, og fraflytningskommunen finder, at et eller flere børn har behov for særlig støtte, skal fraflytningskommunen underrette tilflytningskommunen herom.«

4. Overskriften til § 35 affattes således:

»Enkeltpersoners underretningspligt m.v.«

5. I § 35 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Socialministeren kan fastsætte regler, hvorefter personer, der udøver offentlig tjeneste eller hverv, skal underrette kommunen, hvis de under udøvelsen af deres tjeneste eller hverv får kendskab til en gravid kvinde med alvorlige misbrugsproblemer, der giver formodning om, at der er behov for støtte. Socialministeren kan fastsætte tilsvarende regler for andre grupper, der under udøvelsen af deres erhverv får kendskab til sådanne forhold.«
Stk. 3 bliver herefter stk. 4.

6. Efter § 37 indsættes efter overskriften »Undersøgelser«:

»§ 37 a. For at tilgodese børn og unge med behov for særlig støtte, opretter kommunen en tværfaglig gruppe, der skal sikre, at støtten ydes tidligt og sammenhængende, og at der i tilstrækkeligt omfang formidles kontakt til læge-

§ 38. Må det antages, at et barn eller en ung trænger til særlig støtte, herunder på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, skal kommunen sørge for, at barnets eller den unges forhold undersøges. Afgørelse herom træffes i forståelse med forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, jf. dog § 39. Kommunen skal som led i denne undersøgelse inddrage de fagfolk, som allerede har viden om barnets eller den unges og familiens forhold. Dette kan ske ved at inddrage sundhedsplejerske, pædagoger, psykologer, lærere eller andre. Hvis det er nødvendigt, skal kommunen lade barnet eller den unge undersøge af en læge eller en psykolog.

§ 40. Kommunen kan træffe afgørelse om foranstaltninger efter stk. 2, når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til et barns eller en ungs særlige behov for støtte. Det bør tilstræbes, at barnet eller den unge kan blive i hjemmet. Afgørelsen træffes med samtykke fra forældremyndighedens indehaver, jf. dog § 41. En afgørelse efter stk. 2, nr. 11, kræver tillige samtykke fra den unge, der er fyldt 15 år.

Stk. 2. Kommunen kan beslutte

- 1) at yde konsulentbistand med hensyn til barnets eller den unges forhold og kan herunder bestemme, at barnet eller den unge skal søge et dagtilbud, en ungdomsklub, et uddannelsessted eller lignende,
- 2) at yde praktisk, pædagogisk eller anden støtte i hjemmet,
- 3) at yde familiebehandling eller lignende støtte,
- 4) at etablere døgnophold for både forældremyndighedens indehaver, barnet eller den unge og andre medlemmer af familien,
- 5) at etablere en aflastningsordning på en døgninstitution, i en plejefamilie eller på et andet godkendt opholdssted,

lig, social, pædagogisk, psykologisk og anden sagkundskab.

Stk. 2. Et af gruppens medlemmer udpeges som ansvarlig for at koordinere indsatsen over for det enkelte barn og den enkelte unge.«

7. I § 38 *stk. 1, 4. pkt.*, indsættes efter »andre«: »», jf. § 37 a«.

8. § 40, *stk. 1, 2. pkt.*, affattes således:
»Blandt de i stk. 2 nævnte foranstaltninger vælges den eller de mindst indgribende formålstjenlige foranstaltninger.«

9. I § 40, *stk. 2, nr. 5*, udgår: »andet«.

- 6) at udpege en personlig rådgiver for barnet eller den unge,
- 7) at udpege en fast kontaktperson for barnet eller den unge,
- 8) at yde økonomisk støtte til udgifter, der følger af foranstaltninger nævnt i nr. 1-5, når forældremyndighedsindehaveren ikke selv har midler dertil,
- 9) at yde økonomisk støtte til udgifter, der bevirker, at en anbringelse uden for hjemmet kan undgås, at en hjemgivelse kan fremskyndes, eller at støtten i væsentlig grad kan bidrage til en stabil kontakt mellem forældre og børn under et eller flere børns anbringelse uden for hjemmet,
- 10) at yde økonomisk støtte til ophold på kost- eller efterskole, når forældremyndighedsindehaveren ikke selv har midler dertil, og
- 11) at anbringe barnet eller den unge uden for hjemmet, på en døgninstitution, i en plejefamilie eller på andet godkendt opholdssted, som må anses for egnet til at imødekomme barnets eller den unges særlige behov, jf. §§ 49 og 51.

10. § 40, stk. 2, nr. 7, affattes således:

»7) at udpege en fast kontaktperson for barnet eller den unge og for hele familien,«

11. I § 40, stk. 2, nr. 11, ændres »andet« til: »et«.

12. I § 40, stk. 2, indsættes som nr. 12:

»12) at formidle et praktiktilbud hos en offentlig eller privat arbejdsgiver for den unge og i den forbindelse udbetale en godtgørelse til den unge.«

13. Efter § 40 indsættes:

»§ 40 a. Kommunen tilbyder forældremyndighedens indehaver en støtteperson i forbindelse med barnets eller den unges anbringelse uden for hjemmet, jf. § 40, stk. 2, nr. 11, og §§ 42, 42 a og 42 b.«

§ 42. Er der en åbenbar risiko for, at barnets eller den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade på grund af

- 1) utilstrækkelig omsorg for eller behandling af barnet eller den unge,
- 2) vold eller andre alvorlige overgreb,
- 3) misbrugsproblemer, kriminell adfærd eller andre svære sociale vanskeligheder hos barnet eller den unge eller
- 4) andre adfærds eller tilpasningsproblemer hos barnet eller den unge, kan børn og unge-udvalget uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver og den unge, der er fyldt 15 år, træffe afgørelse om, at barnet eller den unge anbringes uden for hjemmet, jf. § 40, stk. 2, nr. 11. Der kan kun træffes en afgørelse efter 1. pkt., når det må anses for godtgjort, at problemerne ikke kan løses under barnets eller den unges fortsatte ophold i hjemmet.

14. I § 42, stk. 1, 2. pkt., ændres »når det må anses for godtgjort« til: »når der er begrundet formodning for«.

15. Efter § 42 indsættes:

»§ 42 a. Er et barn eller en ung med samtykke fra forældremyndighedens indehaver og den unge, der er fyldt 15 år, anbragt uden for hjemmet, og tilbagekaldes samtykket, kan børn og unge-udvalget beslutte, at barnet eller den unge i op til 3 måneder fra tilbagekaldelsen af samtykket ikke skal kunne hjemtages, uanset at betingelserne i § 42 ikke er opfyldt. En sådan beslutning om en hjemtagelsesperiode kan træffes, hvis det må antages, at en øjeblikkelig hjemtagelse kan skade barnet eller den unge.

Stk. 2. En afgørelse efter stk. 1 kan træffes foreløbigt efter reglerne i § 45, når betingelserne herfor er opfyldt.

§ 42 b. Uanset at betingelserne i § 42 ikke er opfyldt, kan børn og unge-udvalget i ganske særlige tilfælde beslutte, at barnet eller den unge skal være anbragt uden samtykke, hvis barnet eller den unge efter længere tids anbringelse efter § 40, stk. 2, nr. 11, eller § 42 har fået en sådan tilknytning til anbringelsesstedet, at det må antages, at hjemtagelsen kan skade barnets eller den unges sundhed eller udvikling. For en ung, der er fyldt 15 år, kan en afgørelse efter 1. pkt. kun træffes, når den unge erklærer sig enig i anbringelsen. En anbringelse efter 1. pkt. kan kun opretholdes efter den unges fyldte 15. år, når den unge erklærer sig enig i anbringelsen.

§ 43. Opretholdelse af en foranstaltning efter § 42 ud over 1 år fra børn og ungeudvalgets afgørelse forudsætter fornyet afgørelse i udvalget. Er sagen indbragt for Ankestyrelsen eller forelagt for landsretten eller Højesteret, regnes fristen fra den endelige afgørelse eller dom. Uanset bestemmelsen i 1. og 2. pkt. kan børn og unge-udvalget, Ankestyrelsen eller retten fastsætte en kortere frist for fornyet behandling i udvalget.

Stk. 2. Børn og ungeudvalget kan undtagelsesvis fastsætte en længere frist end nævnt i stk. 1, 1. og 2. pkt., når de forhold, der ligger til grund for afgørelsen, med stor sikkerhed må antages at vedvare ud over fristen og hensynet til barnet eller den unge afgørende tilsiger, at fristen forlænges. Samme beføjelse har Ankestyrelsen og retten.

§ 45. Afgørelser efter §§ 39, 42, 44, § 57, stk. 3, § 64, stk. 4, og § 108, stk. 2, som af hensyn til barnets eller den unges øjeblikkelige behov ikke kan afvente, at sagen behandles i børn og unge-udvalget, kan træffes foreløbigt af formanden eller i dennes fravær næstformanden for børn og ungeudvalget.

Stk. 4. En afgørelse, der er godkendt efter stk. 3, har gyldighed i 1 måned. En afgørelse vedrørende § 39 har gyldighed, indtil undersøgelsen er afsluttet, dog højst 2 måneder regnet fra den foreløbige afgørelse efter stk. 1. En afgørelse

Stk. 2. En afgørelse efter stk. 1 kan træffes foreløbigt efter reglerne i § 45, når betingelserne herfor er opfyldt.«

16. § 43 affattes således:

»§ 43. Hvis barnet eller den unge ikke har været anbragt uden for hjemmet inden for det seneste år før datoen for den aktuelle anbringelse, eller hvis barnet eller den unge er anbragt uden for hjemmet efter § 42 b, forudsætter opretholdelse af en foranstaltning efter § 42 eller § 42 b ud over et år fra børn og unge-udvalgets afgørelse fornyet afgørelse i udvalget.

Stk. 2. Hvis barnet eller den unge har været anbragt uden for hjemmet inden for det seneste år før datoen for den aktuelle anbringelse, forudsætter opretholdelse af en foranstaltning efter § 42 ud over 2 år fra børn og unge-udvalgets afgørelse fornyet afgørelse i udvalget.

Stk. 3. Er sagen efter stk. 1 og 2 indbragt for Ankestyrelsen eller forelagt landsretten eller Højesteret, regnes fristen fra den endelige afgørelse eller dom. Uanset bestemmelsen i stk. 1 og 2, kan børn og unge-udvalget, Ankestyrelsen eller retten fastsætte en kortere frist for fornyet behandling i udvalget.

Stk. 4. Børn og unge-udvalget kan ved afgørelser efter §§ 42 og 42 b undtagelsesvis fastsætte en længere frist end nævnt i stk. 1-3, når de forhold, der ligger til grund for afgørelsen, med overvejende sandsynlighed må antages at vedvare ud over fristen. Samme beføjelse har Ankestyrelsen og retten.

Stk. 5. Stk. 1-4 finder tilsvarende anvendelse ved afgørelser, som Ankestyrelsen træffer efter § 47, stk. 3.«

17. I § 45, stk. 1, indsættes efter »§§ 39, 42,«: »42 a, 42 b,«.

18. I § 45, stk. 4, indsættes efter 2. pkt.:

»En afgørelse vedrørende § 42 a har gyldighed for hjemtagelsesperioden, dog højst 3 måneder regnet fra tilbagekaldelsen af samtykket.«

vedrørende § 64, stk. 4, har gyldighed, indtil der træffes en ny afgørelse om flytning eller hjemtagelse.

§ 46. Foranstaltninger efter §§ 40, 41 og 42 skal ophøre, når formålet er nået, når de ikke længere opfylder deres formål under hensyn til barnets eller den unges særlige behov, eller når den unge fylder 18 år. Kommunen træffer afgørelse om hjemgivelse, uanset at barnet eller den unge er anbragt uden for hjemmet efter § 42. Såfremt kommunen ikke kan imødekomme en begæring om hjemgivelse, forelægges sagen til afgørelse i børn og ungeudvalget efter § 42.

Stk. 2. Foranstaltninger i form af en personlig rådgiver, en fast kontaktperson eller døgnophold i institution, plejefamilie eller andet egnede opholdssted kan dog opretholdes, indtil den unge fylder 20 år, hvis den unge er indforstået hermed.

Stk. 4. Tilsvarende skal kommunen i samarbejde med den unge forud for ophør af en anbringelse ved det fyldte 18. år i planen, jf. § 53, angive, hvilken form for støtte og vejledning der ydes den unge med hensyn til boligforhold, uddannelse og arbejde samt personlig rådgivning.

§ 47.

Stk. 3. Den Sociale Ankestyrelse har samme beføjelser som det sociale nævn og kan tillige træffe afgørelse efter §§ 39, 42 og 44 og pålægge kommunen at gennemføre afgørelsen.

§ 48. Kommunen kan om fornødent forlange bistand af politiet til at gennemføre afgørelser efter §§ 39, 42 og 44.

19. § 46, stk. 1 og 2, affattes således:

»§ 46. Foranstaltninger efter §§ 40, 41, 42, 42 a og 42 b, skal ophøre, når formålet er nået, når de ikke længere opfylder deres formål under hensyn til barnets eller den unges særlige behov, eller når den unge fylder 18 år.

Stk. 2. Kommunen træffer afgørelse om hjemgivelse, uanset om barnet eller den unge er anbragt uden for hjemmet efter § 40, stk. 2, nr. 11, §§ 42, 42 a eller 42 b. Hvis kommunen træffer afgørelse om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt efter § 42 eller § 42 b, skal kommunen umiddelbart orientere børn og unge-udvalget herom. Hvis kommunen ikke kan imødekomme en begæring om hjemgivelse, forelægges sagen til afgørelse i børn og unge-udvalget, jf. §§ 42, og 42 b.«

20. I § 46, stk. 4, indsættes efter »i samarbejde med den unge«: »senest 6 måneder«.

21. I § 47, stk. 3, indsættes efter »42«: »42 a, 42 b«

22. § 48 affattes således:

»§ 48. Afgørelser efter §§ 39, 42 og 44 fuldbyrdes af kommunen.

Stk. 2. Kommunen har mod behørig legitimation og uden retskendelse adgang til forældremyndighedens indehavers bolig, rum eller gemmer for at eftersøge og medtage et barn eller en ung med henblik på at fuldbyrde de i stk. 1 nævnte afgørelser.

Stk. 3. Politiet yder bistand til kommunen

§ 55.

Stk. 2. Ændring af anbringelsessted kræver, hvad enten anbringelsen er sket efter § 40, stk. 2, nr. 11, eller § 42, samtykke fra forældremyndighedens indehaver og den unge, der er fyldt 15 år. Kan samtykke ikke opnås, kan anbringelsesstedet kun ændres ved, at der træffes afgørelse, henholdsvis en fornyet afgørelse efter § 42.

ved udøvelsen af beføjelser efter stk. 2. Socialministeren fastsætter efter aftale med justitsministeren nærmere regler herom.«

23. § 55, stk. 2, affattes således:

»*Stk. 2.* Ændring af anbringelsesstedet kræver samtykke fra forældremyndighedens indehaver og den unge, der er fyldt 15 år, jf. dog stk. 3 og 4.«

24. I § 55 indsættes som stykke 3 og 4:

»*Stk. 3.* Er anbringelsen sket efter § 40, stk. 2, nr. 11, §§ 42 a eller 42 b, og kan samtykke til ændret anbringelsessted ikke opnås, kan anbringelsesstedet kun ændres ved, at der træffes afgørelse efter § 42.

Stk. 4. Er anbringelsen sket efter § 42, og kan samtykke til ændret anbringelsessted ikke opnås, kan anbringelsesstedet kun ændres ved, at der træffes fornyet afgørelse efter § 42. Forældremyndighedens indehaver og den unge, der er fyldt 15 år, kan dog meddele samtykke til, at der ikke skal træffes fornyet afgørelse efter § 42.«

§ 58. Er et barn fyldt 12 år, skal der, forinden der træffes afgørelse i en sag om foranstaltninger efter kapitel 8, finde en samtale sted med barnet herom.

Stk. 2. For børn under 12 år skal der foreligge oplysning om barnets holdning til den påtænkte foranstaltning, i det omfang barnets modenhed og sagens art tilsiger det.

25. I § 58, stk. 1, indsættes efter »kapitel 8«:
»og forinden der træffes afgørelse i en sag om ophør af en anbringelse«.

26. I § 58, stk. 2, indsættes efter »foranstaltning«:
»og til spørgsmålet om ophør af anbringelsen«.

27. Efter § 58 og før overskriften til § 59 indsættes:

»§ 58 a. For unge under 18 år, der har begået voldskriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet, udarbejder kommunen en plan for en indsats, der kan modvirke yderligere kriminalitet og yde den nødvendige støtte til den unge. Planen skal angive formålet med indsatsen samt

hvilken indsats, der er nødvendig for at opnå formålet. Planen skal under hensyn til dette formål tillige angive indsatsens forventede varighed, særlige forhold vedrørende den unge, herunder behandling, uddannelse m.v. Planen udarbejdes i samarbejde med den unge og dennes familie.

§ 58 b. Socialministeren kan fastsætte regler om, at kommunen og amtskommunen skal træffe beslutninger om indhold og udførelse af støtte efter kapitel 8.«

Indstilling vedrørende anbringelse uden samtykke

§ 59. En indstilling om anbringelse uden for hjemmet efter § 42 skal indeholde en redegørelse for

- 1) grundlaget for, at betingelserne i § 42 anses for opfyldt,
- 2) de foranstaltninger efter § 40, stk. 2, der har været iværksat eller har været tilbudt familien, og grundene til, at foranstaltninger af denne karakter nu må anses for utilstrækkelige,
- 3) de forhold i familien og hos barnet eller den unge eller i dennes omgivelser, som under barnets eller den unges anbringelse uden for hjemmet kan bidrage til at klare vanskelighederne,
- 4) den plan for anbringelsen, jf. § 53, stk. 2, herunder den støtte og de initiativer, som er påtænkt for barnet eller den unge og dennes familie under anbringelsen uden for hjemmet og i tiden derefter, og
- 5) barnets eller den unges holdning til den påtænkte foranstaltning.

28. Overskriften til § 59 affattes således:

»Indstilling vedrørende anbringelse uden samtykke og om fortsat anbringelse uden samtykke«

29. I § 59, nr. 2, indsættes efter »utilstrækkelige«: »eller uanvendelige«.

30. Efter § 59 indsættes:

»§ 59 a. En indstilling om at et barn eller en ung ikke kan hjemtages i op til 3 måneder efter § 42 a skal indeholde en redegørelse for

- 1) grundlaget for at betingelserne i § 42 a anses for opfyldt,

- 2) de forhold i familien og hos barnet eller den unge eller i dennes omgivelser, som i en hjemtagelsesperiode på op til 3 måneder kan bidrage til at klare vanskelighederne,
- 3) den plan for anbringelsen, jf. § 53, stk. 2, herunder den støtte og de initiativer, som er påtænkt for barnet eller den unge og dennes familie i hjemtagelsesperioden og i tiden derefter, og
- 4) barnets eller den unges holdning til den påtænkte foranstaltning.

§ 59 b. En indstilling om anbringelse uden for hjemmet efter § 42 b skal indeholde en redegørelse for

- 1) grundlaget for at betingelserne i § 42 b anses for opfyldt,
- 2) de forhold i anbringelsesstedet og hos barnet eller den unge eller i dennes omgivelser og de forhold i barnets eller den unges familie, som kan bidrage til at undgå alvorlige problemer for barnet eller den unge, og
- 3) barnets eller den unges holdning til den påtænkte foranstaltning.«

§ 60. Kommunen tilbyder forældremyndighedens indehaver gratis advokatbistand under en sag om

- 1) gennemførelse af en undersøgelse som nævnt i § 39,
- 2) anbringelse uden for hjemmet efter § 42,
- 3) opretholdelse af en anbringelse efter § 43,
- 4) gennemførelse af lægelig undersøgelse eller behandling efter § 44,
- 5) godkendelse af en foreløbig afgørelse efter § 45, stk. 3,
- 6) ændring af anbringelsessted efter § 55, stk. 2, jf. § 42,
- 7) afbrydelse af forbindelsen m.v. efter § 57, stk. 3, og
- 8) brev- og telefonkontrol, jf. § 108, stk. 2.

§ 60, stk. 1, affattes således:

»§ 60. Kommunen tilbyder forældremyndighedens indehaver gratis advokatbistand under en sag om

- 1) gennemførelse af en undersøgelse som nævnt i § 39,
- 2) anbringelse uden for hjemmet efter § 42,
- 3) opretholdelse af en anbringelse i op til 3 måneder efter § 42 a,
- 4) opretholdelse af en anbringelse efter § 42 b,
- 5) opretholdelse af en anbringelse efter § 43,
- 6) gennemførelse af lægelig undersøgelse eller behandling efter § 44,
- 7) godkendelse af en foreløbig afgørelse efter § 45, stk. 3,
- 8) ændring af anbringelsessted efter § 55, stk. 3 eller 4, jf. § 42,
- 9) afbrydelse af forbindelsen m.v. efter § 57, stk. 3 og
- 10) brev og telefonkontrol, jf. § 108, stk. 2.«

Stk. 3. En ung, der er fyldt 15 år, skal have tilbud om gratis advokatbistand under en sag som nævnt i stk. 1, nr. 1-6.

§ 60, stk. 3, ændres »stk. 1, nr. 1-6« til: »stk. 1, nr. 1-8«.

Bilag til f. t. l. vedr. social service m.v.

§ 62. Børn og ungeudvalget efter § 18 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område træffer i et møde afgørelse om

- 1) gennemførelse af undersøgelse efter § 39,
- 2) anbringelse uden for hjemmet efter § 42,
- 3) opretholdelse af anbringelse efter § 43,
- 4) gennemførelse af lægelig undersøgelse eller behandling efter § 44,
- 5) godkendelse af foreløbig afgørelse efter § 45, stk. 3,
- 6) ændring af anbringelsessted efter § 55, stk. 2, jf. § 42,
- 7) afbrydelse af forbindelsen m.v. efter § 57, stk. 3,
- 8) flytning eller hjemtagelse efter § 64, stk. 4, og
- 9) brev- og telefonkontrol efter § 108, stk. 2.

33. § 62, stk. 1, affattes således:

»§ 62. Børn og unge-udvalget efter § 18 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område træffer i et møde afgørelse om

- 1) gennemførelse af en undersøgelse efter § 39,
- 2) anbringelse uden for hjemmet efter § 42,
- 3) opretholdelse af en anbringelse i op til 3 måneder efter § 42 a,
- 4) opretholdelse af en anbringelse efter § 42 b,
- 5) opretholdelse af en anbringelse efter § 43,
- 6) gennemførelse af lægelig undersøgelse eller behandling efter § 44,
- 7) godkendelse af en foreløbig afgørelse efter § 45, stk. 3,
- 8) ændring af anbringelsessted efter § 55, stk. 3 eller 4, jf. § 42,
- 9) afbrydelse af forbindelsen m.v. efter § 57, stk. 3,
- 10) flytning eller hjemtagelse efter § 64, stk. 4,
- 11) brev- og telefonkontrol efter § 108, stk. 2, og
- 12) anbefaling til Den Sociale Ankestyrelse af adoption uden samtykke, jf. adoptionsloven.«

Stk. 4. Til vedtagelse af en afgørelse efter § 39, §§ 42-44, § 45, stk. 3, § 55, stk. 2, § 57, stk. 3, og § 108, stk. 2, kræves, at mindst 4 af børn og ungeudvalgets 5 medlemmer stemmer for afgørelsen. Afgørelser efter § 64, stk. 4, træffes ved almindelig stemmeflerhed.

34. I § 62, stk. 4, 1. pkt., ændres: »og § 108, stk. 2,« til: »§ 108, stk. 2, samt afgørelse om anbefaling af adoption, jf. stk. 1, nr. 12,«.

35. Efter § 62 indsættes før *kapitel 10*:

»Kapitel 9 a

Tilbud til unge fra 18 til 21 år

§ 62 a. Kommunen yder hjælp efter stk. 2 og 3 til unge i alderen fra 18 til 21 år, når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til den unges behov for støtte, og hvis den unge er indforstået hermed.

Stk. 2. Kommunen kan træffe afgørelse om, at en tildelt personlig rådgiver eller en fast kontaktperson, jf. § 40, stk. 2, nr. 6 og 7, kan opretholdes.

Stk. 3. Til unge, der er eller var anbragt uden for hjemmet i et anbringelsessted efter reglerne i kapitel 8 umiddelbart inden det fyldte 18. år, kan kommunen træffe afgørelse om,

- 1) at døgnophold i et anbringelsessted, jf. §§ 49 og 51, kan opretholdes,
- 2) at udpege en personlig rådgiver for den unge, jf. § 40, stk. 2, nr. 6,
- 3) at udpege en fast kontaktperson for den unge, jf. § 40, stk. 2, nr. 7,
- 4) at etablere en udslusningsordning i det hidtidige anbringelsessted.

Stk. 4. Tilbud efter stk. 2 og 3 skal ophøre, når de ikke længere opfylder deres formål under hensyn til den unges behov for støtte, eller når den unge fylder 22 år.

§ 62 b. Den unge betaler for døgnophold efter § 62 a, stk. 3, nr. 1, og for udslusningsophold efter § 62 a, stk. 3, nr. 4, efter regler, der fastsættes af socialministeren.«

§ 108. Sikrede afdelinger, isolation, fiksering m.v. i institutioner beregnet for døgnophold for børn og unge må alene anvendes, når forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet. Socialministeren fastsætter regler om betingelserne herfor.

§ 123. Afgørelser truffet af børn og unge-udvalget, jf. § 62, kan indbringes for Den Sociale Ankestyrelse inden 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen. En klage over en afgørelse efter § 45, stk. 3, kan dog ikke behandles af Ankestyrelsen, så længe der verserer en sag om anbringelse efter § 42 for børn og unge-udvalget.

Stk. 4. Ved behandlingen i Ankestyrelsen finder § 60, § 61 og § 62, stk. 2 og 3, tilsvarende anvendelse.

§ 124. Ankestyrelsens afgørelser efter § 123 kan ved henvendelse til Ankestyrelsen inden 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen, kræves forelagt for landsretten.

36. I § 108, stk. 1, indsættes som 3. pkt.:

»Aflåsning om natten af værelser i sikrede afdelinger betragtes ikke som isolation.«

37. I § 123, stk. 1, 2. pkt., ændres »§ 42« til: »§§ 42 eller 42 b«.

38. I § 123, stk. 4, indsættes som 2. pkt.:

»Dette gælder også, når Ankestyrelsen behandler en sag efter § 47, stk. 3.«

39. I § 124, stk. 1, indsættes efter »afgørelser efter«: »§ 47, stk. 3, og«.

§ 131.

Stk. 5. Kommunen og amtskommunen afholder hver 50 pct. af udgifterne vedrørende foranstaltninger efter § 40, stk. 2. Dette gælder dog ikke udgifterne vedrørende dag- og klubtilbud efter §§ 7 og 19, der afholdes endeligt af kommunen. For ophold i særlige dag- og klubtilbud efter §§ 16 og 23 samt døgnophold efter § 51 afholder kommunen og amtskommunen hver 50 pct. af udgifterne. Taksten fastsættes for et regnskabsår ad gangen på grundlag af tilbudenes budgetter.

§ 133.

Stk. 2. Staten afholder fuldt ud udgifter til hjælp efter § 28, § 29, § 40, stk. 2, nr. 1-10, § 77, § 79 og § 84 i de første 3 år efter datoen for opholdstilladelsen.

§ 21. Socialministeren fastsætter forretningsordenen for børn og unge-udvalget og kan herved fravige kravet om, hvordan udvalget skal sammensættes, hvis en kommunalbestyrelse på grund af sin størrelse ikke kan opfylde kravet i § 19, stk. 3.

40. I § 131, stk. 5, 1. pkt., indsættes efter »§ 40, stk. 2«: », § 40 a og tilbud efter § 62 a«.

41. I § 133, stk. 2, indsættes efter »§ 40, stk. 2, nr. 1-10,«: »§ 40, stk. 2, nr. 12, § 40 a, § 62 a, stk. 2, og stk. 3, nr. 2 og 3«.

§ 2

I lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. lovbekendtgørelse nr. 540 af 21. juli 1998, som ændret senest ved lov nr. 394 af 2. juni 1999, foretages følgende ændring:

1. I § 21, stk. 1, indsættes som 2. pkt.:

»Socialministeren kan tillige i forretningsordenen bemyndiges til at dispensere fra kravet i § 19, stk. 2, om, at der for hvert medlem udpeges en stedfortræder.«

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 2001, jf. dog stk. 2. Sager der ikke er endelig afgjort inden den 1. januar 2001, behandles efter de gældende regler.

Stk. 2. § 2 træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

Oversigt over hørte myndigheder, organisationer mv.

31. marts 1999:

Kommunernes Landsforening, Amtsrådsforeningen i Danmark, Den Sociale Ankestyrelse, Det Centrale Handicapråd, Faglig Sammenslutning af Sundhedsplejersker, Familieplejen i Danmark, Børnerådet, Børnesagens Fællesråd, FBU - Forældrelandsforeningen for Børn og Ungebistand, LOS - Landsforeningen af Opholdssteder i Danmark, De Samvirkende Invalideorganisationer, Plejeforældrenes Landsforbund, Foreningen af Danske Døgninstitutioner for børn og unge, Frederiksberg Kommune, Københavns Kommune, Dansk Socialrådgiverforening, Forbundet af Offentligt Ansatte, Dansk Psykologforening, HK/Kommunal, Landsforeningen for Socialpædagoger, Pædagogiske Psykologers Landsforening, Socialpædagogernes Landsforbund, LOKK, Landsorganisationen af Kvindekrisecentre, Foreningen af Socialche-

fer i Danmark, Den Danske Dommerforening, Center for Ligebehandling af Handicappede, Advokatrådet, Foreningen af Statsamtsjurister, Foreningen af Statsamtmand, Praktiserende Lægers Organisation, Statsministeriet, Finansministeriet, Justitsministeriet, Sundhedsministeriet, Erhvervsministeriet, Det Danske Center for Menneskerettigheder.

10. februar 2000:

Den Sociale Ankestyrelse, Børnerådet, Det Danske Center for Menneskerettigheder, Kommunernes Landsforening, Københavns Kommune, Frederiksberg Kommune, Amtsrådsforeningen, Foreningen af Socialchefer, Den Danske Dommerforening, Advokatrådet, Dansk Socialrådgiverforening, Socialpædagogernes Landsforbund, Børnesagens Fællesråd.

Til lovforslag nr. L 232. Skriftlig fremsættelse (30. marts 2000).

Socialministeren (Henrik Dam Kristensen):

Jeg tillader mig herved for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (Styrkelse af den særlige støtte til børn og unge og om dispensationssadgang ved nedsættelse af børn og unge-udvalg)

(Lovforslag nr. L 232).

Forslaget er udtryk for regeringens ønske om at styrke indsatsen for børn og unge med særlige behov, og indeholder derfor en række tiltag med henblik på bedre og mere stabile opvækstvilkår for den lille gruppe af børn og unge, der er mest udsatte eller omsorgssvigtede. I forslaget indgår også forslag fra regeringens ministerudvalg om integration og utilpassede unge.

I forslaget præciseres det, at støtten ydes til barnets bedste, og at der sættes ind med forebyggende foranstaltninger så tidligt som muligt, bl.a. gennem udvidelse af reglerne om underretningspligt, ligesom anbringelser skal ske så tidligt som muligt, når det er den nødvendige og

rigtige foranstaltning. Det foreslås endvidere, at støtten til forældrene skal styrkes under en anbringelse, og der skal sikres et så stabilt anbringelsesforløb som muligt, bl.a. gennem ændrede regler om genoptagelse af anbringelsessager. Hertil kommer, at der foreslås indført regler, der øger mulighederne for en mere glidende overgang til voksertilværelsen for de mest udsatte unge, idet visse tilbud efter forslaget vil kunne forlænges til den unge fylder 22 år. For så vidt angår indsatsen for de utilpassede unge indebærer forslaget en udvidelse af mulighederne for foranstaltninger i forhold til den unges skole- og eller arbejdsmarkedstilknytning, i forhold til den unges familie og i forhold til begyndende kriminalitet. Med henblik på at sikre en optimal indsats generelt i sager om særlig støtte foreslås endelig indført en bemyndigelse til at fastsætte kvalitetsstandarder.

De økonomiske konsekvenser af lovforslaget forhandles med de kommunale parter.

Jeg skal hermed anbefale lovforslaget til Tingets hurtige og velvillige behandling med henblik på, at reglerne kan træde i kraft den 1. januar 2001.